



Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035

Nidzica, 2025

Zamawiający:

Starostwo Powiatowe w Nidzicy



Wykonawca:

Terra Legis Katarzyna Helińska

ul. Gdyńska 3/2

71 – 534 Szczecin



Autorzy:

Katarzyna Helińska

Karolina Witkowska

SPIS TREŚCI

1. WYKAZ SKRÓTÓW	6
2. STRESZCZENIE	7
3. WSTĘP	9
3.1. Cel i zakres opracowania.....	9
3.2. Metodyka wykonania POŚ.....	10
3.3. Uwarunkowania prawne wykonania POŚ.....	12
3.4. Spójność z dokumentami nadrzędnymi	13
3.5. Efekty realizacji dotychczasowego POŚ.....	14
4. OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	16
4.1. Charakterystyka Powiatu Nidzickiego	16
4.1.1. Informacje ogólne i położenie	16
4.1.2. Sytuacja demograficzna	21
4.1.3. Gospodarka	23
4.1.4. Infrastruktura mieszkaniowa	25
4.1.5. Infrastruktura techniczna i komunikacyjna.....	26
4.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza	31
4.2.1. Analiza stanu wyjściowego	31
4.2.2. Emisja przemysłowa.....	39
4.2.3. Emisja liniowa	41
4.2.4. Działania podejmowane w celu poprawy jakości powietrza	42
4.2.5. Odnawialne źródła energii	44
4.2.6. Zagadnienia horyzontalne.....	52
4.2.7. Analiza SWOT.....	53
4.3. Zagrożenie hałasem.....	54
4.3.1. Analiza stanu wyjściowego	54
4.3.2. Zagadnienia horyzontalne	63
4.3.3. Analiza SWOT	64
4.4. Pole elektromagnetyczne	65
4.4.1. Analiza stanu wyjściowego	65
4.4.2. Zagadnienia horyzontalne.....	67
4.4.3. Analiza SWOT.....	67
4.5. Gospodarowanie wodami	68
4.5.1. Analiza stanu wyjściowego	68

4.5.2. Zagadnienia horyzontalne	79
4.5.3. Analiza SWOT	80
4.6. Gospodarka wodno - ściekowa	81
4.6.1. Analiza stanu wyjściowego	81
4.6.2. Zagadnienia horyzontalne	87
4.6.3. Analiza SWOT	88
4.7. Zasoby geologiczne	89
4.7.1. Analiza stanu wyjściowego	89
4.7.2. Zagadnienia horyzontalne	94
4.7.3. Analiza SWOT	95
4.8. Gleby	95
4.8.1. Analiza stanu wyjściowego	95
4.8.2. Zagadnienia horyzontalne	104
4.8.3. Analiza SWOT	105
4.9. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	105
4.9.1. Analiza stanu wyjściowego	105
4.9.2. Zagadnienia horyzontalne	111
4.9.3. Analiza SWOT	112
4.10. Zasoby przyrodnicze	112
4.10.1. Analiza stanu wyjściowego	112
4.10.2. Zagadnienia horyzontalne	125
4.10.3. Analiza SWOT	126
4.11. Zagrożenie poważnymi awariami	127
4.11.1. Analiza stanu wyjściowego	127
4.11.2. Zagadnienia horyzontalne	128
4.11.3. Analiza SWOT	129
4.12. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i adaptacje do zmian klimatu	130
4.13. Działania edukacyjne	132
4.14. Najważniejsze sukcesy środowiskowe	136
4.15. Monitoring Środowiska	138
5. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA ORAZ ICH FINANSOWANIE	140
5.1. Cele ochrony środowiska i kierunki interwencji	140
5.2. Harmonogram rzeczowo-finansowy	142

6. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	166
6.1. Zarządzanie programem	166
6.2. Monitoring POŚ	167
6.3. Źródło finansowania programu	169
6.3.1. Fundusze krajowe	170
6.3.2. Fundusze UE	172
7. SPIS TABEL	177
8. SPIS RYCIN	180

1. WYKAZ SKRÓTÓW

- Analiza SWOT – analiza SWOT polega na analizie silnych i słabych stron organizacji oraz szans i zagrożeń które się przed nią pojawiają. SWOT, to skrót od: strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).
- As – arsen
- BaP – benzo(a)piren
- Cd – kadm
- CO – tlenek węgla
- C₆H₆ – benzen
- GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- JCWP – Jednolite Części Wód Powierzchniowych
- JCWPd – Jednolite Części Wód Podziemnych
- MPZP – Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
- NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Ni – nikiel
- NO₂ – dwutlenek azotu
- OZE – Odnawialne Źródła Energii
- Pb – ołów
- PEM – pola elektromagnetyczne
- PKD – Polska Klasyfikacja Działalności
- PM_{2,5} – pył zawieszony o granulacji do 2,5 µm
- PM₁₀ – pył zawieszony o granulacji do 10 µm
- PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
- POŚ – Program Ochrony Środowiska
- RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
- SO₂ – dwutlenek siarki
- WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
- WPGO – Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
- ZDR – Zakłady Dużego Ryzyka
- ZZR – Zakłady Zwiększonego Ryzyka
- UG – Urząd Gminy
- MEW – Mała Elektrownia Wodna

- ZDW – Zarząd Dróg Wojewódzkich
- EOG – Europejski Obszar Gospodarczy
- t. j. – tekst jednolity
- b.d. – brak danych
- m.in. – między innymi.

2. STRESZCZENIE

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035”, który jest głównym dokumentem strategicznym na poziomie Powiatu Nidzickiego wyznaczającym cele ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz określający kierunki działań, zmierzające do osiągnięcia tych celów.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 grudnia 2024 roku teren Powiatu Nidzickiego zamieszkiwało 30 207 osób, z czego 50,40% stanowiły kobiety, a 49,60% mężczyźni. W porównaniu do roku 2020 liczba ludności zmalała o 1025 osób. Współczynnik feminizacji uległ niewielkiemu wzrostowi ze 101 na 102.

W Powiecie Nidzickim w roku 2024 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 2699 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1929 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w powiecie w 2024 roku znajdowało się 5 784 budynków mieszkalnych i 11 161 mieszkań. W porównaniu z rokiem 2020 liczba budynków mieszkalnych wzrosła o 284, natomiast mieszkań o 229.

W rocznej ocenie jakości powietrza za rok 2024 z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę zdrowia ludzi, strefa warmińsko-mazurska otrzymała klasę C dla jednego wskaźnika – bezno(a)pirenu. W przypadku wszystkich pozostałych badanych zanieczyszczeń strefa warmińsko-mazurska została sklasyfikowana jako A (A1 pod kątem pyłu zawieszonego PM_{2,5} faza II).

Zgodnie z danymi GIOŚ, w roku 2024 pomiary wartości składowej elektrycznej nie były prowadzone na terenie Powiatu Nidzickiego. W roku 2023 okresowe pomiary pól elektromagnetycznych w ramach stałej sieci monitoringu na terenie Powiatu Nidzickiego były prowadzone w 1 punkcie.

Według danych GUS w 2023 roku w Powiecie Nidzickim z sieci kanalizacyjnej korzystało 62,9% mieszkańców. Stopień skanalizowania gmin w Powiecie Nidzickim jest bardzo zróżnicowany. Największym stopniem skanalizowania charakteryzuje się Gmina Nidzica – 76,7% mieszkańców korzysta z sieci. Najmniejszym zaś Gmina Janowiec Kościelny, gdzie udział mieszkańców, którzy korzystają z sieci wynosi zaledwie 15,0%.

Zgodnie z opracowaniem II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy Powiat Nidzicki położony jest w obrębie 24 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, w tym 7 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych jeziornych. Zgodnie z II aktualizacją planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, zlokalizowane na omawianym terenie kody JCWP rzecznych zostały zastąpione nowymi kodami oraz dokonano scaleń z ściśle określonymi JCWP.

Występowanie złóż kopalin na terenie powiatu determinuje budowa geologiczna. Kopalinę występującą na obszarze powiatu nidzickiego w złożach o znaczeniu gospodarczym, zalegają głównie w osadach czwartorzędowych. Są to udokumentowane złoża głównie kredy, kruszywa naturalnego i torfu.

Gleby Powiatu Nidzickiego tworzą głównie gleby brunatnoziemne oraz bielicoziemne. Do gleb brunatnoziemnych, korzystnych pod względem żyzności zalicza się gleby brunatne i płowe. Do znacznie mniej żyznych gleb bielicoziemnych należą gleby rdzawe i bielcowe. Na zdecydowanie mniejszych powierzchniach przede wszystkim w obniżeniach terenu, w sąsiedztwie małych cieków, czy też w dolinie rzek: Wkry i Szkotówki, występują gleby semihydrogeniczne (czarne ziemie) i hydrogeniczne (gleby torfowe, torfowo-murszowe, torfowo-mułowe i murszaste).

Wszystkie gminy należące do Powiatu Nidzickiego wchodzi w skład Ekologicznego Związku Gmin "Działdowszczyzna". Gospodarka odpadami jest zadaniem sędowanym na Związku oraz realizowanym przez Związek. Obszar Związku podzielony jest na 8 sektorów. Miasto i Gmina Nidzica należą do III sektora, Gmina Janowiec Kościelny i Janowo należą do V sektora, Gmina Kozłowo należy do VI sektora. Odpady komunalne odbierane są przez uprawnione podmioty i przekazywane do instalacji przetwarzania zgodnych z wymogami prawa oraz Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) również zobowiązane są do przekazywania zebranych frakcji do właściwych instalacji, z zachowaniem hierarchii postępowania z odpadami.

Na terenie Powiatu Nidzickiego znajduje się 2 obszary Natura 2000 (1 Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk Ostoja Napiwodzko-Ramucka, 1 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Napiwodzko-Ramucka). Ponadto znajdują się: cztery Obszary Chronionego Krajobrazu (Dolina Rzeki Nidy i Szkotówki, Dolina Rzeki Orzyc, Jezioro Mielno, Puszcza Napiwodzko-Ramucka), pięć rezerwatów przyrody (Jezioro Orłowo Małe, Koniuszanka I, Koniuszanka II, Źródła Rzeki Łyny im. prof. Romana Kobendzy, Bagno Krzywek), jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy (Dolina rzeki Szkotówki), 21 pomników przyrody i 5 korytarzy ekologicznych:

- Lasy Lidzbarskie - Puszcza Ramucko-Napiwodzka GKPnC-9;
- Puszcza Napiwodzko-Ramucka GKPnC-9;

- Puszcza Biała-Dolina Drwecy GKPN-1B
- Puszcza Napiwodzko-Ramucka-Dolina Drwecy GKPN-5C
- Puszcza Napiwodzko-Ramucka GKPN-8C.

Wskaźnik lesistości dla Powiatu Nidzickiego wynosił w 2024 roku – 40,2%. Największym wskaźnikiem lesistości w analizowanym roku charakteryzowała się Gmina Janowo – 64,8% oraz Gmina Nidzica – 52,0%, najmniejszym zaś Gmina Kozłowo – 14,8%

W programie ochrony środowiska wyznaczono zadania własne powiatu oraz zadania monitorowane innych jednostek. Realizacja tych zadań przyczyni się do poprawy jakości środowiska. Zadania zostaną sfinansowane ze środków własnych jednostek wyznaczonych do realizacji zadania lub środków zewnętrznych.

Dla wszystkich celów wyznaczonych w programie określono wskaźnik ich realizacji. Co dwa lata należy sporządzić raport z realizacji programu.

3. WSTĘP

3.1. Cel i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035*”, który jest głównym dokumentem strategicznym na poziomie Powiatu Nidzickiego wyznaczającym cele ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz określającym kierunki działań, zmierzające do osiągnięcia tych celów.

Obowiązek sporządzenia Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.). Zgodnie z art. 17 wyżej wymienionej ustawy organ gminy, powiatu i województwa sporządza program ochrony środowiska. Z wykonania programu organ wykonawczy sporządza co dwa lata raporty, które przedstawia Radzie Powiatu Nidzickiego.

Program ochrony środowiska powinien spełniać wymagania określone w art. 14, art. 17 i art. 18 ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Zasady i tryb udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska określa ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.).

Program ochrony środowiska spełnia wymagania zawarte w opracowanych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska „Wytucznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”. Oznacza to, że w przygotowanym programie:

- dokonano oceny stanu środowiska na terenie powiatu z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji,
- zdefiniowano zagrożenia i problemy dla poszczególnych obszarów przyszłej interwencji (analiza SWOT),
- uwzględniono cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska,
- zamieszczono harmonogram rzeczowo – finansowy, osobno dla zadań własnych i zadań monitorowanych.

Podczas opracowywania programu uwzględniono założenia zawarte w wojewódzkim programie ochrony środowiska oraz programach sektorowych, strategiach i istniejących planach rozwoju.

3.2. Metodyka wykonania POŚ

We wrześniu 2015 roku struktura oraz zakres programów ochrony środowiska określony został w *Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska* opracowanych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska. W 2020 zaktualizowaniu przez Ministra Klimatu i Środowiska uległy „Załączniki do Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”.

Zgodnie z wytycznymi Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego zawiera:

- spis treści,
- wykaz skrótów,
- wstęp,
- streszczenie w języku niespecjalistycznym,
- ocenę stanu środowiska,
- cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie,
- system realizacji programu ochrony środowiska,
- spis tabel, rycin, wykresów i załączników.

Wytyczne Ministerstwa Środowiska i Klimatu określiły ponadto, że ocena stanu środowiska na obszarze objętym opracowaniem powinna zostać przeprowadzona w oparciu o analizę wyznaczonych obszarów przyszłej interwencji, do których należą:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno – ściekowa,
- zasoby geologiczne,

- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- poważne awarie.

Do opracowania dokumentu wykorzystano model D-P-S-I-R, czyli model „siły naprawczej – presja – stan – wpływ – reakcja”. Polega on na opisanu poszczególnych elementów oraz przedstawieniu jakie są przyczyny obecnego stanu środowiska, a także jak środowisko wpływa m.in. na życie społeczne i gospodarcze.

Opracowując „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035”:

- pozyskano informację z różnych jednostek i podmiotów realizujących zadania środowiskowe na terenie powiatu,
- dokonano oceny relacji pomiędzy zapisami środowiskowych dokumentów strategicznych szczebla centralnego, wojewódzkiego i powiatowego w celu ustalenia uwarunkowań zewnętrznych dla opracowywanego programu;
- dokonano analizy aktualnych dokumentów strategicznych powiatu w celu zachowania spójności priorytetów oraz zapewnienia skoordynowanej realizacji planowanych działań ujętych we wszystkich dokumentach strategicznych;
- na podstawie zebranych danych i informacji określono potrzeby w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu i na ich podstawie sprecyzowano cele i niezbędne działania ekologiczne pozostające w zgodności z celami ujętymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla oraz obowiązującymi dokumentami strategicznymi dla powiatu;
- we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Nidzicy, gminami powiatu oraz innymi jednostkami opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych działań ekologicznych, mając na uwadze pilność zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony środowiska, możliwości finansowe powiatu oraz dostępne źródła finansowania, zadania zostały przyporządkowane poszczególnym celom, równocześnie dołożono wszelkiej staranności, aby zadania i cele zostały określone zgodnie z zasadą SMART, czyli były realne, mierzalne i określone w czasie.
- uzgodniono sposoby wdrażania i zasady monitorowania programu ochrony środowiska.

Część danych o stanie środowiska naturalnego podana jest według stanu na dzień 31.12.2024 r., pozostała część według stanu na dzień 31.12.2023 r., ponieważ w momencie opracowywania dokumentu brak pełnych danych za rok 2024. Dane przedstawione w Programie pochodzą z GUS, Starostwa Powiatowego w Nidzicy, gmin powiatu oraz innych podmiotów, które udostępniły potrzebne informacje. Koszty

realizacji działań i określenie sposobu finansowania określono na podstawie informacji udostępnionych przez podmioty odpowiedzialne za dane zadania.

3.3. Uwarunkowania prawne wykonania POŚ

Program Ochrony Środowiska sporządzono zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów prawnych dotyczących zagadnień ochrony środowiska. Podstawę prawną dokumentu stanowią wymienione niżej ustawy oraz akty wykonawcze do tych ustaw:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2025 poz. 647 ze zm.),
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.),
- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 567),
- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2025 r. poz. 960),
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 757),
- ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 roku o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2187),
- ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1505 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 733 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U.2024 r. poz. 1290 ze zm.),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.),
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 82 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 418 ze zm.),
- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 105),
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1130 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1580 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

3.4. Spójność z dokumentami nadrzędnymi

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035” uwzględnia założenia i cele zawarte w dokumentach nadrzędnych wyższego szczebla:

▪ nadrzędne dokumenty strategiczne:

- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej,
- Pakiet klimatyczno-energetycznym (przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku),
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku),
- Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

▪ zintegrowane strategie o charakterze horyzontalnym:

- Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030,
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030,
- Polityka energetyczna Polski do 2040 roku.

▪ dokumenty sektorowe:

- Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 roku (z perspektywą do 2030 roku oraz do 2040 roku),
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych,
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2028,
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów,
- Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027,
- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Program wodno-środowiskowy kraju,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły,
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym,

- dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym oraz pozostałe branżowe programy, plany i strategie na terenie województwa warmińsko - mazurskiego:
 - Program Ochrony Środowiska Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030,
 - Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego;
 - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
 - Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko - Mazurskiego na lata 2023 - 2028,
 - Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych,
 - Program ochrony przed hałasem dla obszaru województwa warmińsko - mazurskiego.

Cele „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035” są spójne z celami dokumentów nadrzędnych.

3.5. Efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Dotychczas obowiązującym dokumentem dotyczącym ochrony środowiska na terenie Powiatu Nidzickiego był Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025”, który przyjęty został Uchwałą Rady Powiatu Nidzickiego Nr XXXVI/210/2017 z dnia 27 października 2017 r.

Program obejmował szczegółowy opis w zakresie analizy stanu środowiska i infrastruktury na terenie powiatu. Na bazie stanu środowiska jaki został zdiagnozowany, wytyczono dla jednostki cele ekologiczne, których realizacja do roku 2020 miała spowodować polepszenie stanu środowiska, w obszarach gdzie tego potrzeba, bądź utrzymywanie dobrego poziomu tam, gdzie już na obecnym etapie jest to zapewnione przez jednostki samorządu terytorialnego. Poza ogólną charakterystyką powiatu omówione zostały takie elementy jak:

- ♦ Ochrona dziedzictwa przyrodniczego w tym:
 - ✓ Ochrona przyrody i krajobrazu,
 - ✓ Ochrona lasów,
 - ✓ Ochrona powierzchni ziemi,
 - ✓ Ochrona zasobów kopalin.
- ♦ Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii w tym:
 - ✓ Wykorzystanie wód, energii i produkcja odpadów,
 - ✓ Korzystanie ze źródeł odnawialnych,

- ✓ Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.
- ♦ Jakość środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego w tym:
 - ✓ Jakość wód,
 - ✓ Zanieczyszczenie powietrza,
 - ✓ Gospodarka odpadami,
 - ✓ Oddziaływanie hałasu,
 - ✓ Oddziaływanie pól elektromagnetycznych.

W planie operacyjnym przedmiotowego dokumentu ujęto:

- ♦ **zadania własne** - zadania finansowane w całości lub w części ze środków będących w dyspozycji Powiatu Nidzickiego.
- ♦ **zadania monitorowane** - zadania, które są kompetencyjnie przypisane innym niż powiat organom i instytucjom, przedsiębiorstwom, organizacjom działającym na terenie Powiatu Nidzickiego.

Łącznie na działania horyzontalne związane m.in. z ochroną środowiska wszystkie jednostki samorządu terytorialnego z terenu Powiatu Nidzickiego – w latach 2022 i 2023 – wydatkowały nie mniej niż 131 697 489,20 zł. W latach 2020 i 2021 była to kwota nie mniej niż 148 917 556,38 zł.

Jest to kwota nieco niższa niż w poprzednim okresie objętym raportem (lata 2020 i 2021) jednak jest to dalej zdecydowany wzrost, biorąc pod uwagę raport za lata 2018 i 2019, w których nakłady finansowe poniesione na zadania i działania mające wpływ na poprawę jakości środowiska na terenie powiatu nidzickiego wynosiły nieco ponad 100 mln, a dokładnie 103 553 402,50 zł.

Najwięcej nakładów poniesiono na inwestycje związane z modernizacją dróg, budową wodociągów i kanalizacji sanitarnej. Inwestycje finansowane były ze środków własnych samorządów, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz wielu innych programów, w tym ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych.

W okresie sprawozdawczym podjęte zostały kierunki działań określone w obowiązującym Programie Ochrony Środowiska. Wszystkie realizowane przedsięwzięcia przyczyniły się do poprawy warunków środowiskowych na terenie powiatu. Do największych i najbardziej kosztownych działań należała realizacja zadań wynikających z przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Duży nacisk został położony na działania inwestycyjne związane z budową i przebudową sieci drogowej, co z kolei przyczyniło się do polepszenia klimatu akustycznego powiatu.

Na terenie Powiatu Nidzickiego prowadzone były również działania ciągłe m.in. uwzględnienie wymagań ochrony środowiska w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin oraz innych opracowaniach planistycznych i strategicznych.

Oceniając dotychczasowy stan realizacji zadań zapisanych w harmonogramie Programu Ochrony Środowiska jednoznacznie można stwierdzić, że zadania, zależnie od możliwości budżetowych, są na bieżąco realizowane. Zaawansowanie realizacji celów i zadań ekologicznych jest zróżnicowane. Są zadania, na realizację których wydatkowano o wiele większe środki niż te planowane, gdyż udało się pozyskać źródło finansowania, są również takie zadania, których realizacja jest planowana na lata następne ze względu na niedostateczne środki finansowe, a także długie i skomplikowane procedury przetargowe.

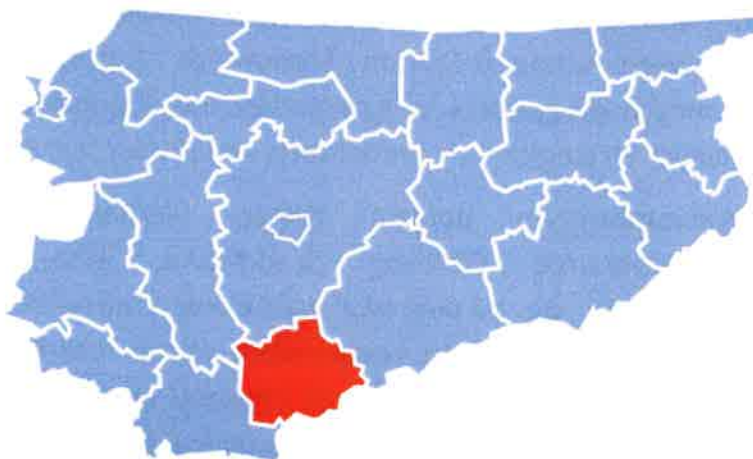
4. OCENA STANU ŚRODOWISKA

4.1. Charakterystyka Powiatu Nidzickiego

4.1.1. Informacje ogólne i położenie

Powiat Nidzicki został utworzony w 1999 roku na podstawie ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998 roku w sprawie utworzenia powiatów z dniem 1 stycznia 1999 roku. Jest trzynastym, co do wielkości powiatem województwa warmińsko-mazurskiego. Siedzibą powiatu jest miasto Nidzica.

Przedmiotowy teren znajduje się w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego, na granicy z województwem mazowieckim.



Rycina 1. Powiat Nidzicki na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: wikipedia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2024 roku powierzchnia powiatu wynosi 961 km². Siedzibą powiatu jest Miasto Nidzica, a gminy wchodzące w jego skład to:

- Gmina Janowiec Kościelny,
- Gmina Janowo,
- Gmina Kozłowo,
- Gmina Nidzica.



Rycina 2. Gminy Powiatu Nidzickiego

Źródło: wikipedia

Gmina Janowiec Kościelny:

Gmina Janowiec Kościelny to gmina wiejska położona na skraju południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie nidzickim. Graniczy z następującymi gminami:

- Gmina Dzierzgowo,
- Gmina Iłowo-Osada,
- Gmina Janowo,

- Gmina Kozłowo,
- Gmina Nidzica,
- Gmina Wieczfnia Kościelna.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2024 roku powierzchnia gminy wynosi 136 km², a gęstość zaludnienia 21,3 os./km².

Gmina Janowo:

Gmina Janowo jest gminą wiejską położoną w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego, na granicy z województwem mazowieckim, w powiecie nidzickim.

Gmina Janowo graniczy z następującymi gminami:

- od północy graniczy z Gminą Jedwabno,
- od północnego-zachodu z Gminą Nidzica,
- od południowego-zachodu z Gminą Janowiec Kościelny,
- od południa z Gminą Dzierzgowo,
- od południowego-wschodu z Gminą Chorzele,
- od wschodu z Gminą Wielbark.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2024 powierzchnia gminy wynosi 192 km², a gęstość zaludnienia 12,9 os./km².

Gmina Kozłowo:

Gmina Kozłowo jest to gmina wiejska położona w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego, w południowo-zachodniej części powiatu nidzickiego. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2024 roku powierzchnia gminy wynosi 254 km², a gęstość zaludnienia 20,7 os./km².

Gmina Kozłowo sąsiaduje z gminami:

- Działdowo,
- Iłowo,
- Janowiec Kościelny,
- Nidzica,
- Olsztynek,
- Grunwald,
- Dąbrówno.

Gmina Nidzica:

Gmina Nidzica leży w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie nidzickim. Gmina graniczy od północy z Gminą Olsztynek, od strony zachodniej i częściowo południowej z Gminą Kozłowo, od strony południowej i częściowo wschodniej graniczy z Gminą Janowiec Kościelny, od wschodu z Gminami Janowo i Jedwabno. Powierzchnia gminy wynosi 379 km², gdzie położone są 57 miejscowości zgrupowane w 34 sołectwach. Jest to największa obszarowo gmina powiatu nidzickiego, zajmuje około 40 % jego powierzchni. Siedzibą gminy jest Miasto Nidzica.

Omawiany obszar względem fizycznogeograficznego podziału Polski (Solon, 2018) położony jest w następujących jednostkach:

➤ **Megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa (3);**

- Prowincja: Niż Środkowoeuropejski (31),
- Podprowincja: Pojezierza Południowobałtyckie (315), Niziny Środkowopolskie (318),
- Makroregion: Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie (315.1), Nizina Północnomazowiecka (318.6),
- Mezoregion: Garb Lubawski (315.15), Wzniesienia Mławskie (318.63), Równina Kurpiowska (318.65).

➤ **Megaregion: Nizina Wschodnioeuropejska (8);**

- Prowincja: Niż Wschodniobałtycko-Białoruski (84),
- Podprowincja: Pojezierze Wschodniobałtyckie (842),
- Makroregion: Pojezierze Mazurskie (842.8),
- Mezoregion: Równina Mazurska (842.87).

Garb Lubawski (315.15) - mezoregion fizycznogeograficzny leżący w północno-wschodniej części makroregionu. Granice północną i zachodnią wyznaczają krawędzie pradoliny i doliny Drwęcy oraz lokalnie rynien subglacyjnych. Pozostałe granice są mniej wyraziste i nawiązują do przebiegu stref marginalnych, proksymalnych stref sandrowych i zasięgów rynien. Najważniejszym ciekim wodnym omawianego mezoregionu jest rzeka Wel, największe jeziora to Mielno, Kownatki, Leżno Wielkie i Tymowskie. Wzniesienia Garbu Lubawskiego o maksymalnych wysokościach przekraczających 310 m n.p.m. mają urozmaiconą morfologię i złożoną budowę geologiczną. Budowa wzniesień wynika w dużym stopniu z ich zaburzeń glaciektonicznych. Teren ten budują gliny zwałowe z przewarstwieniami piasków, żwirów i głazów wodnolodowcowych. Garb Lubawski jest formą złożoną, posiada cechy przetrwałej moreny czołowej, która uległa transformacji podczas stadiału głównego zlodowacenia Wisły. W strefach wzniesień przeważają gleby płowe i brunatne, które wykształciły się z piasków gliniastych i glin zwałowych. W proksymalnych strefach sandrowych występują gleby bielcowe

oraz rdzawe. W dnach dolin i zagłębień występują gleby torfowe oraz mady rzeczne. Tereny mezoregionu Garb Lubawski wykorzystywane są głównie na cele rolnicze i turystyczno-rekreacyjne.

Wzniesienia Mławskie (318.63) - mezoregion fizycznogeograficzny położony w północnej części makroregionu. Od granicy północnej sąsiaduje z młodoglacjalnymi obszarami Równiny Urszulewskiej, Garbu Lubawskiego oraz Równiny Mazurskiej, od strony wschodniej z Równiną Kurpiowską, od granicy południowej z Równiną Raciąską i Wysoczyzną Ciechanowską. Zachodnie i północne granice wyznaczone są zasięgiem zlodowacenia Wisły, reszta granic jest zbieżna pozostałe z przebiegiem dolin rzecznych i przestrzennym układem wzgórz kemowych i morenowych. Wzniesienia Mławskie to najbardziej urozmaicony pod względem rzeźby obszar na Nizinie Północnomazowieckiej. Występują tu wzgórza kemowe i morenowe, które są efektem zlodowacenia Warty i ciągną się od Mławy do Przasnysza. Zróżnicowaniu morfogenetycznemu odpowiada różnorodność utworów powierzchniowych. W części północnej omawianego obszaru dominują gliny zwałowe, żwiry, piaski i głązy moren czołowych oraz utwory wodnolodowcowe zlodowacenia Warty. W części południowej występują wcześniej wymienione oraz gliny ilaste, mułki, piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz utwory zastoiskowe. Na południowych krańcach przeważają gliny zwałowe, mułki, piaski, żwiry kemów i moren martwego lodu. W dolinach i obniżeniach mezoregionu występują holoceny aluwia, torfy i utwory deluwialne, którym towarzyszą powierzchnie sandrowe.

Równina Kurpiowska (318.65) - mezoregion fizycznogeograficzny położony w północno-wschodniej części makroregionu, na terenie południowej części sandru mazurskiego, poza zasięgiem zlodowacenia Wisły. Równina Kurpiowska od strony zachodniej sąsiaduje z Wysoczyzną Ciechanowską i Wzniesieniami Mławskimi, od strony północnej z Równiną Mazurską, od wschodu z Wysoczyzną Kolneńską, a od południowego wschodu z Doliną Dolnej Narwi. Większość granic mezoregionu wyznacza przebieg dolin rzecznych, poza północną, która pokrywa się z zasięgiem zlodowacenia Wisły. Krajobraz Równiny Kurpiowskiej ma pasowy układ naprzemiennie występujących wałów wydmych. Wały mają wysokość względną dochodzącą do 20 m, rozdzielone są szerokimi dolinami rzecznyymi, o dnie wypełnionym głównie torfami, namułami torfiastymi i piaszczystymi, w podłożu których zalegają piaski wodnolodowcowe. W południowo-zachodniej części Równiny Kurpiowskiej odsłaniają się miejscami wyspy glin morenowych i żwirów zlodowacenia Warty. W dnach dolin rzecznych występują mady, gleby bagienne, czarne ziemie. Tereny piasków wodnolodowcowych oraz wydmy to skała macierzysta gleb rdzawych, bielicowych oraz płowych.

Równina Mazurska (842.87) - mezoregion fizycznogeograficzny położony na południu makroregionu. Jest to równoleżnikowo rozciągnięty region na pograniczu pojezierzy mazurskich oraz wielkich piaszczystych równin kurpiowskich. Północna granica mezoregionu jest dość wyraźna, związana z zasięgiem zlodowacenia Wisły w fazie poznańskiej. Południowa granica zdenudowana jest na przejściu do sandrowych stożków kurpiowskich. Jest to obszar równinny, z nielicznymi wzniesionymi wyspami jako pozostałościami starszej fazy zlodowaceń. Omawiany obszar budują głównie utwory piaszczysto-żwirowe, zakumulowane przez wody lodowcowe głównie w fazie poznańskiej zlodowacenia Wisły. W miejscach występowania wysp starszych utworów dominują gliny zwałowe, a w obniżeniach dolinnych rzek piaski, namuły, ropy i torfy. Pokrywa glebowa jest związana z glebami piaszczystymi, jedynie na wyspach gliniastych występują gleby brunatne, z nieznaczną domieszką gleb płowych i opadowoglejowych.

4.1.2. Sytuacja demograficzna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 XII 2024 roku teren Powiatu Nidzickiego zamieszkiwało 30 207 osób, z czego 50,40% stanowiły kobiety, a 49,60% mężczyźni. W porównaniu do roku 2020 liczba ludności zmalała o 1025 osób. Współczynnik feminizacji uległ niewielkiemu wzrostowi ze 101 na 102. Począwszy od roku 2020 w Powiecie Nidzickim występuje trend ujemnego przyrostu naturalnego. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,6 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego i mieszkańców Polski. Mediana wieku mieszkańców wynosi 44 lata i jest porównywalna do mediany wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego (43,6) oraz porównywalna do mediany wieku mieszkańców całej Polski (43,3). Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego liczba mieszkańców Powiatu Nidzickiego w 2050 roku wyniesie 23 451, z czego 12008 będą stanowiły kobiety, a 11443 mężczyźni.

Tabela poniżej przedstawia sytuację demograficzną na terenie Powiatu Nidzickiego na przestrzeni lat 2020-2024.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców ogółem	31232	30907	30666	30460	30207
Kobiety	15684	15537	15425	15306	15224
Mężczyźni	15548	15370	15241	15154	14983
Współczynnik feminizacji	101	101	101	101	102
Przyrost naturalny	-130	-247	-161	-94	-151

Źródło: GUS

Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 XII 2024 roku, można zauważyć, iż w 2024 roku najbardziej zaludnioną gminą Powiatu Nidzickiego była

Gmina Nidzica. Najmniejszą pod względem ilości mieszkańców była natomiast Gmina Janowo.

Tabela 2. Liczba ludności zamieszkująca gminy Powiatu Nidzickiego w roku 2024

Jednostka terytorialna	Powierzchnia [km ²]	Liczba ludności [os.]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Gmina Janowiec Kościelny	136	2892	21,3
Gmina Janowo	192	2478	12,9
Gmina Kozłowo	254	5253	20,7
Gmina Nidzica	379	19584	51,7

Źródło: GUS

Jednym z najistotniejszych czynników warunkujących sytuację na lokalnym rynku pracy są zasoby pracy. Determinowane zarówno uwarunkowaniami ilościowymi (czynniki demograficzne), jak i jakościowymi (kapitał ludzki) są siłą napędową rozwoju gospodarczego. Pełniejsze oraz bardziej efektywne wykorzystanie zasobów pracy jest możliwe dzięki rozwojowi kapitału ludzkiego. Konkurencyjność miast w dużej mierze zależy od jakości zasobów ludzkich, bowiem wykształcona i dobrze wykwalifikowana siła robocza wpływa również na szeroko pojęty rozwój. Struktura ludności powiatu pod względem wielkości grup ekonomicznych w 2020 roku przedstawiała się następująco: 18,68% ogółu mieszkańców stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), 60,27% osoby w wieku produkcyjnym, natomiast 21,05% stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym. W odniesieniu do roku 2024 można zauważyć, iż w każdym roku odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym ma tendencję malejącą, natomiast w wieku poprodukcyjnym wzrasta.

Strukturę ludności powiatu, według ekonomicznej grupy wieku oraz liczbę bezrobotnych zarejestrowanych i udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Grupy wieku ekonomicznego w latach 2020-2024 na terenie Powiatu Nidzickiego

Rok	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	[osoby]	[%]	[osoby]	[%]	[osoby]	[%]
2020	5832	18,68	18824	60,27	6574	21,05
2021	5759	18,63	18514	59,90	6634	21,47
2022	5619	18,32	18322	59,75	6725	21,93
2023	5452	17,90	18086	59,38	6922	22,72
2024	5271	17,45	17818	58,99	7118	23,56

Źródło: GUS

Tabela 4. Bezrobocie na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024

Rok	Bezrobotni zarejestrowani ogółem [os.]	Stopa bezrobocia rejestrowanego [%]	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]
2020	700	7,1	3,7

Rok	Bezrobotni zarejestrowani ogółem [os.]	Stopa bezrobocia rejestrowanego [%]	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]
2021	581	6,0	3,1
2022	618	6,4	3,4
2023	655	7,0	3,7
2024	627	6,8	3,5

Źródło: GUS

Zgodnie z danymi z GUS na dzień 31 XII 2024 roku nie pracuje 700 osób, Stopa bezrobocia rejestrowanego w Powiecie Nidzickim wynosiła w 2024 roku 6,8%. Jest to mniej o 1,5% od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz więcej o 2,0% od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski. Aktywni zawodowo mieszkańcy powiatu nidzickiego pracują w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), w przemyśle i budownictwie.

4.1.3. Gospodarka

W Powiecie Nidzickim w roku 2024 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 2699 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1929 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na przestrzeni 2020-2024 ilość podmiotów wzrosła o 206. W tymże roku zarejestrowano 201 nowych podmiotów gospodarki narodowej, a 112 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2020-2024 najwięcej (180) osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zarejestrowano w roku 2020, a najmniej (106) w roku 2024. W tym samym okresie najwięcej (130) osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wykreślono z rejestru REGON w 2021 roku, najmniej (97) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku.

Według danych z rejestru REGON w 2024 roku wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą przeważa: sekcja F BUDOWNICTWO (25,8%), sekcja G HANDEL HURTOWY I DETALICZNY (19,2%), 9,3% sekcja C – PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE, 6,9% - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (2579) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej: Spółki handlowe ogółem 159, Spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością razem (136), Spółki cywilne ogółem (127). 2,0% (284) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 30,3% (4309) podmiotów, a 67,7% (9608) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Sektor prywatny (2564) składał się z:

- osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (75,23%),

- spółek handlowych (5,97%),
- stowarzyszeń i organizacji społecznych (4,56%),
- spółdzielni (0,66%),
- fundacji (0,59%),
- spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (0,27%).

W tabelach poniżej przedstawiono zmiany liczby podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat 2020–2024 z podziałem na sektor publiczny i prywatny.

Tabela 5. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON	2493	2538	2578	2619	2699

Źródło: GUS

Tabela 6. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność wg sekcji PKD na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1802	1832	1865	1886	1929

Źródło: GUS

Tabela 7. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024 według sektorów własnościowych

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Sektor publiczny	127	128	127	130	130
Sektor prywatny	2363	2407	2449	2485	2564

Źródło: GUS

Powiat Nidzicki pod względem użytkowania terenu jest obszarem rolniczo-leśnym, udział przemysłu jest nieznaczny. Większe zakłady przemysłowe, które odgrywają ważniejszą rolę w lokalnej gospodarce zlokalizowane są głównie w Gminie Nidzica.

Gmina Janowiec Kościelny:

Brak dużych zakładów przemysłowych, natomiast istnieje wiele małych i średnich zakładów usługowo-handlowych.

Gmina Janowo:

Brak dużych zakładów przemysłowych, natomiast istnieje wiele małych i średnich zakładów przemysłowych, usługowo-handlowych.

Gmina Kozłowo:

Brak dużych zakładów przemysłowych, natomiast istnieje wiele małych i średnich zakładów usługowo-handlowych.

Gmina Nidzica:

Zakłady przemysłowe:

1. GHG Sp. z o. o. – produkcja mebli;
2. MP Meble Popławscy Sp. z o. o. Sp. k.– produkcja mebli;
3. STALMOT & WOLMET Sp. z o. o. – produkcja okuć i mechanizmów do mebli;
4. Tartak Napiwoda Sp. z o. o. – produkcja wyrobów tartacznych;
5. KAMET Sp. z o. o. – produkcja sejfów, szaf metalowych;
6. KONSMETAL Polska Sp. z o. o. – produkcja mechanicznych i mechatronicznych zabezpieczeń mienia;
7. AWA-MEBEL Sp. z o.o. – produkcja mebli;
8. WIBO-BT MONIKA BOBER-KUCHTA – produkcja drzwi i wyrobów ze stali nierdzewnej;
9. PMW Wojciech Mielczarek -produkcja mebli wypoczynkowych;
10. Nord Mebel Sp. z o. o. – produkcja mebli;
11. PUR Sp. z o.o. – produkcja wyrobów tekstylnych dla gospodarstw domowych i gotowych artykułów wyposażenia wnętrz, produkcja mebli;
12. "WIEJAK" Sp. z o. o. - obróbka stali nierdzewnej, produkcja wyposażenia dla zakładów przetwórstwa spożywczego i medycyny ze stali kwasoodpornej.

4.1.4. Infrastruktura mieszkaniowa

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w powiecie w 2024 roku znajdowało się 5 784 budynków mieszkalnych i 11 161 mieszkań. W porównaniu z rokiem 2020 liczba budynków mieszkalnych wzrosła o 284, natomiast mieszkań o 229. Powierzchnia użytkowa wszystkich mieszkań w 2024 roku wynosiła 813 860 m² i była większa o 30 542 m² w odniesieniu do roku 2020. Na przestrzeni lat wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania, natomiast z roku na rok maleje przeciętna liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2021

Wyszczególnienie	Jednostka	2020	2021	2022	2023	2024
Budynki mieszkalne	szt.	5555	5603	5686	5733	5784
Mieszkania	szt.	10877	10940	11025	11089	11161
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	783 318	790 646	799 350	806 139	813 860
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	72,0	72,3	72,5	72,7	72,9

Wyszczególnienie	Jednostka	2020	2021	2022	2023	2024
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	25,1	25,6	26,1	26,5	26,9
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	os.	2,87	2,83	2,78	2,75	2,71

Źródło: GUS

W 2024 roku największa liczba budynków mieszkalnych była zlokalizowana w Gminie Nidzica. Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 mieszkańca w Gminie Nidzica wyniosła 28,1 m², stanowiąc najwyższe wartości wśród wszystkich gmin należących do Powiatu Nidzickiego. Gmina Kozłowo charakteryzowała się najmniejszą przeciętną powierzchnią użytkową mieszkania na osobę, natomiast największa przeciętna liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie występowała w Gminie Janowiec Kościelny.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie gmin Powiatu Nidzickiego w 2024 roku

Jednostka terytorialna	Budynki mieszkalne [szt.]	Mieszkania [szt.]	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie [os.]
Gmina Janowiec Kościelny	780	931	84,2	27,1	3,11
Gmina Janowo	754	930	71,7	26,9	2,66
Gmina Kozłowo	981	1744	68,4	22,7	3,01
Gmina Nidzica	3269	7556	72,7	28,1	2,59

Źródło: GUS

4.1.5. Infrastruktura techniczna i komunikacyjna

Zaopatrzenie powiatu w energię elektryczną, gaz i ciepło

Na obszarze Powiatu Nidzickiego przebiega sieć gazociągów systemu E. Jednostką świadczącą usługi dystrybucji paliwa gazowego dla Powiatu Nidzickiego jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. – Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie - Gazownia w Działdowie.

Ogólna długość sieci gazowej na terenie Powiatu Nidzickiego w roku 2023 wynosiła 162 241 m i wzrosła w stosunku do roku 2020 o 13 901 m. Z roku na rok rośnie liczba czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieskalnych, a także liczba gospodarstw domowych będących odbiorcami gazu. W porównaniu z 2020 roku utrzymuje się tendencja malejąca osób korzystających z sieci gazowej.

Tabela 10. Sieć gazowa na terenie Powiatu Nidzickiego

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
Długość czynnej sieci ogółem [m]	148 340	149 506	158 177	162 241
Długość czynnej sieci dystrybucyjnej [m]	44 064	149 506M	158 177	162 241
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych [szt.]	505	532	630	682
Odbiorcy gazu [gosp. domowe]	5155 (w miastach)	5346	5336	5416
Zużycie gazu przez gospodarstwa domowe [MWh]	23 367,6	26 799,5	25 425,0	24 236,1
Ludność korzystająca z sieci gazowej [os.]	11 640	11 712	11 643	11 610

M – zmiany metodologiczne

Źródło: GUS

W 2023 roku najdłuższym odcinkiem sieci gazowej Powiatu Nidzickiego charakteryzowała się Gmina Nidzica – 143 801 m. Przez obszar Gminy Kozłowo przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia DN200 PN 6,3 MPa Uniszki Zawadzkie – Nidzica oraz DN 400 PN 6,3 MPa Uniszki Zawadzkie. Na terenie Gminy Janowo nie funkcjonują obiekty systemu przesyłowego gazu, gospodarstwa domowe korzystają z gazu butlowego propan-butan.

Energia elektryczna

Głównym dostawcą energii elektrycznej na terenie Powiatu Nidzickiego jest Energa-Operator S.A. - Oddział w Olsztynie. Firma odpowiada za dystrybucję energii elektrycznej za pomocą sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia, które są powiązane z Krajowym Systemem Elektroenergetycznym.

Gmina Janowiec Kościelny:

Przez teren gminy przebiega linia wysokiego napięcia 110 kV Nidzica – Mława. Zasilenie odbiorców w energię elektryczną odbywa się 2-ma liniami przesyłowymi średniego napięcia

15kV:

- Linia SN 15kV Nidzica – Kadyki,
- Linia SN 15 kV Nidzica – Janowo – Muszaki.

Istniejący stan sieci oraz jego układ w sposób zadowalający zapewnia odbiorcom dostawę energii elektrycznej. Linie energetyczne są w dobrym stanie technicznym i zapewniają pełne pokrycie potrzeb na energię elektryczną w całej gminie.

Gmina Janowo:

Przez teren gminy przebiegają linie średniego napięcia oraz niskiego napięcia. Energia elektryczna przesyłana jest ze stacji transformatorowej 110/15 kV zlokalizowanej w Nidzicy, liniami napowietrznymi SN kV Nidzica – Wielbark i Nidzica – Janowo. Stan

techniczny tej linii ocenia się jako dobry. Na terenie gminy znajdują się słupowe stacje transformatorowe 15/04 kV, które zasilane są promieniowo poprzez odgałęźniki napowietrzne prowadzone od linii głównych średniego napięcia. Gmina alternatywnie może być zasilana poprzez Główny Punkt Zasilania Szczytno liniami średniego napięcia Szczytno – Wielbark – Nidzica oraz Szczytno– Jedwabno –Nidzica.

Gmina Kozłowo:

Na sieć elektroenergetyczną na terenie Gminy Kozłowo składają się:

- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV, Nidzica – Działdowo,
- linie elektroenergetyczne 15 kV średniego napięcia,
- linie elektroenergetyczne niskiego napięcia,
- główny punkt zasilania 110 kV/15 kV, znajdujący się poza granicami Gminy Kozłowo
 - w Nidzicy,
- stacje transformatorowo – rozdzielcze 15/0,4 kV.

Gmina Nidzica:

Gmina Nidzica położona jest w obszarze oddziaływania następujących operatorów energetycznych:

- ENERGA Obrót S.A. al. Grunwaldzka 472, 80-309 Gdańsk,
- ENERGA Operator S.A. Oddział z siedzibą w Olsztynie, ul. Tuwima 6, 10-950 Olsztyn,
- PKP Energetyka S.A. ul. Hoża 63/67, 00-681 Warszawa

Infrastrukturę oraz mieszkańców obsługuje Rejon Energetyczny Szczytno – Posterunek Energetyczny Nidzica. Zasilanie energetyczne na terenie gminy odbywa się poprzez:

- GPZ 110/15 kV zlokalizowany w Nidzicy zasilany 3 liniami napowietrznymi 110 kV relacji Olsztynek-Nidzica, Nidzica – Działdowo, Nidzica - Mława – posiadający 2 transformatory o mocy 25 MVA każdy;
- linię elektroenergetyczną: średniego napięcia 15 kV – sieć rozdzielcza do stacji transformatorowych (0,4 / 0,23 kV), linie wykonane są w układzie magistralnym pomiędzy GPZ Nidzica a najbliższymi stacjami w Olsztynku i Szczytnie, na terenie sieć średniego napięcia wykonana jest jako linia napowietrzna, na terenie miast w obszarach o większej zabudowie – jako linia kablowa;
- stacje transformatorowe: łączna ilość stacji transformatorowych (15/0,4 kV) – 156 szt., większość stacji to słupowe stacje transformatorowe, występują również stacje wieżowe, większość stacji ma możliwość rozbudowy i zwiększenia transformatora.

PKP Energetyka S.A. dysponuje na terenie gminy Nidzica linią średniego napięcia 15 kV wzdłuż linii kolejowej 216 Działdowo-Olsztyn.

Tabela 11. Zużycie energii elektrycznej oraz ilość odbiorców energii elektrycznej w Powiecie Nidzickim w latach 2020-2024 (dane tylko dla miast, dla części wiejskich brak danych)

Rok	Odbiorcy energii elektrycznej [os.]	Zużycie energii elektrycznej [MWh]	Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca [kWh]
2020	5 072	8 590,57	649,42
2021	5 093	8 418,20	646,91
2022	5 098	7 737,88	600,91
2023	5 082	7 446,88	587,99

Źródło: GUS

System zaopatrzenia w ciepło

Gmina Janowiec Kościelny:

Gmina Janowiec Kościelny nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Na terenie gminy funkcjonuje jedna lokalna kotłownia, którą zarządza Zakład Gospodarki Komunalnej w Janowcu Kościelnym. Zakład Gospodarki Komunalnej posiada kotłownię centralną, zaopatruje ona w ciepło większość budynków będących własnością Gminy Janowiec Kościelny.

Gmina Janowo:

Przez teren Gminy Janowo nie przebiega sieć ciepłownicza. Gospodarstwa na terenie gminy zaopatrzone są w indywidualne źródła ciepła i lokalne kotłownie, wykorzystujące jako źródło energii paliwa stałe (węgiel, olej opałowy).

Gmina Kozłowo:

Na terenie Gminy Kozłowo siecią ciepłowniczą na terenie gminy objęte jest osiedle mieszkaniowe oraz zespół szkół w miejscowości Kozłowo. Pozostała część gminy nie jest objęta siecią ciepłowniczą i korzysta z lokalnych źródeł ciepła.

Gmina Nidzica:

Miejscowości na obszarze gminy zaopatrywane są w ciepło z indywidualnych źródeł ciepła. W części osiedli istnieją lokalne kotłownie zaopatrujące w ciepło osiedla mieszkaniowe byłych PGR. Obiekty te funkcjonują w oparciu o paliwa stałe.

Według danych uzyskanych z Urzędu Miejskiego w Nidzicy długość sieci ciepłowniczej na terenie Gminy Nidzica w latach 2020-2024 wynosiła odpowiednio:

2020 – 7,414 km;

2021 – 8,000 km;

2022 – 8,000 km;

2023 – 9,200 km;

2024 – 9,200 km.

Infrastruktura komunikacyjna

Przez teren Powiatu Nidzickiego przebiegają drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Na terenie Powiatu Nidzickiego w zarządzie GDDKiA oddział w Olsztynie znajduje się odcinek drogi ekspresowej S7 od km 16+349 do km 46+850 (długość 30,501 km), stan nawierzchni DSN: 100% pożądany.

Drogi o natężeniu ruchu 3 000 000 pojazdów w skali roku mogą powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach. Dla obszarów tych niezbędne jest utworzenie map akustycznych. Główna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad zobligowana jest jako zarządca dróg do opracowywania tego typu map. W przypadku Powiatu Nidzickiego, drogą, która została ujęta w badaniach klimatu akustycznego wykonanych na zlecenie GDDKiA, jest droga krajowa nr 7. W rozdziale 5.3.1. przedstawiono wykaz odcinków dróg krajowych na terenie Powiatu Nidzickiego poddanych analizie akustycznej przez GDDKiA.

Przez teren powiatu przebiegają trzy drogi o statusie wojewódzkim:

- Nr 538 – Radzyń Chełmiński - Łasin - Nowe Miasto Lubaskie - Uzdowo - Rodroże - DK7/węzeł Nidzica Południe o długości 15326 m, kilometraż początkowy 106380, kilometraż końcowy 121706;
- Nr 545 - Działdowo-Nidzica-Jedwabno o długości 34087 m, kilometraż początkowy 7847 kilometraż końcowy 41934;
- Nr 604 – Droga 7/Węzeł Nidzica Północ - Nidzica – Wielbark o długości 27459 m, kilometraż początkowy 0, kilometraż końcowy 27459.

Drogi wojewódzkie przebiegające przez Powiat Nidzicki należą w większości pod względem stanu do klasy A (stan dobry) i klasy B (stan zadowalający).

Na omawianym obszarze drogami powiatowymi zarządza Powiatowy Zarząd Dróg z siedzibą w Nidzicy przy ul. Kolejowej 29. W zarządzaniu Powiatowego Zarządu Dróg w Nidzicy znajdują się:

- ulice:
 - 5,263 km ulic o nawierzchni bitumicznej,
 - 2.832 m² poboczy, utwardzonych zatok autobusowych i postojowych,
 - 27.171 m² chodników oraz ścieżek rowerowych.
- drogi powiatowe o łącznej długości 424 km, w tym:
 - 324 km o nawierzchni bitumicznej,

- 14 km o nawierzchni brukowej,
 - 1 km o nawierzchni betonowej,
 - 3 km o nawierzchni kostkowej,
 - 1 km o nawierzchni tłuczniowej,
 - 51 km o nawierzchni gruntowej ulepszonej,
 - 30 km o nawierzchni gruntowej naturalnej,
 - 51.449 m² chodników i ścieżek rowerowych,
 - 2.482 m² utwardzonych poboczy oraz zatok autobusowych.
- 25 obiekty mostowe.

Wg danych GUS stan na 31.12.2023r. drogi gminne w Powiecie Nidzickim miały długość 292,9 km i składały się na nie:

- drogi gminne o nawierzchni twardej – 188,0 km,
- drogi gminne o nawierzchni twardej ulepszonej – 180,8 km,
- drogi gminne o nawierzchni gruntowej – 104,9 km.

4.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza

4.2.1. Analiza stanu wyjściowego

Jakość powietrza – a dokładniej poziom stężeń zanieczyszczeń w powietrzu ściśle zależy od warunków meteorologicznych oraz działalności antropogenicznej. Temperatura powietrza, prędkość wiatru, natężenie promieniowania słonecznego czy też wilgotność oddziałują na wielkość emisji zanieczyszczeń.

Na rozprzestrzenianie się substancji zanieczyszczających znaczący wpływ mają prędkość i kierunki wiatrów. W momencie braku wiatrów oraz wiatrów o małych prędkościach następuje pogarszanie wentylacji powietrza, co przyczynia się do wzrostu stężeń zanieczyszczeń w przypowierzchniowych warstwach atmosfery. Prędkość wiatru wpływa na tempo przemieszczania się powietrza wraz z zanieczyszczeniami, natomiast kierunek decyduje o trasie ich migracji. Opady atmosferyczne, wilgotność, natężenie promieniowania słonecznego wpływa także na przemiany fizyko – chemiczne zanieczyszczeń w atmosferze oraz ich wymywanie. Od kierunków i prędkości wiatru zależy natomiast transport zanieczyszczonych mas powietrza znad obszarów ich emisji. Innym czynnikiem fizycznym wpływającym na poziom zanieczyszczeń jest stopień zróżnicowania ukształtowania terenu, w którym mogą występować obszary o specyficznym klimacie, mikroklimacie i specyficznych warunkach meteorologicznych. Kolejnym czynnikiem wyznaczającym jakość powietrza jest zjawisko tzw. inwersji

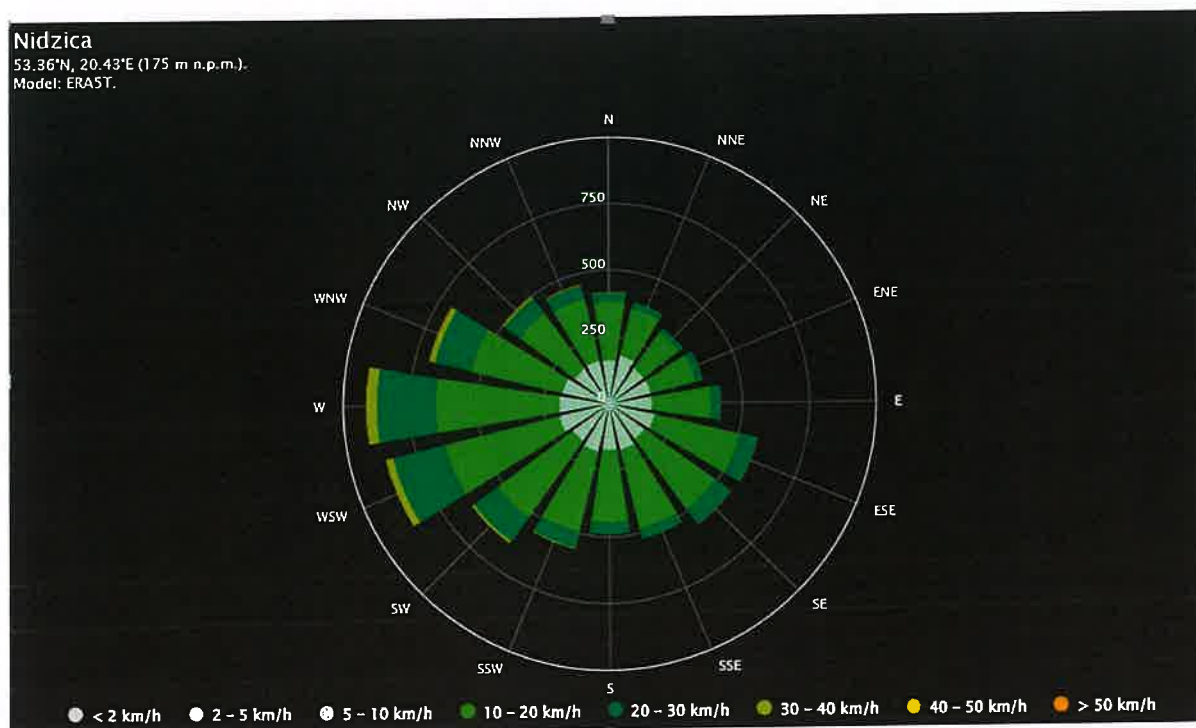
termicznej, odznaczające się występowaniem temperatury niższej tuż przy powierzchni ziemi niż w wyższych partiach atmosfery. Najlepsze warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń panują na terenach płaskich, gdzie występuje duża liczba dni z nasłonecznieniem, dobre warunki termiczne oraz wysokie prędkości mas powietrza. Natomiast w dolinach, niekiedy wymiana mas powietrza jest utrudniona. Temperatura powietrza wpływa pośrednio na jakość powietrza. Niskie temperatury powodują wzrost emisji zanieczyszczeń związanych ze spalaniem paliw w instalacjach grzewczych.

Dzielnica mazurska jest najzimniejszą dzielnicą klimatyczną nizinnej części Polski. Dni przymrozkowych jest tu powyżej 130, mroźnych powyżej 50, a bardzo mroźnych 5 rocznie. Najniższe temperatury występują w północno-wschodniej części dzielnicy. Ostatnie przymrozki występują po 5 maja. Średnia roczna suma opadów wynosi od 500 do 600 mm, mniejsza jest w południowej, większa w północnej i północno-wschodniej części. Na opady wpływ mają występujące tu lasy i jeziora. Zaznacza się wpływ jezior i lasów na opady. Pokrywa śnieżna zalega do 90 dni. Okres wegetacyjny poniżej 160 dni. Początek prac polowych ma miejsce zwykle w pierwszej dekadzie kwietnia. Dzielnica ta cechuje się dużą ilością silnych wiatrów.

W dzielnicy środkowej (VII) dni przymrozkowych jest od 100 do 110, mroźnych 30 – 35, bardzo mroźnych 3 – 4, ciepłych 30 – 35. Ostatnie przymrozki wiosenne występują około połowy kwietnia. Okres wegetacyjny trwa 210 – 220 dni. Początek robót polowych w zachodniej części dzielnicy rozpoczyna się w drugiej dekadzie marca, a we wschodniej części w trzeciej dekadzie marca. Częstość silnych wiatrów zmniejsza się z zachodu na wschód. Dzielnica środkowa jest obszarem Polski o najmniejszym opadzie rocznym – poniżej 500 mm, a w części zachodniej do 560 mm. Pokrywa śnieżna utrzymuje się 38 – 60 dni, względnie mała częstotliwość opadu gradu.

Charakterystyka klimatyczna Powiatu Nidzickiego: Warunki klimatyczne panujące na terenie Powiatu Nidzickiego należą do umiarkowanych, uwarunkowane są wpływami mas powietrza polarno-morskiego. Teren powiatu charakteryzuje się (w stosunku do przeciętnych w Polsce) większym średnim zachmurzeniem, czyli większą liczbą dni pochmurnych. Najwięcej dni pochmurnych jest w miesiącu grudniu, natomiast najmniej we wrześniu. Obszar ten w stosunku do innych obszarów Polski charakteryzuje się najniższymi średnimi temperaturami miesięcy zimowych oraz jesiennych, większą roczną amplitudą temperatur i większą ilością opadów. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, gdzie średnia temperatura wynosi 17,0°C, a najchłodniejszym styczeń o temperaturze - 1,7°C. Dni gorących z temperaturą powyżej 25°C jest tu średnio 26. Średnia roczna suma opadów wynoszą około 610-630 mm. Największe opady przypadają na miesiące letnie, szczególnie w lipcu. Najmniejsze opady występują w miesiącach zimowych oraz wczesną wiosną (marzec). Dni z opadem jest około 170-180

w roku. Pokrywa śnieżna zalega średnio około 105 dni w roku. Omawiany obszar cechuje stosunkowo krótki okres wegetacyjny, który wynosi średnio 203 dni. Krótki okres wegetacyjny nie sprzyja rolnictwu. W Powiecie Nidzickim przeważają wiatry z kierunku zachodniego i południowozachodniego, a najrzadziej występują wiatry z kierunku północnego. Największe prędkości wiatrów występują w jesiennych i zimowych miesiącach, są silne i porywiste. Najmniejsze prędkości wiatrów w miesiącach, szczególnie w sierpniu. W warunkach klimatu lokalnego zaznaczają się różnice pomiędzy obszarami wyniesionymi, a dolinnymi. Obszary wyniesione charakteryzują się dobrymi warunkami termicznymi, równomiernym nasłonecznieniem, małą wilgotnością powietrza oraz dobrym przewietrzaniem. Obszary dolinne mają mniej korzystne warunki termiczne i wilgotnościowe, często występują tu mgły, zastoiska. Mniej korzystnymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi, częstym występowaniem mgieł, zastoisk chłodnego powietrza i inwersji temperatury. Specyficzne warunki klimatu lokalnego mają rozległe tereny leśne, które charakteryzują się dobrymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi o zmniejszonych wahaniach dobowych.



Rycina 3. Róża wiatrów dla stacji Nidzica

Źródło: <https://www.meteoblue.com>

Stan jakości powietrza

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, Główny Inspektor Ochrony Środowiska co roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w poszczególnych strefach. Ocenę taką przeprowadza się z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ze względu na ochronę roślin.

Podstawą wyznaczenia stref jest art. 87, powiązany z art. 84a ustawy Prawo Ochrony Środowiska. W rozumieniu założeń do tej ustawy, przygotowywanych w związku z transpozycją do prawa polskiego Dyrektywy w sprawie jakości i czystsze powietrza dla Europy przyjmuje się, że od stycznia 2010 r. dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie, strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto niebędące aglomeracją o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład aglomeracji i miasta powyżej 100 tys. mieszkańców.

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki SO_2 ,
- dwutlenek azotu NO_2 ,
- tlenek węgla CO ,
- benzen C_6H_6 ,
- pył zawieszony PM_{10} ,
- pył zawieszony $\text{PM}_{2.5}$,
- ołów w pyle Pb (PM_{10}),
- arsen w pyle As (PM_{10}),
- kadm w pyle Cd (PM_{10}),
- nikiel w pyle Ni (PM_{10}),
- benzo(a)piren w pyle B(a)P (PM_{10}),
- ozon O_3 .

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje:

- dwutlenek siarki (SO_2),
- tlenek azotu (NO_x),
- ozon (O_3).

Podstawą klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są wartości poziomów:

- dopuszczalnego – oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekroczony;
- docelowego – oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie

lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam gdzie to możliwe w określonym czasie;

- celu długoterminowego – oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków – w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Oprócz w/w poziomów określony jest również poziom krytyczny, po przekroczeniu, którego mogą wystąpić bezpośrednie niepożądane skutki w odniesieniu do komponentów przyrody, ale nie w odniesieniu do człowieka oraz margines tolerancji, który określa procentową część poziomu dopuszczalnego, o którą poziom ten może zostać przekroczony. W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

- klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych;
- klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy.

Dla ozonu:

- klasa D1 – stężenia ozonu nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 – stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Klasy stref dla zanieczyszczeń oraz wymagane działania w zależności od ich poziomu stężeń przedstawia tabela poniżej.

Tabela 12. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomu stężeń zanieczyszczenia

Poziom stężenie	Zanieczyszczenie	Klasa	Wymagane działania
Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków, gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom dopuszczalny¹⁾			
<poziom dopuszczalny²⁾		A	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
>poziom dopuszczalny²⁾	dwutlenek siarki dwutlenek azotu tlenek węgla benzen, pył PM10 ołów (PM10)	C	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych
Klasy stref i oczekiwane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych			

Poziom stężenie	Zanieczyszczenie	Klasa	Wymagane działania
w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków, gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom docelowy ³⁾			
<poziom docelowy	Ozon AOT40	A	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego.
>poziom docelowy	arsen (PM10) nikiel (PM10) kadm (PM10) benzo/a/piren (PM10)	C	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych substancji w powietrzu
Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń ozonu z uwzględnieniem poziomu celu długoterminowego			
<poziom celu długoterminowego	Ozon AOT40	D1	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego
>poziom celu długoterminowego		D2	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego

- 1) Dotyczy zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆), pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz zawartości ołowiu (Pb) w pyłe zawieszonym PM₁₀ - ochrona zdrowia ludzi oraz: dwutlenku siarki (SO₂) i tlenków azotu (NO_x) - ochrona roślin. W przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5}, w roku 2024 obowiązuje poziom dopuszczalny II faza, przy ocenie którego stosuje się dotychczasowe oznaczenie klas: A1 i C1,
- 2) Z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu,
- 3) Dotyczy: ozonu (O₃) - ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin oraz arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni), benzo(a)pirenu (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM₁₀ - ochrona zdrowia ludzi.

Źródło: www.gios.gov.pl

Gmina Janowiec Kościelny:

Na terenie Gminy Janowiec Kościelny znajduje się jeden czujnik systemu pomiaru jakości powietrza Airly, umieszczony jest na budynku Szkoły Podstawowej w Janowcu Kościelnym.

Gmina Janowo:

Gmina Janowiec nie posiada systemu pomiarowego jakości powietrza niezależnego od Państwowego Monitoringu Jakości Powietrza.

Gmina Kozłowo:

Brak danych o systemach pomiaru jakości powietrza.

Gmina Nidzica:

Na terenie Gminy Nidzica na ul. Żwirowej znajduje się czujnik smogu i zanieczyszczeń powietrza Synegos.

W 2024 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza stosowano pomiary intensywne – wykonywane na stałych stanowiskach, obejmujące:

- pomiary automatyczne,
- pomiary manualne prowadzone codziennie.

W 2024 r. w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało ogółem 10 stacji pomiarowych. Pomiary realizowane były przez:

- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – monitoring w wojewódzkiej sieci stacji i punktów pomiarowych, w ramach ogólnopolskiego systemu monitoringu powietrza – 9 stacji pomiarowych;
- Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy – monitoring jakości powietrza dla potrzeb programów EMEP i GAW/WMO na 1 stacji w Puszczy Boreckiej.

Zakres prowadzonego monitoringu obejmował pomiary stężeń: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, benzenu, tlenku węgla, ozonu, pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} w powietrzu, a także pomiary ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Na jednej stacji miejskiej w Olsztynie prowadzone były również pomiary składu pyłu zawieszonego PM₁₀ pod kątem zawartości pozostałych wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA).

W 2024 r. wszystkie stanowiska pomiarowe wykorzystane w ocenie spełniały wymagania dotyczące jakości danych, w tym kryterium wymaganego procentu ważnych danych w roku i były wystarczające do dokonania klasyfikacji stref województwa warmińsko - mazurskiego w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których w prawie krajowym i w dyrektywach UE określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Kluczową rolę odgrywa ocena jakości powietrza, którą wykonano w oparciu o dane dla całej strefy, do której należy Powiat Nidzicki. W poniższej tabeli przedstawiono klasyfikację strefy warmińsko-mazurskiej (PL2803) z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia. Prowadzona ocena ma na celu monitorowanie zmian jakości powietrza i ma być podstawą do podjęcia działań powodujących zmniejszenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu przynajmniej do poziomu stężenia dopuszczalnego na terenie kraju w określonym terminie. W tabeli poniżej przedstawione zostały dane za rok 2024.

Tabela 13. Klasyfikacja strefy warmińsko-mazurskiej (PL2803) z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia za rok 2024

Strefa warmińsko-mazurska (PL2803)	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM 2,5 ²⁾	Pył PM10	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃ ¹⁾
	2024											
	A	A	A	A	A1	A	C	A	A	A	A	A

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2,

²⁾ Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa województwa uzyskała klasę A.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2024

W rocznej ocenie jakości powietrza za rok 2024 z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę zdrowia ludzi, strefa warmińsko-mazurska otrzymała klasę C dla jednego wskaźnika – bezno(a)pirenu. Jest wskaźnikiem dla którego wymagane jest sporządzenie lub aktualizacja Programu Ochrony Powietrza, ze względu na jego przekroczenie poziomu docelowego w strefie warmińsko-mazurskiej. W województwie warmińsko-mazurskim wyodrębniono obszar przekroczeń o łącznej powierzchni 85,5 km² z liczbą ludności narażonej wynoszącą 85795 mieszkańców. W przypadku wszystkich pozostałych badanych zanieczyszczeń strefa warmińsko-mazurska została sklasyfikowana jako A (A1 pod kątem pyłu zawieszonego PM_{2,5} faza II).

Ocenę przeprowadzono głównie w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w roku 2024 na stacjach włączonych do sieci Państwowego Monitoringu Środowiska. Jako metody uzupełniające wykorzystano dla wybranych zanieczyszczeń metody szacowania uwzględniające modelowanie, metody szacowania wyznaczone przez analogię do stężeń uzyskanych na podstawie pomiarów w innych strefach województwa a także informacje o lokalizacji źródeł i wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza.

W 2024 roku na obszarze strefy warmińsko-mazurskiej został przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu (O₃), określony ze względu na ochronę zdrowia ludzi (klasa D2). Przekroczenie tego kryterium oznacza wystąpienie wartości powyżej 120 µg/m³ przez maksymalne dobowe stężenia 8-godzinne kroczące w danym roku kalendarzowym. W 2024 roku stężenia ozonu były monitorowane w województwie warmińsko-mazurskim na pięciu stanowiskach pomiarowych, z których żadne nie znajdowało się w granicach obszaru tego opracowania. [źródło: GIOŚ].

Tabela 14. Klasyfikacja z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych dla SO₂, NO_x oraz O₃ pod kątem ochrony roślin za rok 2024

Strefa warmińsko-mazurska (PL2803)	Klasa dla obszaru ze względu na poziom dopuszczalny SO ₂	Klasa dla obszaru ze względu na poziom dopuszczalny NO _x	Klasa dla obszaru ze względu na poziom dopuszczalny O ₃
	2024		
	A	A	A (D2)

1) Dla ozonu - poziom celu długoterminowego - strefa warmińsko-mazurska uzyskała klasę D2.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Ocena dotyczyła dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x) i ozonu (O₃). W 2024 roku w strefie tej nie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy zanieczyszczeń powietrza, zarówno przez średnioroczne stężenie NO_x i SO₂, jak i przez średnie stężenie SO₂ z okresu zimowego (październik, marzec). Ze względu na ochronę roślin strefa warmińsko-mazurska została przyporządkowana do klasy A dla wszystkich tych trzech zanieczyszczeń. W strefie war wystąpiło natomiast przekroczenie obowiązującego dla ozonu dodatkowego kryterium - poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin (klasa D2). Powiat Nidzicki znajduje się w obszarze, gdzie występują przekroczenia poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

Główną występowania przekroczeń była wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych, która spowodowana była niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym oraz spalaniem słabej jakości paliw w mało wydajnych piecach.

4.2.2. Emisja przemysłowa

Emisja przemysłowa ze źródeł punktowych jest typowym przykładem wysokiej emisji. Emisja z elektrowni, ciepłowni czy dużych zakładów przemysłowych mogą mieć znaczący wpływ na stan powietrza atmosferycznego, ponieważ zwykle emitowane są do otoczenia wysokimi kominami, które powodują rozproszenie zanieczyszczeń na odległe obszary.

W 2024 roku z terenu Powiatu Nidzickiego wyemitowano 9 971 t/r zanieczyszczeń gazowych, co stanowiło około 0,74% całkowitej emisji gazów w województwie warmińsko-mazurskim. W 2024 roku emisja zanieczyszczeń gazowych na terenie powiatu była większa o 1 095 ton w stosunku do roku 2020. W każdym analizowanym roku w Powiecie Nidzickim, CO₂ stanowiło większość ogólnej ilości emitowanych gazów. Wartość emisji dwutlenku węgla ulega corocznym wahaniom.

Tabela 15. Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w Powiecie Nidzickim w latach 2020-2024

Emisja zanieczyszczeń gazowych					
Rodzaj zanieczyszczenia	2020	2021	2022	2023	2024
Dwutlenek węgla [t]/r	8 876	11 122	10 420	9 800	9 971
Dwutlenek siarki [t]/r	64	60	b.d.	b.d.	b.d.
Tlenki azotu [t]/r	29	28	6	6	6
Tlenki węgla [t]/r	21	23	20	19	20
Ogółem [t]/r	8 990	11 235	10 448	9 827	100 000

Źródło: GUS

W 2020 roku emisja zanieczyszczeń pyłowych z terenu Powiatu Nidzickiego wyniosła 14 ton, co stanowiło 3,93% całkowitej ilości wyemitowanych pyłów w województwie warmińsko-mazurskim. W latach 2022-2024 w ogólnej ilości 100% emitowanych zanieczyszczeń pyłowych stanowiły zanieczyszczenia pochodzące ze spalania paliw. W latach 2020-2021 w ogólnej ilości 64,29% emitowanych zanieczyszczeń pyłowych stanowiły zanieczyszczenia pochodzące ze spalania paliw.

Tabela 16. Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w Powiecie Nidzickim w latach 2020-2024

Emisja zanieczyszczeń pyłowych					
	2020	2021	2022	2023	2024
Ze spalania paliw [t]	14	14	4	4	4
Ogółem [t]	9	9	4	4	4

Źródło: GUS

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych emitowanych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych na terenie Powiatu Nidzickiego jest określana w oparciu o pozwolenia zintegrowane oraz pozwolenia na wprowadzenie do powietrza gazów i pyłów. Na terenie Powiatu Nidzickiego obecnie są 4 podmioty, które posiadają pozwolenie zintegrowane.

Tabela 17. Pozwolenia zintegrowane

Instalacja	Prowadzący instalację	Adres	Decyzje
Instalacja do chowu drobiu o więcej niż 40 000 stanowisk	Jarosław Jaros, Gospodarstwo Rolne „Płonik”, ul. Grzebskiego 9, 06-500 Mława	Lokalizacja instalacji: obręb ewidencyjny 0009 Kozłowo w m. Kozłowo gm. Kozłowo	Główna decyzja: Z dnia 31.03.2016 r., znak: OŚ-PŚ.7222.54.2015 Decyzja zmieniająca PZL: Z dnia 11.02.2021 r., znak: OŚ-PŚ.7222.70.2018

Instalacja	Prowadzący instalację	Adres	Decyzje
Instalacja do chowu drobiu o więcej niż 40 000 stanowisk	Maciej Adam Brzozowski (główny prowadzący instalację), Gospodarstwo Rolne Maciej Adam Brzozowski, ul. Reja 4, 13-200 Działdowo, Renata Brzozowska, Gospodarstwo Rolne Renata Brzozowska, ul. Reja 4, 13-200 Działdowo	Lokalizacja instalacji: obręb ewidencyjny 0026 Wierzbowo w m. Wierzbowo gmina Kozłowo	Główna decyzja: 22.10.2019 r., znak: OŚ- PŚ.7222.93.2017 Decyzje zmieniające: I zmiana PZI z dnia 17.10.2022 r., znak: OŚ- PŚ.7222.31.2022; II zmiana PZI z dnia 12.10.2023 r., znak: OŚ- PŚ.7222.55.2023
Instalacja do chowu drobiu (indyków o więcej niż 40 000 stanowisk)	Zdrowy Drób Sp. z o.o. ul. Jesienna 3, 10 – 370 Olsztyn,	obręb Zawady, dz. 26/8 i obręb Siemno, dz. nr 1/9, gmina Janowo	Decyzja Starosty Nidzickiego znak: BOŚ.6222.4.2023 z dnia 31.05.2024 r.
Instalacja do chowu drobiu (indyków o więcej niż 40 000 stanowisk)	Zdrowy Drób Sp. z o.o. ul. Jesienna 3, 10 – 370 Olsztyn,	dz. nr 20/5 i 26/2, obręb Rogóż, gmina Kozłowo	Decyzja Starosty Nidzickiego znak: BOŚ.6222.1.2024 z dnia 10.07.2024 r.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Starostwo Powiatowe w Nidzicy

4.2.3. Emisja liniowa

Emisja liniowa to typowy rodzaj niskiej emisji, która charakteryzuje się koncentracją zanieczyszczeń na niewielkiej wysokości od poziomu gruntu. Niska emisja to problem, z którym boryka się wiele krajów na świecie. Jej szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi, zwierząt oraz roślinność może ujawnić się dopiero po kilku lub kilkunastu latach, dlatego tak ważne jest zahamowanie negatywnych skutków niskiej emisji.

Wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych (komunikacyjnych) zależy od:

- rodzaju (kategorii) pojazdu oraz rodzaju stosowanego paliwa;
- prędkości, z jaką pojazdy poruszają się po drodze;
- stanu nawierzchni, po której poruszają się pojazdy;
- obciążenia i stanu technicznego pojazdów;
- norm emisji spalin spełnianych przez pojazdy.

W 2020 roku liczba samochodów osobowych na terenie Powiatu Nidzickiego wynosiła 20136 sztuk, a w roku 2023, liczba była większa o 1865 sztuk. Liczba samochodów ciężarowych, ciągników siodłowych, motocykli oraz motorowerów również wzrosła w porównaniu do roku 2020, natomiast liczba autobusów spadła o 7 sztuk.

Tabela 18. Liczba pojazdów na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2023

Wyszczególnienie	Rok			
	2020	2021	2022	2023
Samochody osobowe [szt.]	20136	20931	21426	22001
Samochody ciężarowe [szt.]	2592	2673	2727	2775
Samochody ciężarowe – osobowe [szt.]	143	140	138	135
Ciągniki samochodowe [szt.]	262	271	286	296
Samochody specjalne (łącznie z sanitarnymi) [szt.]	140	152	156	161
Autobusy [szt.]	76	77	71	69
Motorowery [szt.]	2218	2245	2266	2273
Motocykle [szt.]	1624	1671	1730	1802
Motocykle o pojemności silnika do 125 cm³ [szt.]	609	622	637	658
Ciągniki rolnicze [szt.]	2515	2532	2574	2618
Ciągniki siodłowe [szt.]	262	271	286	296

Źródło: GUS

4.2.4. Działania podejmowane w celu poprawy jakości powietrza

W 2022 roku Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego ogłosił konsultacje projektów uchwał w sprawie wprowadzenia na terenie województwa warmińsko-mazurskiego ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, o których mowa w art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Na dokumentację przedmiotowej sprawy składały się dwa projekty:

- projekt uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie wprowadzenia na obszarach miast w województwie warmińsko-mazurskim ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw;
- projekt uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w sprawie wprowadzenia na terenach poza obszarami miast w województwie warmińsko-mazurskim, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Dnia 27 czerwca Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego uchwalił Uchwałę Nr LI/772/23 w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej. Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej została opracowana w związku z odnotowaniem w 2021 roku przekroczenia normy jakości powietrza na terenie strefy w zakresie benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. W aktualizacji skupiono się na działaniach naprawczych mających na celu wyeliminowanie lub co najmniej ograniczenie do poziomu docelowego przekroczeń benzo(a)pirenu. Aktualizacja Programu objęła przegląd wskazanych działań naprawczych i ich ewentualną korektę w celu poprawy jakości powietrza ze względu na ochronę

zdrowia ludzi oraz określiła działania ochronne dla grup ludności wrażliwych na przekroczenie, obejmujących w szczególności osoby starsze i dzieci.

Wykaz planowanych do realizacji działań naprawczych:

- Obniżenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w gminach strefy warmińsko-mazurskiej (kod działania WmsWmZSO).

Podstawowym działaniem zmierzającym do obniżenia stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy warmińsko-mazurskiej jest ograniczenie emisji benzo(a)pirenu poprzez realizację następujących działań szczegółowych:

- podłączenie do sieci ciepłowniczej i likwidację innego sposobu ogrzewania,
- zmianę ogrzewania węglowego na elektryczne,
- zmianę nieefektywnych kotłów węglowych na nowe zasilane ręcznie,
- zmianę nieefektywnych kotłów węglowych na nowe zasilane automatycznie,
- zmianę kotłów węglowych na kotły opalane biomasą zasilane automatycznie,
- zmianę kotłów węglowych na kotły opalane pelletem zasilane automatycznie,
- zmianę ogrzewania węglowego na gazowe,
- zmianę ogrzewania węglowego na olejowe,
- zmianę ogrzewania węglowego na pompę ciepła,
- termomodernizację.

Edukacja ekologiczna (kod działania WmsWmEdEk).

W ramach Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej przewidziano działanie w zakresie edukacji ekologicznej odnoszącej się do poprawy jakości powietrza. Akcje edukacyjne promujące wymianę źródeł ciepła, termomodernizację, wspierające zachowania proekologiczne w zakresie ogrzewania indywidualnego i przyzwyczajień transportowych.

Przykładowe formy edukacji ekologicznej to: filmy edukacyjne, warsztaty, lekcje, pogadanki prowadzone przez pracowników wydziałów ochrony środowiska urzędów gmin, pracowników Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, przeszkolonych nauczycieli lub ekologów, akcje proekologiczne (sadzenie drzew, budowa ścieżki ekologicznej, segregacja odpadów w gospodarstwach domowych itp.), zajęcia w terenie (wizyty na stacjach monitoringu powietrza, wizyty w zakładzie utylizacji odpadów, w dzielnicach opalanych węglem w okresie zimowym), konkursy – wiedzy, artystyczny, teatralny, fotograficzny, spotkania, festyny, szkolenia i konferencje dla nauczycieli – jak uczyć o ekologii, ulotki, materiały promocyjne, plakaty, folder informacyjny

o programach ochrony powietrza uchwalonych w województwie, strony informacje i zachęcanie do udziału w ogólnopolskich akcjach, konkursach.

Zaplanowane działania mają na celu uzyskanie maksymalnego efektu ekologicznego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł, które w największy sposób oddziałują na wielkość stężeń substancji w powietrzu.

W ramach działań zmierzających do udzielenia dofinansowania do wymiany kotłów węglowych gminy Powiatu Nidzickiego na mocy porozumienia z WFOŚiGW w Olsztynie prowadzą punkty informacyjno-konsultacyjne w ramach programu priorytetowego Czyste Powietrze. Dofinansowanie w ramach programu może być wykorzystywane m.in. na wymianę źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych. W ramach przedmiotowego programu beneficjenci mogą składać wnioski za pośrednictwem punktu, jak również samodzielnie poprzez portal beneficjenta.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez WFOŚiGW w Olsztynie liczba wniosków złożonych od roku 2019 do 12.07.2025 r. w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze na terenie Powiatu Nidzickiego -1078, liczba podpisanych umów – 889, liczba zakończonych przedsięwzięć – 753, kwota zawartych umów w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze na terenie Powiatu Nidzickiego – 16 602 367,49 zł.

4.2.5. Odnawialne źródła energii

Na poprawę stanu jakości powietrza ma również wpływ stosowanie odnawialnych źródeł energii. Rozwój OZE powoduje zmniejszenie zużycia paliw kopalnych podczas spalania, z których odbywa się emisja zanieczyszczeń. Produkcja energii z odnawialnych źródeł przyczynia się do rozkwitu innowacyjnych sektorów gospodarki, m.in. w sektorze usług inżynierskich, informatycznych, medycznych i doradczych, oraz wpływa na rozwój wysokowydajnych, niskoemisyjnych branż wytwórczych, takich jak przemysł maszynowy, elektrotechniczny i elektroniczny, chemiczny i farmaceutyczny oraz samochodowy co skutkuje rozrastaniem się rynku pracy.

Energia wiatru

Jednym ze źródeł OZE jest energia wiatru. Jest ona przekształcana w energię elektryczną za pomocą turbin wiatrowych, jak również wykorzystywana jako energia mechaniczna w wiatrakach i pompach wiatrowych. Lokalizacja elektrowni wiatrowych głównie zależy od dwóch czynników tj. od zasobu energii wiatru oraz od uwarunkowań przyrodniczo-przestrzennych. Przyjmuje się, że strefy I - III charakteryzują się korzystnymi warunkami dla rozwoju energetyki wiatrowej.

Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

- Strefa I – wybitnie korzystna,
- Strefa II – bardzo korzystna,
- Strefa III – korzystna,
- Strefa IV – mało korzystna,
- Strefa V – niekorzystna.

Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, teren Powiatu Nidzickiego leży w 3 strefie: III (korzystna).

W województwie warmińsko-mazurskim wzrasta zainteresowanie małymi turbinami wiatrowymi. Są firmy prowadzące produkcję i sprzedaż małych wiatraków o pionowej osi obrotu generujących energię elektryczną w zakresie od 1 kW do 10 kW przy małych prędkościach wiatru od 1 do 2,5 m/s, które mogą być montowane na budynkach i w pobliżu osad ludzkich nie stanowiąc zagrożenia dla zdrowia ludzi. Jest to propozycja dla osób fizycznych do inwestowania w mikroinstalacje, które będą produkować energię elektryczną na potrzeby własne gospodarstwa z możliwością sprzedaży nadwyżek wyprodukowanej energii elektrycznej do energetyki zawodowej.

W dokumentach planistycznych gmin wyznaczono obszary lokalizacji elektrowni wiatrowych, wyznaczając również ich strefy ochronne.

Obszary te zostały wyznaczone na podstawie:

- uwarunkowań środowiskowych i fizjograficznych, w tym granic obszarów chronionych na podstawie przepisów o ochronie środowiska;
- badania siły i kierunku wiejących wiatrów;
- zainteresowania ze strony inwestorów.

Energia słoneczna

Energia słoneczna już od tysięcy lat służyła ludziom do suszenia ubrań i żywności, rozniecania ognia czy ogrzewania pomieszczeń, jednak dopiero od niedawna wykorzystywana jest do wytwarzania prądu elektrycznego. Energię tą można wykorzystywać na trzy główne sposoby:

- zamiana bezpośrednia energii promieniowania słonecznego na energię elektryczną (konwersja fotowoltaiczna);
- zamiana energii promieniowania słonecznego na energię ciepłą w kolektorach słonecznych (konwersja fototermiczna);
- pośrednia zamiana tej energii w energię elektryczną w piecach słonecznych lub wykorzystanie jej do celów przemysłowych.

Słońce to źródło taniej i nieograniczonej energii cieplnej, której wykorzystanie niesie za sobą korzyści ekonomiczne i ekologiczne. Z powierzchni słońca mającego

temperaturę około 6 000 K, dociera do kuli ziemskiej promieniowanie o całkowitej mocy $1,75 \times 10^{17}$ W. Jest to 15 000 razy więcej niż aktualne zapotrzebowanie mocy na globie. Energia słoneczna może być wykorzystana w kolektorach słonecznych do ogrzewania budynków lub podgrzewania wody lub w ogniwach fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej. W eksploatacji słonecznych instalacji grzewczych, bardzo ważny jest rozkład dawek napromieniowania w ciągu roku. Panuje powszechny pogląd, że w krajowych warunkach klimatycznych, energię słoneczną warto pozyskiwać w sezonie ciepłym tj. od kwietnia do października. Preferowane są zatem instalacje do podgrzewania wody lub wspomagające ogrzewanie zimowe.

Instalacje fotowoltaiczne w Powiecie Nidzickim:

Gmina Janowiec Kościelny:

Na terenie Gminy Janowiec Kościelny nie znajdują się instalacje odnawialnych źródeł energii. Gmina na dzień dzisiejszy nie planuje instalacji OZE.

Gmina Janowo:

Instalacje fotowoltaiczne zlokalizowane na terenie Gminy Janowo:

- Urząd Gminy Janowo (dach), ul. Przasnyska 14, 13-113 Janowo, dz. Nr 173 obręb Janowo (56 paneli polimorficznych, konstrukcja balastowa na dach płaski, moc instalacji 15,08 kWp),
- Oczyszczalnia ścieków, ul. Działowa 29, 13-113 Janowo, dz. Nr 360/6 obręb Janowo (84 panele polimorficzne, gruntowa, moc instalacji 24,36 kWp),
- Hydrofornia, Komorowo 12D, 13-113 Janowo, dz. Nr 1187, 1188 i 1189 obręb Janowo (132 panele polimorficzne, gruntowa, moc instalacji 38,28 kWp),
- Hydrofornia, Muszaki 10B, 13-113 Janowo, dz. Nr 216/2 oraz część działki 216/1 obręb Muszaki (41 paneli polimorficzne, gruntowa, moc instalacji 11,89 kWp),
- Hydrofornia, Zawady 10A, 13-113 Janowo, dz. Nr 26/2 obręb Zawady (66 panele polimorficzne o mocy 265 W, gruntowa, moc instalacji 19,14 kWp),
- Hydrofornia, Szemplino Wielkie 11A, 13-113 Janowo, dz. Nr 91/2 i 91/4 obręb Szemplino Wielkie (84 panele polimorficzne o mocy 265 W, gruntowa, moc instalacji 24,36 kWp).

Gmina Kozłowo:

Instalacje fotowoltaiczne zlokalizowane na terenie Gminy Kozłowo:

- Budynek Urzędu Gminy Kozłowo, ul. Mazurka 3, 13-124;
- Budynek Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej m Kozłowie, i Gminnego Domu Kultury ul. Nidzicka 31, 13-124 Kozłowo;
- Budynek Szkoły Podstawowej ul. Szkolna 6, 13-124 Kozłowo.

Gmina Nidzica:

Urząd Miejski w Nidzicy nie prowadzi wykazu istniejących oraz planowanych instalacji odnawialnych źródeł energii np. na obiektach użyteczności publicznej.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przekazał dane dotyczące programu „Mój Prąd”, z którego skorzystali mieszkańcy Powiatu Nidzickiego. Liczba wypłaconych wniosków na mikroinstalacje fotowoltaiczne w ramach programu „Mój Prąd” na terenie Powiatu Nidzickiego:

- W ramach pierwszego naboru wniosków programu „Mój Prąd” wypłacono 10 wniosków na instalacje fotowoltaiczne na terenie Powiatu Nidzickiego.
- W ramach drugiego naboru wniosków programu „Mój Prąd” wypłacono 137 wniosków na instalacje fotowoltaiczne na terenie Powiatu Nidzickiego
- W ramach trzeciego naboru wniosków programu „Mój Prąd” wypłacono 176 wniosków na instalacje fotowoltaiczne na terenie Powiatu Nidzickiego.
- W ramach czwartego naboru wniosków programu „Mój Prąd” wypłacono 45 wniosków na instalacje fotowoltaiczne na terenie Powiatu Nidzickiego.
- W ramach piątego naboru wniosków programu „Mój Prąd” wypłacono 52 wnioski na instalacje fotowoltaiczne na terenie Powiatu Nidzickiego.

Łącznie zatem w ramach programu priorytetowego „Mój Prąd” wypłacono 420 wniosków na instalacje fotowoltaiczne na terenie Powiatu Nidzickiego.

Tabela 19. Wypłacone dofinansowania z programu Mój prąd na terenie Powiatu Nidzickiego

Program	Liczba wszystkich wniosków	Liczba wypłaconych wniosków na PV	Sumaryczna moc instalacji PV [kW]	Kwota dofinansowania wniosków na PV
MP 1	19	10	51,75	50000
MP 2	137	137	831,805	685000
MP 3	176	176	1021,84	528000
MP 4	45	45	213, 27	229000
MP 5	52	52	311,43	327718

Źródło: NFOŚiGW

Łączna moc instalacji fotowoltaicznych na terenie powiatu wybudowanych z programu „Mój Prąd”:

- Łączna moc instalacji fotowoltaicznych dofinansowanych w ramach pierwszego naboru wniosków w ramach programu priorytetowego „Mój Prąd” na terenie Powiatu Nidzickiego – 51,75 kW;
- Łączna moc instalacji fotowoltaicznych dofinansowanych w ramach drugiego naboru wniosków w ramach programu priorytetowego „Mój Prąd” na terenie Powiatu Nidzickiego – 831,805 kW;

- łączna moc instalacji fotowoltaicznych dofinansowanych w ramach trzeciego naboru wniosków w ramach programu priorytetowego „Mój Prąd” na terenie Powiatu Nidzickiego 1021,84 kW;
- łączna moc instalacji fotowoltaicznych dofinansowanych w ramach czwartego naboru wniosków w ramach programu priorytetowego „Mój Prąd” na terenie Powiatu Nidzickiego – 213, 27 kW;
- łączna moc instalacji fotowoltaicznych dofinansowanych w ramach piątego naboru wniosków w ramach programu priorytetowego „Mój Prąd” na terenie Powiatu Nidzickiego – 311,43 kw.
- łączna moc instalacji fotowoltaicznych dofinansowanych na terenie Powiatu Nidzickiego w ramach programu priorytetowego „Mój Prąd” – 2430,095 kW.

Tabela 20. Wyplacone dofinansowania programu Moje Ciepło na terenie Powiatu Nidzickiego

Podział na pompy ciepła			Podział na lata		
Rodzaj pompy ciepła	Ilość wniosków	Kwota przyznanego dofinansowania	Rok wypłacenia środków	Ilość wniosków	Kwota przyznanego dofinansowania
powietrze-woda	10	1 205 291,04 zł	2022-2205	10	70 000,00 zł
powietrze-powietrze	0	-	-	-	-
gruntowa	0	- zł	-	-	-
SUMA	10	1 267 673,94 zł	SUMA	176	1 267 673,94 zł

Źródło: NFOŚiGW na dzień 09.07.2025

Łącznie zatem w ramach programu priorytetowego „Moje Ciepło” na przestrzeni lat 2022-2025 (na dzień 09.07. 2025) wypłacono 10 wniosków na pompę rodzaju powietrze-woda. Najwięcej wniosków wpłynęło w 2023 roku.

Łączne koszty na dofinansowanie pomp ciepła na terenie powiatu:

- W roku 2022 wniosków suma z dotacji wyniosła 21 000,00 zł,
- W roku 2023 naboru wniosków suma z dotacji wyniosła 35 000,00 zł,
- W roku 2024 wniosków suma z dotacji wyniosła 7 000,00 zł,
- W roku 2025 (na dzień 09.07.2025) wniosków suma z dotacji wyniosła 7 000,00 zł.

Biomasa i biogaz

Biomasa to najczęściej wykorzystywane źródło energii odnawialnej. Wykorzystanie biomasy pozwala spożytkować odpady oraz zagospodarować nieużytki. W zależności od stopnia przetworzenia biomasy, wyodrębnić można następujące rodzaje surowców:

- surowce energetyczne pierwotne: drewno, słoma, rośliny energetyczne;
- surowce energetyczne wtórne: gnojowica, obornik, inne produkty dodatkowe i odpady organiczne, osady ściekowe;

- surowce energetyczne przetworzone: biogaz, bioetanol, biometanol, estry olejów roślinnych (biodiesel), biooleje, biobenzyna i wodór.

Potencjalne zasoby energetyczne biomasy można podzielić w zależności od kierunku pochodzenia na trzy grupy:

- biomasa pochodzenia leśnego;
- biomasa pochodzenia rolnego;
- odpady organiczne.

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. Do produkcji energii cieplnej lub elektrycznej może być wykorzystywany biogaz zawierający powyżej 40% metanu. Jeden m³ biogazu odpowiada około 0,48 kg węgla o wartości opałowej 25 MJ/kg.

Biomasa stała

Podczas spalania biomasy stałej wydzielają się niewielkie ilości szkodliwych związków siarki i azotu, a emitowany dwutlenek węgla jest asymilowany przez uprawiane rośliny. Spalanie biomasy stałej charakteryzuje się także mniejszą zawartością popiołu w porównaniu do paliw kopalnianych. Biomasa drzewna jest surowcem rozproszonym na dużych powierzchniach. Zarówno drewno, jak i słoma muszą zostać odpowiednio przygotowane do spalania.

Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta. Po odliczeniu areału upraw do celów spożywczych oraz upraw na potrzeby produkcji komponentów biopaliw, ostateczna powierzchnia możliwa do wykorzystania pod uprawy substratów energetycznych na terenie kraju wynosi około 600-700 tys. ha. Wykorzystywanie biomasy w celu pozyskiwania energii należy prowadzić w sposób przemysłowy i zrównoważony, gdyż zgodnie z prognozami Agencji Ochrony Środowiska zaorywanie ziemi pod uprawy roślin energetycznych może przyczynić się do większej produkcji CO₂ do roku 2030 niż preferowane dotychczas spalanie paliw kopalnych. Jak wynika z prowadzonych badań, najbardziej sprzyjające środowisku jest pozyskiwanie energii z odpadów drewna. Uprawa roślin energetycznych niesie ze sobą ryzyko niebezpieczeństwa biologicznego, polegającego na niekontrolowanym rozprzestrzenianiu się gatunków obcych. Podczas produkcji energii z biomasy, należy także pamiętać o niskoemisyjnym sposobie jej produkcji. Na terenie Powiatu Nidzickiego

pozyskiwanie energii z biomasy odbywa się głównie z drewna z lasów, słomy, peletów, drewna oraz odpadów jego przeróbki (w tym wiór i trocin).

W czerwcu 2018 roku w Gminie Nidzica otwarto ciepłownię miejską w Nidzicy. Inwestycja powstała przy znacznym wsparciu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Swój wkład w jej powstanie miał też Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który udzielił preferencyjnej pożyczki. Ciepłownia jest wyposażona w dwa kotły o mocy 5 MW i 2,5 MW oraz ekonomizer kondensacyjny (urządzenie pozwalające na odzyskiwanie ciepła ze spalin).

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest najtrudniejszym do pozyskania rodzajem odnawialnego źródła energii. Najbardziej wydajne złoża gromadzą się bowiem głęboko pod powierzchnią ziemi w postaci gorącej wody, pary lub suchych gorących skał. Zasoby te można wykorzystać do generowania energii elektrycznej w elektrowniach geotermalnych. Oszacowanie potencjału energii geotermalnej wiąże się z koniecznością kosztownych odwiertów próbnych. Dla rzeczywistej oceny możliwości wykorzystania ww. zasobów wód termalnych na szerszą skalę, np. dla pokrycia potrzeb cieplnych odbiorców z terenu Powiatu Nidzickiego, konieczne jest opracowanie i przedstawienie koncepcji rozwiązań technicznych oraz szczegółowych analiz ekonomicznych opłacalności zaproponowanych rozwiązań wraz z podaniem możliwej do pozyskania mocy ciepłej w danych warunkach.

Energia wodna

Energia wodna to wykorzystywana gospodarczo, energia mechaniczna płynącej wody. Współcześnie energię wodną zazwyczaj przetwarza się na energię elektryczną (hydroenergetyka, często oparta na spiętrzeniach uzyskanych dzięki zaporom wodnym). Można ją także wykorzystywać bezpośrednio do napędu maszyn – istnieje wiele rozwiązań, w których płynąca woda napędza turbinę lub koło wodne. Elektrownie wodne budowane są najczęściej na terenach górzystych, jeżeli nie ma takiej możliwości, spiętrza się poziom wody za pomocą zapór, tworząc zbiorniki retencyjne. Z ekonomicznego punktu widzenia za wady energetyki wodnej uznaje się wysoki koszt budowy zapory wraz z infrastrukturą, długi okres zwrotu nakładów oraz bardzo negatywny wpływ na środowisko. Budowa elektrowni wodnej wraz z zaporą nie tylko zmienia naturalny bieg rzeki, ale też niszczy całe ekosystemy z nią związane. W celu spiętrzenia poziomu wody konieczne jest zalewanie ogromnych obszarów dolin rzecznych. Powoduje to konieczność nie tylko przesiedlania mieszkańców, ale i niszczy siedliska wielu gatunków przyczyniając się do ich zaniku na danym obszarze. Wymienione czynniki, mimo wielu zalet energetyki wodnej obniżyły zainteresowanie inwestorów. Inaczej sytuacja kształtuje się w przypadku MEW (Małych elektrowni Wodnych). Są to urządzenia, które choć charakteryzują się mniejszą mocą (do maksymalnie 5MW), to nie mają tak

niszczycielskiego wpływu na środowisko. MEW powstają na niewielkich ciekach i spiętrzają wodę minimalnie, co powoduje, że zbiorniki retencyjne nie tworzą się lub jeśli takowe powstają to są niewielkich rozmiarów i mają pozytywny wpływ na warunki wodne danego terenu, uspokajają nurt i powstrzymują erozję denną. Odpowiednie instalacje dla ryb, tzw. przepławki zainstalowane przy MEW powodują, że ich wpływ na środowisko jest jeszcze niższy.

Tworzenie Małych Elektrowni Wodnych może bezpośrednio przyczynić się do rozwoju pozyskiwania energii w sposób przyjazny dla środowiska. Z punktu widzenia oddziaływań na środowisko przyrodnicze elektrowni wodnych należy rozpatrywać w dwóch aspektach:

- **Oddziaływanie bezpośrednie - negatywne:** komory turbin elektrowni powodują wzrost śmiertelności ryb wędrujących w dół rzeki. Przy przepływie przez turbiny, ryby dostają się w łopatki wirników i doznają licznych uszkodzeń zewnętrznych i wewnętrznych. Ponadto turbiny wytwarzają hałas, który może płoszyć lokalną faunę, w tym awifaunę;
- **Oddziaływanie pośrednie - pozytywne:** inwestycja przyczyni się do rozwoju „czystej” formy energii, bez emisji zanieczyszczeń, które w sposób pośredni mogą zanieczyszczać środowisko gruntowo-wodne (np. tzw. kwaśne opady, będące produktem reakcji chemicznych zachodzących w atmosferze lub zanieczyszczenia pyłowe).

Na terenie Powiatu Nidzickiego nie prognozuje się wzmożonego rozwoju energetyki wodnej ze względu na jej obniżającą się atrakcyjność dla inwestorów. Zgodnie z danymi Urzędu Regulacji Energetyki na terenie Powiatu Nidzickiego pracują następujące instalacje energii odnawialnej [stan na 31.03.2025 r.]:

14 instalacji wykorzystujących energię promieniowania słonecznego (PVA):

- Gmina Kozłowo, miejscowość: Sławka Mała, instalacja o łącznej mocy 0,996 MW,
- Gmina Janowiec Kościelny, miejscowość: Szypułki-Zaskórki, instalacja o łącznej mocy 0,384 MW,
- Gmina Janowiec Kościelny, miejscowość: Żabino-Arguły, instalacja o łącznej mocy 0,097MW,
- Gmina Janowiec Kościelny, miejscowość: Żabino-Arguły, instalacja o łącznej mocy 0,097 MW,
- Gmina Nidzica, miejscowość: Waszulki, instalacja o łącznej mocy 0,998 MW,
- Gmina Nidzica, miejscowość: Nibork Drugi, instalacja o łącznej mocy 0,998 MW,
- Gmina Nidzica, miejscowość: Litwinki, instalacja o łącznej mocy 0,998 MW,
- Gmina Nidzica, miejscowość: Litwinki, instalacja o łącznej mocy 0,998 MW,
- Gmina Nidzica, miejscowość: Litwinki, instalacja o łącznej mocy 0,998 MW,

- Gmina Nidzica, miejscowość: Litwinki, instalacja o łącznej mocy 0,998 MW,
- Gmina Nidzica, miejscowość: Łyna, instalacja o łącznej mocy 0,999 MW,
- Gmina Nidzica, miejscowość: Bartoszeki, instalacja o łącznej mocy 0,996 MW,
- Gmina Nidzica, miejscowość: Piotrowice, instalacja o łącznej mocy 1,099 MW,
- Gmina Nidzica, miejscowość: Wietrzychowo, instalacja o łącznej mocy 73,978 MW.

4 instalacje wykorzystujące energię wiatru (WIL):

- Gmina Nidzica, miejscowość: Tatary i Zagrzewo , instalacja o łącznej mocy 8,000 MW,
- Gmina Nidzica, miejscowość: Tatary, instalacja o łącznej mocy 2,000 MW,
- Gmina Kozłowo, miejscowość: Kozłowo, Pielgrzymowo, Niedanowo, Sarnowo, instalacja o łącznej mocy 51,980 MW,
- Gmina Kozłowo, miejscowość: Bartki, instalacja o łącznej mocy 1,750 MW.

Ponadto, w granicach Powiatu Nidzickiego występują źródła energii odnawialnej w postaci mikroinstalacji OZE, wykorzystujących energię słoneczną (kolektory słoneczne oraz panele fotowoltaiczne). Instalacje te montowane są głównie na budynkach użyteczności publicznej (szkoły, urzędy gmin, gminne ośrodki kultury, oczyszczalnie ścieków) oraz domach jednorodzinnych.

4.2.6. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Zgodnie z analizami wykonanymi na potrzeby programu KLIMADA, zamieszczonymi w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, na przestrzeni następnych lat warunki klimatyczne Polski zmieniają się. Przewidywane jest zwiększenie się średniej rocznej temperatury ilości dni upalnych (z temperaturą powyżej 25°C) oraz zmniejszenie się ilości dni z temperaturami poniżej 0°C. Efektem tego może być ograniczenie zapotrzebowania na energię potrzebną do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych, co jednocześnie spowoduje ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Zwiększenie się ilości dni upalnych, może z kolei spowodować wzrost zapotrzebowania na energię (urządzenia klimatyzacyjne). Większa ilość dni słonecznych przyczyni się natomiast do polepszenia się warunków słonecznych, wyjątkowo ważnych przy korzystaniu z energii odnawialnej. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań temperatur oraz zapotrzebowania energetycznego, wdrożenie rozproszonych, niskoemisyjnych źródeł energii oraz wykorzystywanie energii odnawialnej.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie ochrony powietrza, można zaliczyć wszelkiego rodzaju awarie sieci przesyłowych oraz awarie w zakładach przemysłowych.

Awaria instalacji przemysłowych lub przesyłowych może doprowadzić do uwolnienia dużych ilości lotnych związków chemicznych do powietrza. Substancje takie mogą cechować się negatywnym wpływem na organizmy żywe oraz środowisko naturalne. Zasięg skażenia po awarii przemysłowej jest zależny od lokalnych uwarunkowań terenowych, klimatu oraz pogody i w zależności od tych parametrów może pokryć bardzo duży obszar.

Działania edukacyjne

Jednym z najważniejszych zadań powiatu jest zwiększanie świadomości ekologicznej ich mieszkańców – zwłaszcza tych dorosłych. Cel ten można osiągnąć poprzez organizowanie szkoleń oraz akcji edukacyjnych podejmujących tematykę zmian klimatu, sposobów minimalizowania ich skutków, ograniczania niskiej emisji oraz minimalizacji negatywnego wpływu na powietrze atmosferyczne.

Monitoring środowiska

Monitoring powietrza w województwie warmińsko-mazurskim prowadzony jest przez Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie. W ramach systemu monitoringu jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonują stacje pomiarowe, które prowadzą monitoring w sposób automatyczny lub manualny.

4.2.7. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu zidentyfikowania najważniejszych problemów i zagrożeń w powiecie w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.

Tabela 21. Analiza SWOT – Ochrona klimatu i jakości powietrza

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Działająca stacja monitoringu jakości powietrza w Nidzicy, umożliwiająca ocenę stanu powietrza na poziomie lokalnym. – Korzystne warunki klimatyczne do rozwoju odnawialnych źródeł energii. – Współpraca powiatu z gminami w zakresie działań antysmogowych.	– Brak stacji pomiarowych w większości gmin powiatu – monitoring ograniczony do miasta Nidzica. – Przekroczenia poziomu ozonu i benzo(a)pirenu na terenie powiatu. – Niewystarczająca gazyfikacja powiatu. – Wzrost emisji gazów cieplarnianych z punktowych źródeł emisji. – Brak szczegółowej inwentaryzacji źródeł ciepła na poziomie gminnym w powiecie, co utrudnia precyzyjne planowanie i wdrażanie działań naprawczych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
– Rozbudowa sieci gazowej i wymiana systemów grzewczych na ekologiczne. – Pozyskanie funduszy na poprawę jakości powietrza i rozwój odnawialnych źródeł energii.	– Wzrost ruchu tranzytowego i emisji spalin poza powiatem. – Ryzyko powstawania nowych źródeł emisji przemysłowej i transportowej. – Wysoki koszt inwestycji w odnawialne źródła

- | | |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"> – Wykorzystanie miejscowych planów zagospodarowania do ograniczania emisji. – Rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców oraz działania edukacyjne prowadzone przez samorządy i organizacje pozarządowe. – Możliwość pozyskania finansowania zewnętrznego (np. z Programu Czyste Powietrze) na cele niskoemisyjne i termomodernizacyjne. | <ul style="list-style-type: none"> – energii przekraczające ograniczające modernizację. – Zmiany klimatyczne wpływające na jakość powietrza, np. częstsze zjawiska smogowe. |
|--|---|

Źródło: opracowanie własne

4.3. Zagrożenie hałasem

4.3.1. Analiza stanu wyjściowego

Hałas to każdy dźwięk o częstotliwości od 16 Hz do 16 000 Hz, zwykle o nadmiernym natężeniu (odczuwalne jako zbyt głośne) w danym miejscu i czasie. Z fizycznego punktu widzenia hałas, czyli odbierane jako dokuczliwe, przykre i szkodliwe dźwięki, to drgania mechaniczne ośrodka sprężystego, najczęściej powietrza. Zmiana ciśnienia gazu w stosunku do ciśnienia atmosferycznego wywołana tymi drganiami, przenosi się w postaci następujących po sobie lokalnych rozrzedzeń i zagęszczeń cząstek ośrodka w przestrzeni otaczającej źródło drgań, tworząc falę akustyczną. Różnica między wartością chwilową ciśnienia w ośrodku przy przejściu fali akustycznej a wartością ciśnienia atmosferycznego zwana jest ciśnieniem akustycznym. Ciśnienie akustyczne opisuje natężenie dźwięku i wyrażane jest w paskalach. Ponieważ słuch ludzki reaguje na bodźce w sposób logarytmiczny, ciśnienie akustyczne wyraża się często w skali logarytmicznej – w decybelach (dB).

Długotrwałe narażenie na hałas może powodować negatywne skutki zdrowotne. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego, w szczególności przez obniżenie hałasu przynajmniej do stanu normatywnego i utrzymywanie go na jak najniższym poziomie. Dopuszczalne poziomy emisji hałasu do środowiska, uzależnione są od formy zagospodarowania terenu i pory dnia, zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112).

Tabela 22. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{Aeq D} Przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L _{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 8 h	L _{Aeq D} przedział czasu odniesienia równy 8-miu najmniej korzystnym godz. dnia	L _{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 1-ej najmniej korzystnej godz. nocy

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq D}$ Przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 h	$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 8-miu najmniej korzystnym godz. dnia	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 1-ej najmniej korzystnej godz. nocy
1.	a. Obszary A ochrony uzdrowiskowej b. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży c. Tereny domów opieki d. Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego c. Tereny zabudowy zagrodowej d. Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	68	60	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112)

Hałas drogowy

Hałas drogowy powstający podczas ruchu pojazdów jest generowany przez silnik i układ napędowy pojazdu, oddziaływanie opon z nawierzchnią, uderzające o siebie elementy pojazdów głównie ciężarowych a także przewożony ładunek. Jednym ze źródeł hałasu na terenie Powiatu Nidzickiego jest hałas komunikacyjny, który powstaje na drodze krajowej, drogach wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych.

W celu zmniejszenia emisji hałasu nawierzchnie dróg powinny być utrzymywane w dobrym stanie. Podczas budowy i remontów dróg powinny być wykorzystywane tzw. ciche nawierzchnie. Ciche nawierzchnie charakteryzujące się zawartością wolnych przestrzeni powyżej 15%, nawierzchnie drogowe o zwiększonej zawartości wolnych przestrzeni wpływają istotnie na zmniejszenie emisji hałasu.

Na wielkość emisji hałasu wpływa także prędkość przejeżdżających pojazdów. Zmniejszenie prędkości ruchu jest efektywną metodą redukcji hałasu drogowego. Dużym problemem jest skuteczna egzekucja prędkości ruchu pojazdów samochodowych. W tym celu stosuje się fotoradary, progi spowalniające, ronda,

wyniesione skrzyżowania, przewężenia jezdni (np. wysepki), fragmenty ulic z nawierzchnią w innym kolorze lub innym rodzajem nawierzchni (np. z kostki brukowej).

O poziomie hałasu komunikacyjnego decydują także inne parametry ruchu takie jak natężenie ruchu, płynność ruchu, struktura pojazdów, stan techniczny pojazdów. Średni poziom głośności różnych źródeł hałasu komunikacyjnego w dB wynosi:

- samochód osobowy – 40-80,
- hałas ulicy – 60-105,
- autobus – 65-104,
- samochód ciężarowy – 64-92.

W 2023 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie przeprowadził badania hałasu komunikacyjnego na wybranych szlakach drogowych województwa warmińsko-mazurskiego, na których natężenie ruchu nie przekracza 3 mln pojazdów w ciągu roku. Badania wykonano w oparciu o zapisy Wykonawczego Programu Monitoringu Środowiska na rok 2023 MONITORING HAŁASU. Pomiary hałasu wykonało Centralne Laboratorium Badawcze Oddział w Olsztynie. Pomiary krótkookresowe w 2023 roku zostały wykonane w 12 punktach pomiarowych, żaden punkt nie był zlokalizowany w Powiecie Nidzickim. Pomiary długookresowe w 2023 roku zostały wykonane w Lubawie w powiecie iławskim w trzech lokalizacjach, na terenie Powiatu Nidzickiego nie był zlokalizowany żaden punkt pomiarowy.

W dniu 23 kwietnia 2024 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął Uchwałę Nr LVIII/934/24 w sprawie „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa warmińsko-mazurskiego”. Niniejsza uchwała w dniu 10 maja 2024 r. została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2024 r., poz. 2725). Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa warmińsko-mazurskiego to dokument, którego celem jest zarządzanie i kontrola hałasu w celu ochrony ludzi i środowiska przed negatywnymi skutkami uciążliwych dźwięków. Program obejmuje identyfikację i ocenę źródeł hałasu, opracowanie strategii jego redukcji, wdrażanie odpowiednich działań i zaleceń, a także określenie ogólnych zasad monitorowania i raportowania postępów z jego realizacji.

Podstawą do sporządzenia POH są strategiczne mapy hałasu przekazane Marszałkowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego przez prezydentów miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, zarządzających głównymi drogami oraz zarządzających głównymi liniami kolejowymi, w szczególności:

- Prezydenta Olsztyna - opracowanie pn. „Strategiczna mapa hałasu Miasta Olsztyn - operat techniczny”.

- Prezydenta Miasta Elbląg – opracowanie pn. „Strategiczna Mapa Akustyczna Miasta Elbląg”.
- Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Olsztynie (dalej: GDDKiA) - opracowanie pn. „Strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie warmińsko-mazurskim o łącznej długości 408,752 km”.
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie (dalej: ZDW w Olsztynie) – opracowanie pn. „Wykonanie okresowego pomiaru i analizy hałasu komunikacyjnego oraz sporządzenie strategicznych map hałasu dla dróg wojewódzkich na terenie województwa warmińsko – mazurskiego, o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie”.
- Zarząd Dróg Powiatowych w Giżycku (dalej: ZDP w Giżycku) - opracowanie pn. „Strategiczna mapa hałasu dla odcinków głównych dróg przebiegających przez miasto Giżycko”.
- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Centrala, Biuro Terenów Kolejowych i Ochrony Środowiska - opracowanie pn. „Strategiczna mapa hałasu dla odcinków linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie. Województwo warmińsko mazurskie”.

Poniżej w tabelach zostały przedstawione odcinki dróg krajowych i wojewódzkich przebiegające przez teren Powiatu Nidzickiego, dla których stworzono strategiczne mapy hałasu w 2022 r.

Tabela 23. Odcinki dróg krajowych na terenie powiatu Nidzickiego dla których stworzono strategiczne mapy hałasu w 2022r.

Lp.	ID odcinka (nr pkt. pomiar.)	Nr drogi	Nazwa odcinka	Km początku	Km Końca	Długość odcinka [km]
1.	51408	7	W. WAPLEWO - W. RĄCZKI	16+349	22+352	6,003
2.	51418	7	W. RĄCZKI - W. NIDZICA PŁN.	22+352	27+875	5,523
3.	51419	7	W. NIDZICA PŁN. - W. NIDZICA PŁD.	27+875	34+239	6,364
4.	51420	7	W. NIDZICA PŁD. - W. POWIERZ	34+239	40+628	6,389
5.	51421	7	W. POWIERZ - W. NAPIERKI	40+628	46+213	5,585
6.	10507	7	W. NAPIERKI - MŁAWA /UL. PADLEWSKIEGO/	46+213	46+850	0,637

Źródło: „Strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie warmińsko-mazurskim o łącznej długości 408,752 km”

Tabela 24. Odcinki dróg wojewódzkich na terenie Powiatu Nidzickiego dla których stworzono strategiczne mapy hałasu w 2022r.

Lp.	ID odcinka (nr pkt. pomiar.)	Nr drogi	Nazwa odcinka	Km początku	Km Końca	Długość odcinka [km]
1.	28103	545	NIDZICA /PRZEJŚCIE 1: DW538 - DW604/	21+043	22+762	1,719
2.	28104	545	NIDZICA /PRZEJŚCIE 2: DW604 - GR. MIASTA/	22+762	25+074	2,312

Źródło: „Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa warmińsko-mazurskiego 2024”

GDDKiA

Dane statystyczne dotyczące powierzchni przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu oraz liczby mieszkańców narażonych na przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu drogowego dla dróg krajowych w zarządzie GDDKiA przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 25. Szacunkowa powierzchnia obszarów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem L_{DWN} oraz L_N na terenie Powiatu Nidzickiego [km²]

Zakres przekroczeń wskaźnika L_{DWN} [km ²]			
1-5 dB	5,1-10 dB	10,1-15 dB	>15 dB
0,0037	0,0005	0	0
Zakres przekroczeń wskaźnika L_N [dB]			
1-5 dB	5,1-10 dB	10,1-15 dB	>15 dB
0,0050	0,0018	0	0

Źródło: „Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa warmińsko-mazurskiego 2024”

Tabela 26. Szacunkowa liczba mieszkańców, w zaokrągleniu do najbliższych stu, zlokalizowanych na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem L_{DWN} oraz L_N

Zakres przekroczeń wskaźnika L_{DWN} [dB]			
1-5 dB	5,1-10 dB	10,1-15 dB	>15 dB
0	0	0	0
Zakres przekroczeń wskaźnika L_N [dB]			
1-5 dB	5,1-10 dB	10,1-15 dB	>15 dB
0	0	0	0

Źródło: „Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa warmińsko-mazurskiego 2024”

Ze względu na brak na terenie powiatu nidzickiego ludności narażonej na ponadnormatywny hałas oraz planowaną budowę obwodnicy m. Nidzica w ciągu drogi wojewódzkiej nr 545 (i częściowo 604) w „Programie Ochrony Środowiska przed

hałasem dla województwa warmińsko – mazurskiego 2024” zaproponowano jedynie działania z Celu nr 5 - osób narażonych na negatywne skutki zdrowotne powodowane hałasem, Kierunek 5.4 Świadome zarządzanie źródłem hałasu. W obszarze dróg: S7 od km 16+349 do km 46+850 oraz DW545 od km 21+043 do km 25+074 wyznaczono zadania:

- Kontrola stanu nawierzchni drogowych,
- Uwzględnianie bieżących potrzeb remontowych,
- Stosowanie nawierzchni dróg o zredukowanej hałaśliwości w przypadku remontu lub przebudowy drogi.

Podmiotami odpowiedzialny za realizację wyżej wymienionych zadań są GDDKiA (w zakresie dróg Krajowych) oraz ZDW w Olsztynie (w zakresie dróg wojewódzkich).

Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie

W zakresie dróg wojewódzkich, decyzją Starosty Nidzickiego nr BOŚ.6241.1.2023 z dnia 18 lipca 2023 r. zobowiązano ZDW w Olsztynie do ograniczenia oddziaływania akustycznego drogi wojewódzkiej nr 545 wraz ze wschodnim wylotem DW604, w zakresie podanym we wskazanej decyzji, w terminie do 31 marca 2025 roku. W ramach ograniczenia oddziaływania ZDW w Olsztynie, dzięki staraniom Starosty Nidzickiego, przystąpił do realizacji zadania pn.: „Budowa obwodnicy m. Nidzica w ciągu dróg wojewódzkich (z podziałem na części):

- Zadanie 1 – Budowa obwodnicy m. Nidzica w ciągu drogi wojewódzkiej nr 604;
- Zadanie 2 – Budowa obwodnicy m. Nidzica w ciągu drogi wojewódzkiej nr 545.

Dane statystyczne dotyczące powierzchni przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu oraz liczby mieszkańców narażonych na przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu drogowego dla dróg w zarządzie ZDW w Olsztynie przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 27. Szacunkowa powierzchnia obszarów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem L_{DWN} oraz L_N na terenie Powiatu Nidzickiego [km²]

Zakres przekroczeń wskaźnika L_{DWN} [km ²]			
1-5 dB	5,1-10 dB	10,1-15 dB	>15 dB
0,013	0	0	0
Zakres przekroczeń wskaźnika L_N [km ²]			
1-5 dB	5,1-10 dB	10,1-15 dB	>15 dB
0,001	0	0	0

Źródło: „Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa warmińsko-mazurskiego 2024”

Tabela 28. Szacunkowa liczba mieszkańców, w zaokrągleniu do najbliższych stu, zlokalizowanych na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem LDWN oraz L_N

Zakres przekroczeń wskaźnika LDWN [dB]			
1-5 dB	5,1-10 dB	10,1-15 dB	>15 dB
0	0	0	0
Zakres przekroczeń wskaźnika L _N [dB]			
1-5 dB	5,1-10 dB	10,1-15 dB	>15 dB
0	0	0	0

Źródło: „Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa warmińsko-mazurskiego 2024”

W poniższej tabeli przedstawiono działania z zakresu ochrony środowiska zrealizowane na obszarze Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024 przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie.

Tabela 29. Zadania z zakresu ochrony środowiska zrealizowane na terenie powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024 wraz z kosztami i źródłami finansowania przez ZDW w Olsztynie

Lp.	Działanie	Okres realizacji	Poniesione nakłady finansowe w latach [zł]					Źródło finansowania
			2020	2021	2022	2023	2024	
1.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 545 w zakresie budowy ścieżki rowerowej od km 11+770,20 do km 17+881,90	23.08.2024 - 02.11.2025	-	-	-	-	1 229 462,91	Środki własne Województwa oraz dofinansowanie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg
2.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 604 w zakresie ścieżki rowerowej od km 0+000,00 do km 2+0,82,34	23.08.2024 - 02.11.2025					135 558,70	Środki własne Województwa oraz dofinansowanie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg
3.	Budowa ścieżki rowerowej w istniejącym pasie drogowym drogi wojewódzkiej nr 538 wraz z budową kanalizacji deszczowej,	23.08.2024 - 02.11.2025					254 049,99	Środki własne Województwa oraz dofinansowanie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg

Lp.	Działanie	Okres realizacji	Poniesione nakłady finansowe w latach [zł]					Źródło finansowania
			2020	2021	2022	2023	2024	
	przepustów pod zjazdami ścieżką rowerową oraz przebudową istniejących zjazdów							
4.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 604 na odcinku Robaczewo-drogowy Odcinek Lotniskowy - Wielbark	2020 - 2024	44 587 190,00	79 730 526,00	37 455 425,00	10 360 219,00	1 023 076,00	Środki własne Województwa oraz dofinansowanie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg
5.	Remont drogi wojewódzkiej nr 545 na odcinku Zimna Woda - Omulew	2022			67 423 7,29			Środki własne

Źródło: ZDW Olsztynie

Ekran akustyczny

Zgodnie z uzyskanymi informacjami od Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) na terenie Powiatu Nidzickiego, wzdłuż drogi ekspresowej zlokalizowanych jest 7 ekranów akustycznych. Poniżej w tabeli przedstawiono wykaz i długość ekranów akustycznych na terenie Powiatu Nidzickiego wzdłuż drogi S7.

Tabela 30. Wykaz i długość ekranów akustycznych na terenie Powiatu Nidzickiego.

Km początku zabezpieczenia (rzeczywisty)	Km końca zabezpieczenia (rzeczywisty)	Długość zabezpieczenia [m]
18+879	19+660	755,5
22+480	23+020	550
28+038	28+255	217
40+897	41+100	203
31+397	31+728	327,25
31+728	31+738	10
31+738	32+004	262,75

Źródło: GDDKiA Oddział w Olsztynie

Hałas kolejowy

Hałas kolejowy stanowi uciążliwość dla mieszkańców terenów odległych nawet o 1 km. Hałas ten jest jednak znacznie mniej uciążliwy niż hałas drogowy. Największa uciążliwość akustyczna występuje w pasie 300 m od linii kolejowej.

Przez teren Powiatu Nidzickiego przebiega linia kolejowa dwutorowa zelektryfikowana I rzędu nr 500, relacji Warszawa - Olsztyn. Umożliwia ona główne powiązanie powiatu z Warszawą oraz magistralą kolejową Gdańsk – Katowice. Na linii tej ruch pociągów wynosi około 20 pociągów na dobę. Oddziaływanie akustyczne linii kolejowej nie stanowi na terenie powiatu poważnego zagrożenia, ze względu na przebieg trasy głównie poza terenami zwartej zabudowy.

W roku 2022 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska nie prowadzono monitoringu hałasu kolejowego w Powiecie Nidzickim.

Hałas lotniczy

Hałas lotniczy ma charakter lokalny, a zasięg jego oddziaływania zależy między innymi od ilości i rodzaju pojedynczych zdarzeń akustycznych, takich jak starty i lądowania, częstotliwości i czasu trwania tych operacji, typów samolotów i pory oddziaływania w ciągu doby (nocne operacje są bardziej uciążliwe). Oddziaływanie akustyczne lotniska zależy także od jego usytuowania: odległości od zabudowy mieszkaniowej oraz rozkładu tras odlotów i przylotów nad terenami chronionymi.

W Powiecie Nidzickim nie ma dużych, komercyjnych lotnisk pasażerskich. Najbliższe lotnisko obsługujące połączenia pasażerskie to Port Lotniczy Olsztyn-Mazury. Należy do krajowej sieci lotnisk (również z lotniczym przejściem granicznym), położony w miejscowości Szymany w gminie Szczytno, około 60km od Olsztyna przy drodze krajowej nr 7. Pomimo tego w roku 2022 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska nie zaplanowano monitoringu hałasu lotniczego. Dodatkowo obowiązek sporządzenia mapy akustycznej dotyczy lotnisk, na których odbywa się 50 tys. operacji rocznie. Powyższe lotnisko nie spełnia tego kryterium.

Komunikacja rowerowa

Zgodnie z najnowszymi danymi GUS (26 marca 2025), przez teren Powiatu Nidzickiego przebiegało w 2024 roku 32,2 km dróg dla rowerów, w tym:

- 4,5 km dróg rowerowych było pod zarządem gmin,
- 12,6 km dróg rowerowych było pod zarządem Starostwa,
- 15,1 km dróg rowerowych było pod zarządem Urzędu Marszałkowskiego.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy obejmuje dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia oraz części procesów technologicznych, instalacje i wyposażenie zakładów przemysłowych i usługowych. Do hałasu przemysłowego zalicza się również dźwięki emitowane z obiektów handlowych takie jak: urządzenia klimatyzacyjne, wentylatory itp., a także urządzenia nagłaśniające w lokalach rozrywkowych i gastronomicznych.

W odróżnieniu od hałasu komunikacyjnego, hałas przemysłowy ma na ogół zasięg lokalny i często w bardzo ograniczonym stopniu kształtuje klimat akustyczny środowiska.

Źródłem hałasu mogą być zakłady przemysłowe i odbywające się w nich procesy technologiczne. Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od rodzaju maszyn i urządzeń hałasotwórczych, izolacyjności obudowy hal przemysłowych, prowadzonych procesów technologicznych oraz od funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nimi terenów. Specyfiką hałasu przemysłowego jest jego długotrwałość występowania (zmianowy charakter pracy), a także czasowe krótkotrwałe duże natężenia.

Badaniami hałasu przemysłowego w województwie warmińsko-mazurskim zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. Według danych zgromadzonych w bazie EHAŁAS w 2023 roku na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego w 49 obiektach przemysłowych zmierzono hałas emitowany do środowiska. Żaden z obiektów przemysłowych, w którym mierzono hałas nie był zlokalizowany na terenie Powiatu Nidzickiego.

4.3.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Wzrost średnich temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym powoduje zwiększenie się poziomów dźwięków – zwłaszcza tych generowanych przez urządzenia mechaniczne oraz elektryczne. Wzrost temperatury wymusza również, intensywniejsze działanie układów chłodzących co również może powodować uciążliwości dla środowiska, zwłaszcza w miastach, gdzie naturalny krajobraz uległ największym przekształceniom. Aby zmniejszyć negatywny wpływ wysokich temperatur należy zwiększać ilość terenów zielonych oraz niwelować efekt tzw. „miejskiej wyspy ciepła”.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie zagrożenia hałasem można zaliczyć wszelkiego rodzaju zdarzenia losowe powodujące nagłe zwiększenie emisji dźwięku.

Działania edukacyjne

Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej zagrożenia nadmiernym poziomem dźwięku w powietrzu, zwłaszcza przy nieustannie rosnącej ilości pojazdów

mechanicznych, powinno być jednym z priorytetów jednostek samorządu terytorialnego. Ważnym krokiem w tym kierunku może być organizacja szkoleń, dla mieszkańców powiatu, mających na celu propagowanie wiedzy na temat zagrożeń związanych z hałasem niwelowania ich skutków a także stref ciszy oraz ograniczeń w użytkowaniu jednostek pływających.

Monitoring środowiska

Monitoring poziomów dźwięku w województwie warmińsko-mazurskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie. Badania obejmują okolice dróg o dużym natężeniu ruchu, okolice linii kolejowych oraz lotnisk.

4.3.3. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu zidentyfikowania najważniejszych problemów i zagrożeń w powiecie w zakresie zagrożenia hałasem.

Tabela 31. Analiza SWOT – Zagrożenie hałasem

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Wdrożenie wymogów ochrony przed hałasem przy nowych inwestycjach i modernizacjach obiektów. – Opracowane mapy akustyczne dla kluczowych odcinków drogowych powiatu. – Bieżące remonty dróg.	– Istniejące zakłady przemysłowe emitujące hałas. – Wzrost nowo rejestrowanych pojazdów. – Brak zintegrowanego systemu monitoringu hałasu na poziomie powiatu. – Występowanie dróg o dużym natężeniu ruchu. – Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców powiatu w zakresie ochrony zdrowia i życia mieszkańców przed hałasem
SZANSE	ZAGROŻENIA
– Modernizacja i rozbudowa sieci drogowej ze środków zewnętrznych poprawiająca płynność ruchu i zmniejszająca hałas. Rozwój i pielęgnacja zieleni miejskiej, w tym zadrzewień, zakrzewień przydrożnych, które pełnią funkcję izolacyjną. – Wykorzystanie systemów informatycznych (np. INSPIRE) do zarządzania informacjami o hałasie. – Rozwój technologii ochrony przed hałasem (ekrany, maty antywibracyjne, pasy zieleni). – Planowana budowa obwodnicy Nidzicy w ciągu dróg wojewódzkich nr 604 i 545.	– Wzrost natężenia ruchu drogowego na terenie powiatu. – Wysokie koszty modernizacji dróg. – Wysokie koszty inwestycji w infrastrukturę antyhałasową. – Możliwość powstawania nowych źródeł hałasu (np. inwestycje transportowe).

Źródło: opracowanie własne

4.4. Pole elektromagnetyczne

4.4.1. Analiza stanu wyjściowego

Działania w ramach ochrony przed polami elektromagnetycznymi polegają na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach albo zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

W ostatnich latach nastąpiła zmiana przepisów wykonawczych dotyczących prowadzenia pomiarów i oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Obecnie podstawy prawne prowadzenia monitoringu pól elektromagnetycznych stanowią:

- Art. 123 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (POŚ) (t.j. Dz. U. 2025 r., poz. 647 ze zm.)
- Art. 23 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. 2024 r., poz. 425 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2019 r., poz. 2448),
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2020 r., poz. 2311).

Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wprowadzono nowe normy składowej elektrycznej pola, zgodne ze standardem europejskim oraz zaleceniami Międzynarodowej Komisji ds. Ochrony przed Promieniowaniem (ICNIRP) i Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). Do końca 2019 r. dopuszczalny poziom składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości od 3 MHz do 3 GHz w miejscach dostępnych dla ludności określony został na poziomie 7 V/m. Obecnie poziom dopuszczalny składowej elektrycznej pola w miejscach dostępnych dla ludności dla zakresu częstotliwości od 10 MHz do 300 GHz wynosi od 28 V/m do 61 V/m. Dla częstotliwości objętych monitoringiem (80 MHz–40 GHz) dopuszczalny poziom pól elektromagnetycznych wynosi 28 V/m.

W roku 2024 pomiary monitoringowe poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wykonano łącznie w 52 punktach pomiarowych:

- 1) w 46 punktach w ramach stałej sieci monitoringu:
 - miasta powyżej 200 000 mieszkańców (obszar A) - 5 pomiarów;

- miasta w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców (obszar B) – 2 pomiary;
- miasta w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców (obszar C) – 2 pomiary; miasta w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców (obszar D) – 11 pomiarów; miasta poniżej 20 000 mieszkańców (obszar E) – 26 pomiarów;

2) w 12 punktach w ramach monitoringu badawczego na obszarze gmin (obszar GW).

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska dokonuje oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku na terenie całego kraju, w tym na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy;
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe;
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe;
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe, powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców - w każdym mieście.

Zgodnie z danymi GIOŚ, w roku 2024 pomiary wartości składowej elektrycznej nie były prowadzone na terenie Powiatu Nidzickiego. W roku 2023 okresowe pomiary pól elektromagnetycznych w ramach stałej sieci monitoringu na terenie Powiatu Nidzickiego był prowadzony w 1 punkcie.

Tabela 32. Wyniki okresowych pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w 2023 r. w ramach stałej sieci monitoringu na terenie Powiatu Nidzickiego

Gmina	Miejscowość, ulica (jeśli dotyczy)	Data pomiaru	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]
Gmina Nidzica	Nidzica, ul. Olsztyńska 10C	2023-07-26	<0,8	0,7

*wynik 0,8 V/m oznacza, że średni zmierzony poziom natężenia składowej elektrycznej był niższy od progu czułości sondy, którą wykonano pomiar.

Źródło: GIOŚ

Od 2021 roku funkcjonuje System Informacyjny o Instalacjach wytwarzających Promieniowanie Elektromagnetyczne SI2PEM, utworzony na podstawie ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 311). System SI2PEM pozwala na bezpośredni dostęp do danych pomiarowych wszystkich zarejestrowanych w nim stacji bazowych, dzięki czemu można uzyskać

informacje dotyczące poziomu pola elektromagnetycznego od roku 2018. Na terenie Powiatu Nidzickiego źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokich napięć,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Starosta Nidzicki zgodnie z art. 152 b ust. 1 ustawy Prawo Ochrony Środowiska, jako organ ochrony środowiska udostępnia na stronie podmiotowej urzędu informację o instalacjach wytwarzających pola elektromagnetyczne i objętych obowiązkiem zgłoszenia.

4.4.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Wzrost temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym może powodować zmiany w rozchodzeniu się pól elektromagnetycznych wokół emiterów a w efekcie mieć negatywny wpływ na ludzi oraz środowisko. W celu zmniejszenia takiego wpływu należy zwiększać powierzchnię terenów zielonych oraz brać pod uwagę czynniki klimatyczne, podczas wybierania lokalizacji dla źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie PEM można zaliczyć wszelkiego rodzaju awarie urządzeń powodujące nadmierną emisję promieniowania mogącą negatywnie wpłynąć na środowisko oraz organizmy żywe.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne na terenie gminy powinny skupić się wokół zwiększenia świadomości mieszkańców na temat zagrożeń związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz urządzeniami, które takie promieniowanie emitują.

Monitoring środowiska

Monitoring poziomów PEM w województwie warmińsko-mazurskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie. Badania prowadzi się w miastach o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys., w miastach o liczbie ludności poniżej 50 tys. oraz na terenach wiejskich.

4.4.3. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń powiatu w zakresie pól elektromagnetycznych.

Tabela 33. Analiza SWOT – Pola elektromagnetyczne

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Prowadzenie pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu. – Brak przekroczeń w zakresie pól elektromagnetycznych.	– Niski poziom wiedzy na temat wpływu pól elektromagnetycznych na zdrowie. – Występowanie źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu. – Brak monitoringu PEM na terenie niektórych gmin powiatu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
– Kontrola obecnych oraz potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego. – Rozwój technologii ograniczających emisję PEM.	– Powstawanie nowych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w związku z rozwojem infrastruktury telekomunikacyjnej. – Zwiększająca się ekspozycja mieszkańców na PEM.

Źródło: opracowanie własne

4.5. Gospodarowanie wodami

Zgodnie z art. 317 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r. poz. 1478 ze zm.) jednym z dokumentów planistycznych w gospodarowaniu wodami są plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Dokumenty te stanowią podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości.

Obecnie obowiązującym na terenie Powiatu Nidzickiego jest Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (*Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Dz.U. 2023 poz. 300*). Dokument ten wyznacza cele środowiskowe dla JCWP, które zostały określone na podstawie granicznych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny i chemiczny wód zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 r. poz. 1475).

4.5.1. Analiza stanu wyjściowego

Wody powierzchniowe

Tabela 34. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Powiatu Nidzickiego – charakterystyka

Kryterium	Charakterystyka JCWP na terenie Powiatu Nidzickiego
Obszar dorzecza	Obszar dorzecza Wisły
Region wodny	region wodny Środkowej Wisły
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie
Zarząd Zlewni	Zarząd Zlewni w Dębem, Zarząd Zlewni w Ciechanowie

Źródło: opracowanie własne

Teren powiatu znajduje się na terenie działania PGW WP Zarząd Zlewni w Ciechanowie i PGW WP Zarząd Zlewni w Dębem. Analizowany obszar znajduje się pod nadzorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Na obszarze Powiatu Nidzickiego występują rzeki i jeziora. Charakterystykę JCWP przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 35. Charakterystyka JCWP na terenie Powiatu Nidzickiego

Lp.	Kod JCWP - Dane IIaPGW (2022-2027)	Punkt pomiarowo kontrolny (PPK) (PMŚ 2022-2027)	Nazwa JCWP	Status JCWP (2022-2027)	Typologia JCWP (2022-2027)
1.	RW200010265813	PL01S0701_0547	Orzyc do Tamki	NAT	PNp
2.	RW20001626819	PL01S0301_0254	Wkra do Szkotówki	NAT	Rz_org
3.	RW20001626829	PL01S0301_4075	Szkotówka	NAT	Rz_org
4.	RW200011265899	PL01S0701_1206	Orzyc od Tamki do ujścia	NAT	RzN
5.	RW2000102658169	PL01S0301_0191	Dąbrówka	NAT	PNp
6.	RW200010265829	PL01S0301_0193	Struga Zawadzka	NAT	PNp
7.	RW2000102658172	PL01S0301_0192	Janówka	NAT	PNp
8.	RW2000102658329	PL01S0301_0194	Jagarzewka	NAT	PNp
9.	RW2000102658189	PL01S0301_3878	Borowianka	NAT	PNp
10.	LW30284	NIE	Trzciano	NAT	WSd_b
11.	LW30329	PL01S0302_0217	Kownackie	NAT	WSm_a
12.	RW2000102658189	PL01S0301_3878	Borowianka	NAT	PNp
13.	RW2000102658172	PL01S0301_0192	Janówka	NAT	PNp
14.	LW30384	PL08S0302_0174	Maróz	NAT	WSd_a
15.	LW30370	NIE	Kiernoz Mały	NAT	WSd_b
16.	LW30371	NIE	Kiernoz Wielki	NAT	WSd_a
17.	LW30377	PL08S0302_0098	Tymowskie	NAT	WSd_a
18.	LW30375	PL08S0302_0097	Mielno	NAT	WSd_a
19.	RW700018584371	PL08S0301_0132	Łyna do Dopływu z jez. Kielarskiego	NAT	R_poj
20.	RW200016265415	PL01S0301_0263	Omulew do Szuci	NAT	Rz_org
21.	RW2000102654529	PL01S0701_0526	Przeździecka Struga	NAT	PNp
22.	RW200016265439	NIE	Omulew od Szuci do Wałpuszy	NAT	Rz_org
23.	LW30281	PL01S0302_3110	Omulew	NAT	WSd_a
24.	RW2000102658529	PL01S0301_0196	Struga Baranowska	NAT	PNp

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, (Dz.U. 2023 poz. 300)

Zgodnie z opracowaniem II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy Powiat Nidzicki położony jest w obrębie 24 jednolitych Części Wód Powierzchniowych, w tym aż 7 jednolitych Części Wód Powierzchniowych jeziornych. Zgodnie z II aktualizacją planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, zlokalizowane na omawianym terenie kody JCWP rzecznych zostały zastąpione nowymi kodami oraz dokonano scaleń z ściśle określonymi JCWP.

Monitoring jakości wód powierzchniowych

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska (PMŚ). Stan JCWP ocenia się uwzględniając wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Stan ekologiczny określa się dla wód typu naturalnego, potencjał ekologiczny dla wód uznanych jako sztuczne lub silnie zmienione. Na ocenę stanu/potencjału ekologicznego JCWP składają się elementy biologiczne, wspierające ich ocenę wskaźniki fizykochemiczne wraz z grupą substancji specyficznych i hydromorfologiczne. Klasyfikuje się je na podstawie kryteriów wyrażonych jako wartości graniczne wskaźników jakości wód, z uwzględnieniem typów wód powierzchniowych. Stan ekologiczny JCWP klasyfikuje się przez przypisanie jej jednej z pięciu klas jakości. Potencjał ekologiczny klasyfikuje się poprzez przypisanie JCWP czterech klas jakości (klasy I i II tworzą wspólnie potencjał dobry i powyżej dobrego). Kolejnym osobnym elementem oceny JCWP jest stan chemiczny, klasyfikowany na podstawie wyników badań obecności substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń. Środowiskowe normy jakości dla substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń nie uwzględniają typologii wód. Są to stężenia pojedynczego wskaźnika lub grupy wskaźników w wodzie, osadach wodnych lub w organizmach wodnych, które nie powinny być przekroczone z uwagi na ochronę środowiska i zdrowia ludzi.

W poniższej tabeli przedstawione zostały wyniki monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych na podstawie danych zebranych w latach 2014-2019.

Tabela 36. Klasyfikacja i ocena las i stanu jednolitych części wód powierzchniowych w latach 2014-2019 na terenie Powiatu Nidzickiego

L.p.	Nazwa JCWP	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód		Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan/potencjał ekologiczny	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu JCWP
		Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych				
1.	RW2000102658139 (RW2000172658149*)	brak monitoringu					
2.	RW20001626819 (RW200017268189/ RW20002426819*)	3 (2019r.)/ 4 (2019r.)	2 (2019r.)/ >2 (2019r.)	b.d./ 2 (2016r.)	umiarko wany (2019r.)/ słaby (2019r.)	b.d./ poniżej dobrego (2019r.)	zły (2019r.)/ zły (2019r.)
3.	RW20001626829 (RW200017268289 / RW20002426829 *)	3 (2018r.)/ 2 (2018r.)	>2 (2018r.)/ >2 (2018r.)	b.d./b.d.	umiarko wany (2018r.)/ umiarko	b.d./ b.d.	zły (2018r.)/ zły (2018r.)

L.p.	Nazwa JCWP	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód		Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan/potencjał ekologiczny	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu JCWP
		Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych				
					wany (2018r.)		
4.	RW200011265899 (RW2000192658599/ RW200019265899*)	1 (2017r.)/ 3 (2017r.)	>2 (2017r.)/ >2 (2017r.)	b.d./ 2 (2018r.)	umiarko wany (2017r.)/ umiarko wany (2017r.)	b.d./ poniżej dobrego (2019r.)	zły (2017r.)/ zły (2019r.)
5.	RW2000102658169 (RW2000172658169*)	brak monitoringu					
6.	RW200010265829 (RW200017265829 *)	brak monitoringu					
7.	RW2000102658172	brak monitoringu					
8.	RW2000102658329	brak monitoringu					
9.	RW2000102658189	brak monitoringu					
10.	LW30284	1 (2019r.)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
11.	LW30329	1 (2017r.)	2 (2017r.)	1 (2014r.)	dobry (2017r.)	dobry (2014r.)	dobry (2017r.)
12.	RW2000102658189	brak monitoringu					
13.	RW2000102658172	brak monitoringu					
14.	LW30384	3 (2018r.)	>2 (2018r.)	2 (2018r.)	umiarko wany (2018r.)	poniżej dobrego (2018r.)	zły (2018r.)
15.	LW30370	Brak monitoringu					
16.	LW30371	Brak monitoringu					
17.	LW30377	Brak monitoringu					
18.	LW30375	Brak monitoringu					
19.	RW700018584371 (RW70001858436/ RW700020584511/RW 70002558435*)	brak monitoringu/4 (2017r.)/brak monitoringu	brak monitoringu/ >2 (2017r.)/brak monitoringu	brak monitoringu/ 2 (2017r.)/brak monitoringu	brak monitori ngu/słaby (2017r.)/b rak monitori ngu	brak monitoring u/poniżej dobrego (2019r.)/br ak monitoring u	brak monitoring u/zły (2019r.)/bra k monitoring u
20.	RW200016265415 (RW2000172658529/R W2000252654169*)	brak monitoringu					
21.	RW2000102654529	brak monitoringu					
22.	RW2000102654529	brak monitoringu					
23.	RW200016265439	brak monitoringu					
24.	LW30281	5 (2018r.)	>2 (2018r.)	2 (2018r.)	zły (2018r.)	dobry (2018r.)	zły (2018r.)

Źródło: GIOŚ

Jak wynika z powyższej tabeli stan JCWP rzecznych i JCWP jeziornych, znajdujących się na obszarze Powiatu Nidzickiego jest zły. Klasyfikacja stanu ogólnego wskazała na dobry stan w 1 JCWP LW30329. Dla części JCWP jest brak danych z powodu nie przeprowadzenia badań.

Wody podziemne

Wody podziemne stanowią istotne bogactwo naturalne, decydujące o rozwoju regionu. Ich zasoby oraz jakość zależą od budowy geologicznej, rodzaju skał i osadów, a także od warunków infiltracyjnych.

Powiat Nidzicki znajduje się w I hydrogeologicznym regionie mazowieckim. Na jego obszarze zbiorniki wód podziemnych o znaczeniu użytkowym występują w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych. Podstawowe zasoby wód podziemnych należą do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 214 Działdowo.

Pokaźny obszar Powiatu Nidzickiego znajduje się w obrębie głównych zbiorników wód podziemnych - GZWP nr 214 Działdowo i 215 Subniecka Warszawska. GZWP 214 występuje w utworach czwartorzędowych i reprezentuje typ zbiorników o charakterze ośrodka porowo – mieszanym (międzymorenowy i dolin kopalnych). GZWP 215 występuje w utworach trzeciorzędowych i ma porowy charakter ośrodka.

Zbiornik GZWP Działdowo posiada wyznaczony obszar ochronny, w ramach którego wyróżniono dwa poziomy ochrony:

- Obszar Najwyższej Ochrony (ONO) o powierzchni 1 650 km²;
- Obszar Wysokiej Ochrony (OWO) o powierzchni 140 km².

Zróźnicowanie budowy zbiornika warunkuje możliwości zagospodarowania terenu w poszczególnych gminach położonych w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 214.

Warstwa wodonośna zbiornika charakteryzuje się zmienną miąższością, zależną od głębokości:

- w warstwie przypowierzchniowej: 10–20 m;
- w warstwie międzymorenowej: 20–40 m;
- w warstwie spągowej: 20–60 m.

Zasoby wodne poziomu czwartorzędowego (plejstocenijskiego) występują głównie w piaskach, żwirach rzecznych i wodnolodowcowych. Wody te mają układ piętrowy i zazwyczaj występują w jednym lub 2–3 poziomach. Zasilanie tych struktur następuje głównie przez wody głębokiego krążenia, infiltrowane z sąsiednich terenów wysoczyznowych, a w mniejszym stopniu przez wody powierzchniowe.

W osadach trzeciorzędowych występują zazwyczaj dwa poziomy wodonośne: oligoceński i mioceński. Tworzą je ilaste utwory plicenu oraz drobno- i średnioziarniste piaski mioceńskie.

Charakter i głębokość występowania wód gruntowych odzwierciedlają konfigurację terenu oraz budowę geologiczną podłoża. Na znacznej części powiatu wody gruntowe zalegają płytko – na głębokości około 1–2 m poniżej poziomu terenu (p.p.t.).

Wody podziemne dzielą się na:

- wody zwykłe (słodkie);
- wody mineralne (solanki) – zawierające ponad 1 g/dm³ rozpuszczonych soli.

Do obszarów perspektywicznych pod względem występowania wód mineralnych i geotermalnych na terenie Powiatu Nidzickiego należą Gminy Janowo i Janowiec Kościelny.

Teren Powiatu Nidzickiego znajduje się w zasięgu trzech JCWPd, wśród których wyróżniono: GW700020, GW200050, GW200049.

GW700020: Poziom Q1 zasilany jest głównie przez infiltrację wód opadowych w strefach wododziałowych, również w obrębie działów wodnych niższego rzędu. Wody podziemne przepływają w kierunku większych rzek, które stanowią główną bazę drenażu. Lokalne systemy krążenia są determinowane przez dopływy Łyny, a obecność licznych jezior wpływa na dodatkowe drenażowe wymuszenie przepływu. Możliwy jest także dopływ wód spoza granic jednostki – z północy, przez granicę państwową z Rosją, szczególnie w dorzeczu Pregoly. W północno-zachodniej części jednostki (fragmenty dorzecza Jarft i Świeżej) przepływ skierowany jest ku północnemu zachodowi.

Poziom Q2 zasilany jest głównie przez przesączanie wód z poziomu Q1 przez warstwę rozdzielającą, a lokalnie przez okna hydrogeologiczne. W rejonach bez Q1 (północna część jednostki) zasilanie odbywa się infiltracyjnie. Wody przepływają na ogół ku północy, w kierunku doliny Pregoly, drenującej ten obszar przez Łynę. W dolinach Łyny i jej dopływów zwierciadła wód Q2 są wyższe niż w Q1, co wskazuje na drenaż wód Q2 i przesączanie ku górze.

Poziom Q3 zasilany jest przesączaniem przez trudno przepuszczalne utwory izolujące Q2/Q3. Najlepiej rozpoznany jest w północnej części jednostki, gdzie kierunek przepływu pokrywa się z przepływem Q2. Układ ciśnień w dolinie Łyny sugeruje podsiąkanie wód Q3 do wyżej położonych poziomów.

Poziom Pg-Ng nie wykazuje ciągłości w całej jednostce – cechuje się zmienną głębokością, miąższością, litologią i wiekiem. Przewiercony został nielicznie, głównie otworami strukturalnymi, przez co jego spąg nie jest dokładnie rozpoznany. W północnej

części jednostki zasilany jest przez przesączanie przez warstwy izolujące Q3/Pg-Ng, a jego bazą drenażu – podobnie jak płytszych poziomów – jest Łyna.

GW200050: Poziomy wodonośne czwartorzędu, rozdzielone słabo przepuszczalnymi utworami, zasilane są przez infiltrację wód opadowych w strefach wododziałowych, które w dużej mierze pokrywają się z granicami jednostki. Wody podziemne przemieszczają się w kierunku większych rzek – Szkwy, Rozogi, Omulwi, Róża, Różanicy, Orzyca i Pełty. Lokalny przepływ wód kształtują dopływy Narwi, a obecność licznych jezior wpływa na intensyfikację drenażu.

Dominujący kierunek przepływu to południowy wschód – ku Narwi, która pełni rolę głównej bazy drenażu. Poziom ten jest intensywnie eksploatowany dla celów bytowo-gospodarczych. Niżej położone poziomy wodonośne zasilane są przez przesączanie przez warstwy izolujące, a tam, gdzie ich brak – bezpośrednio z wyższych poziomów. Istotną rolę odgrywają też okna hydrogeologiczne.

Piętro paleogeńsko-neogeńskie nie ma ciągłego zasięgu w całej jednostce i cechuje się dużą zmiennością głębokości i miąższości. Zasilane jest poprzez przesączanie przez utwory trudno przepuszczalne, a jego bazą drenażu – podobnie jak poziomów czwartorzędowych – pozostaje Narew.

GW200049: Poziomy wodonośne czwartorzędu, oddzielone słabo przepuszczalnymi warstwami, zasilane są przez infiltrację opadów w strefach wododziałowych, które w dużym stopniu pokrywają się z granicami jednostki. Przepływ wód podziemnych kieruje się ku głównym rzekom: Szkwie, Rozodze, Omulwi, Rózowi, Różanicy, Orzycowi i Pełcie. Na lokalny obieg wód wpływają dopływy Narwi oraz obecność licznych jezior, które dodatkowo wymuszają przepływ ze względu na ich drenujący charakter.

Dominujący kierunek przepływu to południowy wschód – ku Narwi, pełniącej funkcję głównej bazy drenażu. Poziom czwartorzędowy jest intensywnie eksploatowany do celów bytowo-gospodarczych. Niżej położone poziomy zasilane są przez przesączanie przez warstwy izolujące, a tam, gdzie ich brak – bezpośrednio z poziomów wyższych. Istotną rolę w tym procesie odgrywają również okna hydrogeologiczne.

Piętro paleogeńsko-neogeńskie ma nieciągły zasięg i wykazuje duże zróżnicowanie głębokości i miąższości. Zasilane jest przez przesączanie przez utwory trudno przepuszczalne, a jego bazą drenażu – podobnie jak dla warstw płytszych – jest Narew.

Monitoring jakości wód podziemnych

W 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego

wszystkich (174) jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych.

Wyniki oznaczeń terenowych i laboratoryjnych poddano analizie i wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć klas jakości wód podziemnych:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości;
- klasa II – wody dobrej jakości;
- klasa III – wody zadowalającej jakości;
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości;
- klasa V – wody złej jakości.

oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V).

Badania w zakresie stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu jakości wód podziemnych, który funkcjonuje jako podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Wykonawcą badań, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, jest Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, będący z mocy ustawy Prawo wodne państwową służbą hydrogeologiczną zobligowaną do wykonywania badań i oceny stanu wód podziemnych (art. 102 ust. 4 i art. 155a ust. 5).

Z powodu braku przeprowadzenia badań monitoringu wód podziemnych w Powiecie Nidzickim w 2023 roku zostały przedstawione wyniki badań monitoringu wód podziemnych z 2022 roku. Szczegółowe dane dotyczące prowadzonych badań zostały przedstawione w tabelach poniżej dla dwóch JCWPd – GW200049, GW200050, GW700020.

Tabela 37. Monitoring operacyjny jakości wód podziemnych dla GW200049 w 2022r.

Kod UE JCWPd (wg podziału na 174 części)	GW200049
Numer punktu pomiarowego wg MONBADA	90662
Powiat	nidzicki
Gmina	Kozłowo
Miejscowość	Rogóż
RZGW	Warszawa
Stratygrafia	Q
Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	8,60

Kod UE JCWPd (wg podziału na 174 części)	GW200049
Zwierciadło wody	napięte
Typ ośrodka wodonośnego	porowy
Rodzaj punktu pomiarowego	piezometr
Użytkowanie terenu	4. Zabudowa wiejska
Data poboru próbki	02.08.2022
Klasa jakości 2022 końcowa	III

Źródło: 2022 - Klasy jakości wód podziemnych - monitoring jakości wód podziemnych - monitoring diagnostyczny

Tabela 38. Monitoring operacyjny jakości wód podziemnych dla PLGW200050 w 2022 r.

Kod UE JCWPd (wg podziału na 174 części)	PLGW200050
Numer punktu pomiarowego wg MONBADA	2325
Powiat	nidzicki
Gmina	Janowo
Miejscowość	Muszaki
RZGW	Warszawa
Stratygrafia	Q
Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	6,00
Zwierciadło wody	swobodne
Typ ośrodka wodonośnego	porowy
Rodzaj punktu pomiarowego	Studnia wiercona
Użytkowanie terenu	4. zabudowa wiejska
Data poboru próbki	02.08.2022
Klasa jakości 2022 końcowa	IV

Źródło: 2022 - Klasy jakości wód podziemnych - monitoring jakości wód podziemnych - monitoring diagnostyczny

Tabela 39. Monitoring operacyjny jakości wód podziemnych dla PLGW700020 w 2022r.

Kod UE JCWPd (wg podziału na 174 części)	PLGW700020
Numer punktu pomiarowego wg MONBADA	
Powiat	nidzicki
Gmina	Kozłowo
Miejscowość	Rogóż
RZGW	Warszawa
Stratygrafia	Q
Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	8,60
Zwierciadło wody	napięte
Typ ośrodka wodonośnego	porowy
Rodzaj punktu pomiarowego	piezometr
Użytkowanie terenu	4..Zabuowa wiejska
Data poboru próbki	02.08.2022
Klasa jakości 2022 końcowa	III

Źródło: 2022 - Klasy jakości wód podziemnych - monitoring jakości wód podziemnych - monitoring diagnostyczny

Jak wynika z powyższej tabeli dla wszystkich 3 punktów pomiarowych uzyskano następujące wyniki:

- III klasa (wody zadowalającej jakości): 2 punkty monitoringu na terenie Powiatu Nidzickiego,
- IV klasa (wody niezadowalającej jakości): 1 punkt monitoringu na terenie Powiatu Nidzickiego.

Podsumowując, zgodnie z danymi za rok 2022 na terenie Powiatu Nidzickiego dominują wody podziemne zadowalającej jakości.

Aktualnie w obowiązującym cyklu planistycznym na lata 2022-2027 obowiązuje podział na 174 JCWPd. Jest on oparty na podziale na 172 jednostki obowiązującym w latach 2016-2021.

Ochrona przed powodzią

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową na terenie Powiatu Nidzickiego odpowiada Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Warszawie. Do jego obowiązków należy m.in. przygotowanie planu ochrony przeciwpowodziowej, map zagrożenia powodziowego oraz ryzyka powodziowego.

Zgodnie z wymogami Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie przygotowuje mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP). Na mapach przedstawiane są obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q 1%),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%),
- w przypadku MZP wskazuje się także obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:
 - zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,
 - zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwsztormowego (budowli ochronnych pasa technicznego - według ustawy Prawo wodne, obowiązującej przed 12 lipca 2014 r.).

MRP określają natomiast wartości potencjalnych strat powodziowych, gdzie uwzględniane są obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Obiekty te pozwalają na ocenę ryzyka

powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej.

Powiat Nidzicki leży w zasięgu działania dwóch zarządów zlewni tj. Zarząd Zlewni w Dębem, i Zarząd Zlewni w Ciechanowie. Zgodnie z ustawą Prawo wodne planowanie w gospodarowaniu wodami obejmuje również plany zarządzania ryzykiem powodziowym, tj. dokumenty przewidujące działania, które mają realizować główne cele zarządzania ryzykiem powodziowym obejmujące, m. in. ograniczanie zagrożenia (zasięgu powodzi), ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych i podnoszenie zdolności radzenia sobie z zagrożeniem powodziowym. Dla dorzecza Wisły oraz dorzecza Pregoty, w obrębie których położony jest powiat nidzicki, opracowany został Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla Regionu wodnego Środkowej Wisły) oraz Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Pregoty.

Wały przeciwpowodziowe

Na terenie Powiatu Nidzickiego funkcjonują wały przeciwpowodziowe. W większości spełniają one wymogi dla IV klasy, czyli ochrony przeciwpowodziowej dla ochrony użytków zielonych.

Spółki wodne

W oparciu o obowiązujące przepisy prawa, w tym art. 462 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne nadzór i kontrolę nad działalnością spółki wodnej sprawuje właściwy miejscowo starosta. W roku 2024 na terenie powiatu nidzickiego funkcjonowały trzy spółki wodne:

1. **Spółka Wodna Wesółka** z siedzibą Szemplino Czarne 4, 13-113 Janowo – statut spółki zatwierdzony decyzją Starosty Nidzickiego z dnia 04 maja 2020, znak: BOŚ.6343.1.2020. Zgodnie ze statutem spółki wodnej terenem działania spółki objęty jest obszar gmin: Janowo i Janowiec Kościelny – powierzchnia użytków rolnych objętych działalnością spółki wynosi 2641 ha, w tym zmeliorowanych użytków rolnych objętych działalnością spółki (910 ha).
2. **Spółka Wodna „Orzyc”** z siedzibą w Szczepkowie Borowym, gm. Janowiec Kościelny – statut spółki zatwierdzony decyzją Starosty Nidzickiego z dnia 5 kwietnia 2005 r., znak: G-6212/1/05. Zgodnie ze statutem spółki wodnej terenem działania spółki objęte są grunty wsi Szczepkowo Borowe, Iwany, Skrody, Krajewo w gminie Janowiec Kościelny – powierzchnia użytków rolnych objętych działalnością spółki wynosi 566 ha, w tym zmeliorowanych użytków rolnych objętych działalnością spółki (566 ha).

3. **Spółka wodna MELIO-MAZURY** z siedzibą w Szkotowie 60/2, 13-124 Kozłowo – statut spółki zatwierdzony decyzją Starosty Nidzickiego z dnia 29 października 2019, znak: BOŚ.6343.6.2019. Zgodnie ze statutem spółki wodnej terenem działania spółki objęty jest obszar powiatu nidzickiego.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, w tym m.in. art. 441, spółki wodne są niepublicznymi formami organizacyjnymi, które nie działają w celu osiągnięcia zysku, zrzeszają osoby fizyczne lub prawne na zasadzie dobrowolności i mają na celu zaspokajanie wskazanych przepisami ustawy potrzeb w zakresie gospodarowania wodami. Spółki wodne zapewniają zaspokojenie potrzeb zrzeszonych w nich osób w zakresie gospodarowania wodami i mogą podejmować prowadzenie działalności umożliwiającej osiągnięcie zysku netto, który przeznacza się wyłącznie na cele statutowe spółki wodnej.

Spółki wodne są tworzone w szczególności do wykonywania, utrzymywania oraz eksploatacji urządzeń, w tym urządzeń wodnych, służących do:

- zapewnienia wody dla ludności, w tym uzdatniania i dostarczania wody;
- ochrony wód przed zanieczyszczeniem, w tym odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na zmeliorowanych gruntach;
- ochrony przed powodzią;
- odwadniania gruntów zabudowanych lub zurbanizowanych.¹

4.5.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Przeprowadzone analizy wskazują na zwiększenie się prawdopodobieństwa występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych gwałtownymi zjawiskami pogodowymi, mogących spowodować zalewanie obszarów, na których gospodarka przestrzenna prowadzona jest w sposób nieodpowiedni. Przewidywane jest również skrócenie się okresu zalegania warstwy śnieżnej co może mieć skutki pozytywne (mniejsze prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych) jak i negatywne (niedobór wód i susze). Planowane działania mają na celu usprawnienie funkcjonowania w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Osiągnięcie tego planowane jest poprzez zreformowanie struktur gospodarki wodnej z uwzględnieniem adaptacji do zmian klimatu, opracowanie i wdrożenie metod oceny ryzyka powodziowego i ryzyka podtopień, odpowiednie zarządzanie ryzykiem powodziowym oraz przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych i od wody zależnych.

¹ Raport o stanie Powiatu Nidzickiego za 2024 rok

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w zakresie gospodarowania wodami należą powodzie, podtopienia oraz susze.

Zagrożenie powodziowe oraz zagrożenie podtopieniami

MZP (Mapy Zagrożenia Powodziowego) i MRP (Mapy Ryzyka Powodziowego) wskazują, że na terenie Powiatu Nidzickiego prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi dotyczy głównie obszarów położonych w pobliżu cieków wodnych, dolin rzecznych oraz terenów nisko położonych, które są najbardziej narażone na zalanie w wyniku wezbrania wód, intensywnych opadów deszczu lub powodzi błyskawicznych.

Susza

Powiat Nidzicki może być narażony na wystąpienie zjawiska suszy atmosferycznej i hydrologicznej.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne dotyczące gospodarowania wodami powinny dotyczyć zagadnień takich jak: racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, ochrona wód przed zanieczyszczeniami oraz zwiększenie świadomości na temat wpływu rolnictwa na stan wód.

Monitoring środowiska

Monitoring wód powierzchniowych w województwie warmińsko-mazurskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie. W ramach monitoringu prowadzone są badania wód rzecznych i jeziornych. Wykonawcą monitoringu wód podziemnych (chemicznego i ilościowego) jest Państwowa Służba Hydrogeologiczna (PSH). Kontrolą sytuacji hydrologicznej zajmuje się również Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

4.5.3. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń na terenie powiatu w zakresie gospodarowania wodami.

Tabela 40. Analiza SWOT – Gospodarowanie wodami

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Zadowalający stan wód podziemnych. – Prowadzony monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych. – Dobrze rozwinięta sieć hydrograficzna. – Wykorzystanie wód powierzchniowych w sektorze turystyki i rekreacji. – Aktualizacja i wdrożenie planu gospodarowania wodami na obszarze	– Zły stan jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych i jeziornych. – Ograniczone możliwości badawcze powodujące brak pełnych danych dla części JCWP. – Występowanie obszarów narażonych na ryzyko wystąpienia powodzi.

dorzeczka oraz realizacja działań wynikających z aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju w obrębie Powiatu Nidzickiego. - Dominujący status naturalnych części wód wśród JCWP rzecznych powiatu.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Możliwość pozyskania funduszy na poprawę retencji i ochronę wód. - Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa. - Rozwój współpracy z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w zakresie monitoringu i eliminacji zanieczyszczeń. - Promowanie rolnictwa ekologicznego jako alternatywy ograniczającej zanieczyszczenie wód.	- Możliwość awarii skutkującej zanieczyszczeniem wód gruntowych. - Spływ zanieczyszczeń z dróg i terenów zurbanizowanych do wód gruntowych. - Wzrost zagrożenia powodziowego związanego ze zmianami klimatycznymi.

Źródło: opracowanie własne

4.6. Gospodarka wodno - ściekowa

Gospodarkę ściekową reguluje Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. z 2024 roku 757 ze zm.), która ściekiem bytowym określa ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych oraz ścieki o zbliżonym składzie pochodzące z tych budynków. Ściekami komunalnymi nazywa się ścieki bytowe lub mieszaninę ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, odprowadzane urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych, a ścieki przemysłowe to ścieki, niebędące ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością handlową, przemysłową, składową, transportową lub usługową, a także będące ich mieszaniną ze ściekami innego podmiotu, odprowadzane urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu.

4.6.1. Analiza stanu wyjściowego

Zaopatrzenie w wodę

Sieć wodociągową stanowi układ połączonych ze sobą przewodów, których zadaniem jest przesył wody od ujęcia do odbiorcy. Sieć wodociągowa składa się z przewodów magistralnych, przewodów rozdzielczych i przyłączy.

W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące sieci wodociągowej na terenie Powiatu Nidzickiego. Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli poniżej można zauważyć, iż w 2020 roku najdłuższą siecią wodociągową charakteryzowała się

Gmina Nidzica (116,0 km), zaś najkrótszą Gmina Kozłowo (32,6 km). Największa liczba przyłączy w ostatnich latach została odnotowana w Gminie Nidzica (2870 szt. w 2024 r.), a najmniejsza w Gminie Kozłowo (730 szt. W 2024 r.).

Tabela 41. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gmin Powiatu Nidzickiego

Jednostka administracyjna	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej rozdzielczej i przesyłowej [km]			Liczba przyłączy do sieci wodociągowej [szt.]			Korzystający z sieci [%]		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Powiat	330,0	330,0	344,1	5 349	5 352	5 362	91,0%	90,9%	90,9%

Źródło: Dane z GUS

W tabeli poniżej przedstawiono zbiorcze dane dotyczące sieci wodociągowej na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024. Na podstawie danych można dokonać analizy porównawczej poszczególnych elementów na przestrzeni lat. Jak można zauważyć z roku na rok rośnie bądź utrzymuje zbliżoną długość czynnej sieci rozdzielczej, maleje natomiast liczba ludności korzystającej z sieci. Jedynie w Gminie Kozłowo odnotowano rosnącą liczbę ludności korzystającej z sieci wodociągowej - w 2021 r. 4219 osób, w 2023 r. 4284 osób. Liczba awarii sieci wykazywała tendencję sinusoidalną z największą liczbą awarii (101 szt.) w Gminie Janowiec Kościelny w 2020 roku.

Tabela 42. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gmin Powiatu Nidzickiego w latach 2019-2023

Jednostka administracyjna	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Przylązca prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	Awaryjne sieci wodociągowej [szt.]	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m³/os.]	Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dm³]
Gmina Janowiec Kościelny	87,5	887	24	2 958	52,2	156,9
	87,6	883	23	2 910	50,7	151,7
	b.d.	888	19	2 900	50,7	150,1
	b.d.	888	22	2 862	55,9	164,2
	b.d.	888	20	b.d.	63,3	184,0
	59,3	864	b.d.	2 507	41,4	106,0
	59,3	868	b.d.	2 481	40,0	101,1
Gmina Janowo	b.d.	871	b.d.	2 439	44,0	110,0
	b.d.	874	b.d.	2 462	43,8	108,7
	b.d.	874	b.d.	b.d.	43,1	107,5
	32,6	658	4	4 219	20,1	112,0

Jednostka administracyjna	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	Awarie sieci wodociągowej [szt.]	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m³/os.]	Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dm³]
	32,6	698	5	4218	20,0	110,0
	b.d.	720	2	4 176	23,0	125,0
	b.d.	720	3	4284	24,0	129,0
	b.d.	730	4	b.d.	26,1	138,0
	116,0	2 815	15	18 660	30,5	616,1
	118,8	2 847	20	18 482	30,3	606,3
	b.d.	2 870	12	18 377	30,5	606,3
	b.d.	2 870	11	b.d.	31,2	615,2
	b.d.	2 870	9	b.d.	31,9	626,3
Gmina Nidzica						

Źródło: GUS

Na terenie Powiatu Nidzickiego woda dostarczana jest gospodarstwom domowym z ujęć wody zlokalizowanych:

Gmina Janowiec Kościelny:

Na terenie Gminy Kozłowo znajduje się 7 ujęć wody: hydrofornia Kuce, hydrofornia Safronka, hydrofornia Bielawy, hydrofornia Iwany, hydrofornia Jabłonowo, hydrofornia Napierki i hydrofornia Powierz.

Gmina Janowo:

Na terenie Gminy Janowo znajdują się 4 ujęcia wody: hydrofornia Szemplino Wielkie, hydrofornia Komorowo, hydrofornia Zawady i hydrofornia Muszaki.

Gmina Kozłowo:

Na terenie Gminy Kozłowo znajduje się 13 ujęć wody: hydrofornia Kozłowo, hydrofornia Szkotowo, hydrofornia Sławka Wielka, hydrofornia Kamionki, hydrofornia Siemianowo, hydrofornia Krokowo, hydrofornia Sarnowo, hydrofornia Zakrzewo, hydrofornia Cebulki, hydrofornia Januszkowo, hydrofornia Gołębiewo, hydrofornia Turowo – dzierżawiona od prywatnego właściciela oraz hydrofornia Turówko- dzierżawiona od prywatnego właściciela.

Gmina Nidzica:

Miasto Nidzica – 2 ujęcia: ul. Wyborska i ul. Kolejowa, Gmina Nidzica - Bartoszek, Rozdroże, Kanigowo, Zagrzewo, Wały, Natać Mała, Jabłonka, Waszulki, Wólka Orłowska, Łyna, Frąknowo, Wietrzychowo, Załuski, Napiwoda oraz Bolejny.

W 2015 roku na ujęciu wody pitnej przy ul. Wyborskiej w Nidzicy wykryto skażenie wody pitnej trichloroetenem (TRI). Podjęte zostały działania naprawcze mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się zanieczyszczenia i ochronę Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP 214) za pomocą jej rozdeszczowywania. Proces polegał na wytrącaniu z pobieranej wody czynnika zanieczyszczającego – TRI w postaci lotnej.

Ponadto, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie decyzją znak: WSI.513.23.2018.Kpi.JJ.4 z dnia 13.02.2019 r. dokonał wpisu do rejestru historycznych zanieczyszczeń – działki nr 72/6 położonej w obrębie nr 6 miasta Nidzica, a następnie decyzją z dnia 31.05.2021 r., znak: WSI.515.10.2020.KPi.13 ustalił plan remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi. Na dzień sporządzenia niniejszego dokumentu woda nadal jest rozdeszczowywana.

Gospodarka ściekowa

Według danych GUS w 2023 roku w Powiecie Nidzickim z sieci kanalizacyjnej korzystało 62,9% mieszkańców. Stopień skanalizowania gmin w Powiecie Nidzickim jest bardzo zróżnicowany. Największym stopniem skanalizowania charakteryzuje się Gmina Nidzica – 76,7% mieszkańców korzysta z sieci. Najmniejszym zaś Gmina Janowiec Kościelny, gdzie udział mieszkańców, którzy korzystają z sieci wynosi zaledwie 15,0%.

Tabela 43. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Powiatu Nidzickiego

Jednostka administracyjna	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]			Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]			Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [%]		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Gmina Janowiec Kościelny	11,0	11,0	11,0	20,6	20,3	18,7	15,0	15,0	14,9
Gmina Janowo	55,6	55,6	55,6	47,1	44,9	44,9	72,8	72,9	72,9
Gmina Kozłowo	48,6	48,6	52,4	68,7	70,8	70,8	33,2	33,2	35,2
Gmina Nidzica	89,5	89,5	89,9	537,1	505,0	552,0	76,9	76,7	76,4

Źródło: GUS

Oczyszczalnie ścieków na terenie Powiatu Nidzickiego**Gmina Janowiec Kościelny:**

Na terenie gminy Janowiec Kościelny znajdują się 2 oczyszczalnie ścieków:

- Oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna w miejscowości Safronka;
- Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna ścieków w miejscowości Kuce.

Gmina Janowo:

Na terenie Gminy Janowo zlokalizowana jest 1 oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna w miejscowości Janowo.

Gmina Kozłowo:

Na terenie Gminy Kozłowo znajduje się 2 oczyszczalnie ścieków:

- Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w miejscowości Kozłowo. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, jej przepustowość wynosi 310m³/d. Ścieki oczyszczone odprowadzane są do rowu melioracyjnego spływającego do rzeki Szkotówki,
- Oczyszczalnia ścieków w Szkotowie. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, jej przepustowość wynosi 130m³/d, ścieki odprowadzane do rzeki Szkotówki.

Gmina Nidzica:

Gmina Nidzica pod względem infrastruktury do neutralizacji ścieków jest najlepiej wyposażoną spośród gmin Powiatu Nidzickiego. Na jej terenie zlokalizowanych jest 5 oczyszczalni ścieków, którymi gospodarują Miejskie Wodociągi i Kanalizacja. Spółka oczyszcza ścieki odprowadzone z aglomeracji Nidzica na oczyszczalni w miejscowości Tatary, gdzie ścieki są tłoczone przez centralną przepompownię ścieków. Ponadto spółka utrzymuje oczyszczalnie ścieków na terenach wiejskich w miejscowościach: Wólka Orłowska, Żelazno, Zagrzewo, Wietrzychowo.

Ścieki bytowe, które nie trafiają do oczyszczalni odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych lub poprzez przydomowe oczyszczalnie do gruntu. Szczelny zbiornik bezodpływowy służy do gromadzenia ścieków bytowo-gospodarczych na działkach niewyposażonych w sieć kanalizacji sanitarnej. W swojej funkcji zbiornik ten spełnia jedynie rolę magazynową i musi sukcesywnie być opróżniany z zawartości przez specjalistyczną firmę świadczącą usługi asenizacyjne. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 kwietnia 2022 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz. U z 2022 poz. 1225), zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe mogą być stosowane tylko na działkach budowlanych niemających możliwości przyłączenia do sieci kanalizacyjnej, przy czym nie dopuszcza się ich stosowania na obszarach chronionych, narażonych na powódzie oraz zalewanych wodami opadowymi. Dla procesu budowy zbiorników bezodpływowych odnoszą się przepisy regulujące proces inwestycyjny małych przydomowych oczyszczalni ścieków.

4.6.2. Zagadnienia horyzontalne**Adaptacja do zmian klimatu**

Zmiany zachodzące obecnie w klimacie cechuje zwiększenie się gwałtowności zjawisk pogodowych. Częściej występują także skrajne zjawiska takie jak burze. Wiąże się to z dostarczeniem do sieci kanalizacyjnych dużych ilości wody w krótkim czasie. Infrastruktura może być nieprzygotowana na taką sytuację co może spowodować wydostawanie się wody, wraz z zanieczyszczeniami, z sieci kanalizacyjnej. Również przepustowość oczyszczalni ścieków może być niewystarczająca w przypadku wystąpienia gwałtownych zjawisk pogodowych. Aby zminimalizować efekty takich zjawisk należy brać je pod uwagę już na etapie planowania przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie gospodarki wodno-ściekowej można zaliczyć wszelkiego rodzaju wycieki i awarie sieci kanalizacyjnej powodujące zanieczyszczenie środowiska. Ponadto istnieje zagrożenie przedostania ścieków przemysłowych do środowiska jak i sieci kanalizacyjnej. Przyczyną mogą być awarie w zakładach przemysłowych oraz awarie podczas transportu ścieków.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne na terenie powiatu powinny skupić się wokół zwiększenia świadomości mieszkańców na temat roli sieci wodno-kanalizacyjnych w ochronie wód oraz propagowaniu racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.

Monitoring środowiska

Monitoring jakości wód przeznaczonych do spożycia, w województwie warmińsko - mazurskim, prowadzony jest przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Olsztynie natomiast na terenie powiatu przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Nidzicy. Badania jakości ścieków są natomiast prowadzone przez jednostki zarządzające oczyszczalniami ścieków oraz sieciami kanalizacyjnymi.

4.6.3. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń powiatu w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 44. Analiza SWOT – Gospodarka wodno-ściekowa

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Skuteczna kontrola jakości oczyszczania ścieków.	– Niepełna sieć kanalizacyjna na obszarze powiatu, wymagająca dalszych inwestycji. – Brak pełnych danych o zbiornikach bezodpływowych i przydomowych oczyszczalniach, co ogranicza nadzór.
SZANSE	ZAGROŻENIA
– Wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców. – Współpraca z instytucjami (np. WIOŚ) w celu poprawy monitoringu i jakości wód. – Możliwość pozyskania funduszy zewnętrznych na modernizację infrastruktury.	– Możliwość skażenia wód gruntowych i powierzchniowych, wynikająca z niewystarczającej kontroli nad gminnymi systemem odprowadzania ścieków. – Zmiany klimatyczne powodujące wzrost ryzyka susz i powodzi, utrudniające zarządzanie zasobami wodnymi. – Wysokie koszty modernizacji sieci wodociągowo-kanalizacyjnej ograniczające szybkie inwestycje.

Źródło: opracowanie własne

4.7. Zasoby geologiczne

4.7.1. Analiza stanu wyjściowego

Zasoby geologiczne to ogólna kategoria określania zasobów złóż i potencjalnych złóż kopalin lub wystąpień mineralnych. Występowanie złóż kopalin na terenie powiatu determinuje budowa geologiczna. Kopaliny występujące na obszarze powiatu nidzickiego w złożach o znaczeniu gospodarczym, zalegają głównie w osadach czwartorzędowych. Są to udokumentowane złoża głównie kruszywa naturalnego i torfu. Wykaz złóż kopalin w Powiecie Nidzickim przedstawia tabela poniżej.

Tabela 45. Wykaz zasobów złóż kopalin w Powiecie Nidzickim

Lp.	Nazwa złoża	Zasoby			Wydobycie	Kopalina	Stan zagospodarowania
		J.m.	Geologiczne bilansowe/	Przemysłowe/			
1.	Bolejny* (złożo występuje na terenie 2 powiatów – nidzickiego i olsztyńskiego)	tyś. t	7534	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
2.	Jabłonowo*	tys. t	3526	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
3.	Jabłonowo I	tys. t	14942	8224	174	piaski i żwiry	złożo zagospodarowane - E
4.	Jabłonowo I - 1	tys. t	2287	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
5.	Januszkowo	tys. t	10024	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
6.	Januszkowo B*	tys. t	183	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
7.	Januszkowo I	tys. t	4280	3768	-	piaski i żwiry	złożo eksploatowane okresowo - T
8.	Januszkowo II*	tys. t	376	Brak	główna	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
9.	Januszkowo III*	tys. t	285	Brak	główna	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
10.	Januszkowo IV*	tys. t	1872	1636	główna	piaski i żwiry	złożo eksploatowane okresowo - T
11.	Januszkowo V*	tys. t	2530	2293	23	piaski i żwiry	złożo zagospodarowane - E
12.	Januszkowo VI	tys. t	817	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
13.	Kadyki*	tys. t	1173	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane wstępnie - P
14.	Kanigowo	tys. t	77	-	główna	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z

Lp.	Nazwa złoża	Zasoby			Wydobycie	Kopalina	Stan zagospodarowania
		J.m.	Geologiczne bilansowe/	Przemysłowe/			
15.	Kanigowo IV	tys. m3	46	-	główna	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
16.	Kanigowo IX*	tys. t	311	-	główna	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
17.	Kanigowo V	m³/h	124	-	główna	piaski	eksploatacja złoża zaniechana - Z
18.	Kanigowo VI*	tys. t	327	-	główna	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
19.	Kanigowo VIII	tys. t	2562	1394	główna	piaski i żwiry	złożo eksploatowane okresowo - T
20.	Kanigowo X*	tys. t	405	9	główna	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
21.	Kanigowo XI	tys. t	1034	1034	główna	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
22.	Kanigowo XIII	tys. t	152	9	główna	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
23.	Kanigowo XIV	tys. t	354	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
24.	Kanigowo XV*	tys. t	160	-	9	piaski i żwiry	złożo zagospodarowane - E
25.	Kozłowo	tys. t	5517	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
26.	Kozłowo I	tys. t	4690	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
27.	Michałki*	tys. t	85	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
28.	Michałki 1	tys. t	339	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
29.	Michałki dz. 21	tys. t	326	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
30.	Nidzica	tys. t	734	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
31.	Olszewko*	tys. t	3	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
32.	Olszewko I	tys. t	331	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
33.	Olszewo	tys. t	366	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
34.	Olszewo I	tys. t	1172	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
35.	Olszewo II	tys. t	187	-	15	piaski i żwiry	złożo zagospodarowane - E
36.	Pawliki*	tys. t	315	315	-	piaski i żwiry	złożo eksploatowane okresowo - T
37.	Piątki*	tys. t	21	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
38.	Rogóż*	tys. t	580	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane wstępnie - P

Lp.	Nazwa złoża	Zasoby			Wydobycie	Kopalina	Stan zagospodarowania
		J.m.	Geologiczne bilansowe/	Przemysłowe/			
39.	Santop*	tys. t	297	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane wstępnie - P
40.	Siemianow o*	tys. t	465	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
41.	Siemianow o I*	tys. t	-	-	-	piaski i żwiry	złożo skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym - M
42.	Siemianow o II*	tys. t	172	-	-	piaski i żwiry	- eksploatacja złoża zaniechana - z
43.	Siemianow o III*	tys. t	448	371	88	piaski i żwiry	złożo zagospodarowane - E
44.	Sławka Wielka *	tys. t	264	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane wstępnie - P
45.	Szerokopaś II*	tys. t	561	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
46.	Szerokopaś III	tys. t	2964	2964	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
47.	Szerokopaś IV	tys. t	2367	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
48.	Szkotowo- Michałki*	tys. t	2028	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
49.	Tatary*	tys. t	193	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
50.	Tatary I	tys. t	380	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
51.	Waszulki II	tys. t	1834	1492	-	piaski i żwiry	złożo zagospodarowane - E
52.	Waszulki III	tys. t	392	392	-	piaski i żwiry	złożo eksploatowane okresowo - T
53.	Waszulki IV	tys. t	259	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
54.	Wietrzycho wo	tys. t	392	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
55.	Wietrzycho wo	tys. t	15979	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
56.	Wietrzycho wo I	tys. t	387	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane szczegółowo - R
57.	Zaborowo*	tys. t	35	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
58.	Zakrzewko*	tys. t	3656	-	-	piaski i żwiry	złożo rozpoznane wstępnie - P
59.	Załuski*	tys. t	1924	-	-	piaski i żwiry	eksploatacja złoża zaniechana - Z
60.	Malinowo III	tys. t	226	-	-	kreda	złożo rozpoznane szczegółowo - R
61.	Malinowo Pole II (na terenie 2 powiatów nidzickiego i olsztyńskiego)	tys. t	1006	-	-	kreda	eksploatacja złoża zaniechana - Z

Lp.	Nazwa złoża	Zasoby			Wydobycie	Kopalina	Stan zagospodarowania
		J.m.	Geologiczne bilansowe/	Przemysłowe/			
62.	Frąknowo	tys. m ³	27.29	-	-	torfy	złoże rozpoznane szczegółowo - R
63.	Malinowo III	tys. m ³	34.70	-	-	torfy	złoże rozpoznane szczegółowo - R
64.	Nibork II	tys. m ³	24.13	-	-	torfy	eksploatacja złoża zaniechana - Z
65.	Nibork II 1	tys. m ³	-	-	-	torfy	złoże skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym - M

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce stan na 31.XII.2024 r., Warszawa 2025

*Poza filarami

**W filarach ochronnych:

Na dzień 04.06.2025 r. obowiązywały koncesje udzielone przez Starostę Nidzickiego:

- decyzja Starosty Nidzickiego z dnia 16.05.2025 r., znak: BOŚ.6522.1.2025 udzielająca koncesji na wydobywanie kopaliny ze złoża piasków „Tatary I” z terenu działki nr 31/3 w obrębie Tatary, gmina Nidzica, powiat nidzicki, województwo warmińsko-mazurskie;
- decyzja Starosty Nidzickiego z dnia 19.12.2023 r., znak: BOŚ.6522.2.2023 udzielająca koncesji na wydobywanie kopaliny (piasku ze żwirem) ze złoża „KANIGOWO XV” na działce nr 157/2 w obrębie ewidencyjnym Kanigowo, gm. Nidzica, powiat nidzicki, województwo warmińsko – mazurskie;
- decyzja Starosty Nidzickiego z dnia 28.10.2022 r., znak: BOŚ.6522.8.2022 udzielająca koncesji na wydobywanie metodą odkrywkową kopaliny (torfu) ze złoża „Nibork Drugi 1” na działce nr 105/3 w obrębie ewidencyjnym Nibork Drugi, gmina Nidzica, powiat nidzicki, województwo warmińsko – mazurskie.

Dodatkowo na terenie Powiatu Nidzickiego, na czas opracowywania niniejszego dokumentu obowiązywało również 10 koncesji wydanych przez Marszałka Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

Zgodnie z informacjami udostępnionymi przez Starostwo Powiatowe w Nidzicy:

- 2020 rok – powierzchnia gruntów zdegradowanych: 181,08 ha, zrekultywowano: 0,48 ha;
- 2021 rok – powierzchnia gruntów do rekultywacji: 47,3 ha, zrekultywowano: 19,71 ha;
- 2022 rok – powierzchnia gruntów do zdegradowanych: 16,1 ha, zrekultywowano: 7,00 ha;

- 2023 rok – powierzchnia gruntów do rekultywacji 2,0 ha, zrehabilitowano: 19,9 ha;
- 2024 rok – powierzchnia gruntów do rekultywacji: 2,92 ha, zrehabilitowano: 23,35 ha.

Rekultywacja gruntów.

Starosta, zgodnie z art. 22 ust. 2 oraz art. 26–30 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, jako organ administracji publicznej, jest zobowiązany do zapewnienia prawidłowej i skutecznej rekultywacji wszystkich gruntów, w tym gruntów po eksploatacji kopalin, niezależnie od ich powierzchni i wielkości wydobycia (oznacza to starosta jest organem właściwym w sprawach rekultywacji zarówno w stosunku do terenów objętych koncesjami, których udzielił starosta jak również w stosunku do tych, których udzielił marszałek województwa na terenie powiatu). Do zadań starosty należy określenie kierunku rekultywacji, osoby obowiązanej do jej wykonania, kontrola wykonania rekultywacji, a także egzekwowanie prawidłowego i terminowego jej zakończenia.

W roku 2024 spraw dotyczących rekultywacji gruntów, w szczególności po eksploatacji złóż kruszyw naturalnych było 65 (w roku 2023 spraw było 67).

Osuwiska

Osuwiska należą do najniebezpieczniejszych i najczęściej występujących geozagrożeń na terenie kraju. Powodują zniszczenia w infrastrukturze, uprawach, drzewostanie oraz ogólną degradację terenów objętych ruchami masowymi ziemi. Osuwiska co roku przynoszą ogromne straty, ale przede wszystkim zagrażają bytowi, a nawet życiu mieszkańców.

W przypadku pojawienia się w przyszłości terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych bądź osuwisk najlepszym sposobem unikania zniszczeń jest omijanie terenów zagrożonych osuwiskami i wykluczenie z ich zasięgu działalności gospodarczej. Obszary narażone na wystąpienie osuwisk powinny podlegać szczególnym zasadom zagospodarowania, np.: drenowaniu i odwadnianiu. Każde z tych osuwisk jest aktywne i może prowadzić do dalszych ruchów mas ziemnych powodujących zniszczenia.

W 2025 roku Starosta Nidzicki dokonał inwentaryzacji terenów zagrożonych ruchami masowymi i sporządził „Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których te ruchy występują dla gminy Nidzica, powiat nidzicki, województwo warmińsko-mazurskie” wraz ze wskazaniem osuwisk do monitoringu oraz mapami.

W wyniku terenowego kartowania geologicznego w obrębie gminy Nidzica zarejestrowano 10 osuwisk, oraz 5 terenów zagrożonych ruchami masowymi. Obszarem o największym zagęszczeniu ruchów masowych jest rejon źródeł Łyny. Tam też znajdują się największe osuwiska i tereny zagrożone. Pozostałe obszary występują na stromych stokach rynien glacialnych oraz stromych brzegach jezior rynnowych.

Wśród badanych osuwisk tylko jedno uznano za aktywne ciągle, oraz jedno jako aktywne okresowo. Pozostałe są nieaktywne. Żadne z osuwisk nie stanowi zagrożenia dla ludności, ani infrastruktury. Dominują małe formy nieprzekraczające 0,5 ha (największe osuwisko osiąga powierzchnię ok. 0,92 ha) o łącznej powierzchni 4,12 ha, co stanowi 0,01 % powierzchni gminy. Przeważają zsuwy o rotacyjnym charakterze ruchu i symetrycznym, półokrągłym oraz delikatnie wydłużonym (elipsoidalnym) kształcie. Wszystkie osuwiska mają charakter asekwentny i rozwinęły się w obrębie osadów czwartorzędowych, głównie piasków. 6

Na badanym obszarze wyznaczono 5 terenów zagrożonych ruchami masowymi. Na większości z nich zaobserwowano przejawy płytkich powierzchniowych ruchów masowych, takich jak spęływanie, obsypywanie, zsuwanie (dotyczy osuwisk niekartowalnych w skali 1:10 000).

W kolejnych latach planowane jest sporządzenie rejestru osuwisk dla pozostałych gmin Powiatu Nidzickiego.

Informacje dotyczące lokalizacji ww. terenów są dostępne na stronie Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej realizowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny pod adresem: <https://mapa.osuwiska.pgi.gov.pl/gosc/?locale=pl>

4.7.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu mają również wpływ na wydobycie surowców. Do negatywnego wpływu zmian klimatycznych na przemysł wydobywczy należą głównie ekstremalne warunki pogodowe – powodzie, wiatry huraganowe, ulewy, deszcze marznące oraz długotrwałe zaleganie pokrywy lodowej. Działania adaptacyjne w sektorze powinny być skupione wokół zagadnień związanych z:

- technicznymi i organizacyjnymi sposobami dostosowania infrastruktury,
- monitoringiem i wymianą informacji,
- podjęciem niezbędnych badań naukowych,

– prowadzeniem szkoleń i edukacji.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie gospodarki kopalinami można zaliczyć wykorzystywanie terenów, zawierających bogactwa naturalne, na cele inne niż wydobywcze.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne dotyczące gospodarki zasobami geologicznymi powinny dotyczyć głównie uświadamiania mieszkańcom powiatu wagi wykorzystania surowców naturalnych oraz realnego negatywnego wpływu na środowisko i mieszkańców.

Monitoring środowiska

Nadzorem nad optymalnym zagospodarowaniem złóż kopalin oraz ograniczeniem uciążliwości oddziaływania przemysłu wydobywczego na ludzi i środowisko zajmują się organy wydające koncesje na wydobywanie.

4.7.3. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń powiatu w zakresie zasobów geologicznych.

Tabela 46. Analiza SWOT – Zasoby geologiczne

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Występowanie złóż kopalin na terenie powiatu, – Zrealizowane rekultywacje terenów w ostatnich latach. – Dostęp do dokumentacji geologicznej na terenie powiatu.	– Występowanie powierzchni terenów wymagających rekultywacji.\Degradacja środowiska w wyniku powstawania wyrobisk poeksploatacyjnych, – Brak informacji o stwierdzonych terenów zagrożonych osuwiskami.
SZANSE	ZAGROŻENIA
– Rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych.	– Wydobywanie kopalin bez koncesji lub niezgodnie z koncesją.

Źródło: opracowanie własne

4.8. Gleby

4.8.1. Analiza stanu wyjściowego

Gleby powiatu tworzą głównie gleby brunatnoziemne oraz bielicoziemne. Do gleb brunatnoziemnych, korzystnych pod względem żyzności zalicza się gleby brunatne i płowe. Do znacznie mniej żyznych gleb bielicoziemnych należą gleby rdzawe i bielicowe. Na zdecydowanie mniejszych powierzchniach przede wszystkim

w obniżeniach terenu, w sąsiedztwie małych cieków, czy też w dolinie rzek: Wkry i Szkotówki, występują gleby semihydrogeniczne (czarne ziemie) i hydrogeniczne (gleby torfowe, torfowo-murszowe, torfowo-mułowe i murszaste). Gleby występujące na obszarze powiatu w większości zaklasyfikowane zostały do średnich i niższych klas bonitacyjnych. Gleby klas I i II w ogóle nie występują, a gleby klasy III w bardzo małej ilości. Największe obszary gleb należących do klas bonitacyjnych (III a i III b) znajdują się w Gminach Kozłowo oraz Nidzica. Gleby należące do IV i V klasy bonitacyjnej zajmują na terenie powiatu prawie 48%, gleby klasy VI zajmują blisko 6.0 %. Jednak znaczna część gleb na terenie powiatu nidzickiego nie jest objęta klasyfikacją gleboznawczą, grunty te stanowią 43,6% ogólnej powierzchni powiatu.

W celu kontroli zanieczyszczenia gleb konieczne jest prowadzenie kontroli jej jakości. Monitoring jakości gleby i ziemi stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem badań jest obserwacja zmian gleb użytkowanych rolniczo, a szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu, pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych reprezentatywnych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, szósta tura Monitoringu przypadła na lata 2020-2022 i była realizowana przez EurofinsOBiKŚ Polska Sp. z o.o., na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Środki na realizację programu Monitoringu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W ramach Monitoringu oznaczane są parametry glebowe decydujące o ich jakości i zdolności do wypełniania funkcji produkcyjnych i środowiskowych (m.in. odczyn, zawartość materii organicznej, zasolenie, zawartość pierwiastków śladowych i zanieczyszczeń organicznych i wiele innych). Zgromadzone w latach 1995-2020 dane pozwalają na ocenę jakości gleb i stanu ich zanieczyszczenia w 25-letniej perspektywie czasowej, w zależności od czynników antropogenicznych, takich jak regionalne zróżnicowanie produkcji rolniczej, jej intensyfikacja, oddziaływanie przemysłu, transportu i urbanizacji, oraz warunków środowiskowych, decydujących o przebiegu procesów glebowych.

Na terenie Powiatu Nidzickiego zlokalizowany jest 1 punkt pomiarowy w miejscowości Kozłowo, Gmina Kozłowo. Wyniki monitoringu na przestrzeni 25 lat przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 47. Odczyn gleb ornych w punkcie pomiarowym w miejscowości Kozłowo

Odczyn	Jednostka	Rok					
		1995	2000	2005	2010	2015	2020
Odczyn pH w zawiesinie H ₂ O	pH	6,4	6,7	6,6	6,0	5,3	6,9
Odczyn pH w zawiesinie KCl	pH	5,0	5,3	5,4	4,9	4,7	6,4

Źródło: www.gios.gov.pl, Monitoring chemizmu gleb ornych Polski

Odczyn gleb w zawiesinie KCl na badanym terenie w ostatnich latach ulegał wahaniom i w 2020 roku wynosił pH 6,4. Optymalne pH mierzone w roztworze KCl mieści się w granicach 5,5-7,2, jest to pH w którym z punktu widzenia ekologii procesy biologiczne przebiegają prawidłowo, a rozwój roślin i mikroorganizmów nie zostaje zaburzony. Przy wartościach pH poniżej 4,5 w roztworze glebowym pojawiają się rozpuszczalne formy glinu, uszkodzające włósniki korzeni upośledzające pobieranie wody i składników. W warunkach zbyt niskiego pH zmniejsza się pobranie składników nawozowych przez rośliny, które w wyniku wymywania przedostają się do wód gruntowych (azot) lub uwsteczniają (fosfor). Odczyn gleb w zawiesinie H₂O na przestrzeni 25 lat ulegał zmianom, wahał się i w 2020 roku wynosił pH 6,9.

Tabela 48. Zawartość substancji organicznej w glebach ornych w punkcie pomiarowym w miejscowości Kozłowo

Substancja organiczna gleby	Jednostka	Rok					
		1995	2000	2005	2010	2015	2020
Próchnica	%	1,98	2,2	1,93	2,0	2,06	1,84
Węgiel organiczny	%	1,15	1,28	1,12	1,16	1,2	1,07
Azot ogólny	%	0,104	0,12	0,099	0,107	0,12	0,12
Stosunek C/N	-	1,11	10,7	11,3	10,8	10,0	8,92

Źródło: www.gios.gov.pl, Monitoring chemizmu gleb ornych Polski

Poziom próchnicy na przestrzeni ostatnich lat ulegał wahaniom w granicach 1,84 – 2,2. Niska zawartość próchnicy w glebie prowadzi do spadku jej właściwości fizykochemicznych, zaburzeń w pobieraniu składników pokarmowych, osłabienia zdolności gromadzenia wody z opadów atmosferycznych, a w następstwie ograniczenia wzrostu i plonowania roślin uprawnych. W 2020r. poziom próchnicy w stosunku do poprzednich lat uległ spadkowi i wyniósł 1,84%. Porównanie wartości węgla organicznego w poszczególnych latach pozwala zauważyć, że jego poziom także waha się w granicach 1,07 – 1,28 w poszczególnych okresach czasowych, osiągając najwyższą wartość w 2000 roku. Spośród czynników antropogenicznych na zawartość materii organicznej, w tym próchnicy, w glebie w największym stopniu wpływają: sposób użytkowania ziemi (tzn. rolniczy, łąkowy, leśny), intensyfikacja rolnictwa, dobór roślin uprawnych oraz poziom nawożenia organicznego.

Tabela 49. Właściwości sorpcyjne gleb ornych w punkcie pomiarowym w miejscowości Kozłowo

Właściwości sorpcyjne gleby	Jednostka	Rok					
		1995	2000	2005	2010	2015	2020
Kwasowość hydrolityczna (Hh)	cmol(+)*kg ⁻¹	3,38	3,03	3,83	3,68	4,28	1,8
Wapń wymienny (Ca ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	4,24	4,99	3,84	2,87	1,8	5,6
Magnez wymienny (Mg ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,33	0,43	0,38	0,21	0,45	1,58
Sód wymienny (Na ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,03	0,06	0,03	0,05	0,04	<0,10
Potas wymienny (K ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,38	0,47	0,49	0,37	0,28	0,56
Suma kationów wymiennych (S)	cmol(+)*kg ⁻¹	4,98	5,95	4,74	3,51	2,58	7,74
Pojemność sorpcyjna gleby (T)	cmol(+)*kg ⁻¹	8,36	8,98	8,57	7,19	6,86	12,2
Wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi (V)	%	59,57	66,26	55,31	48,83	37,59	63,44

Źródło: www.gios.gov.pl, Monitoring chemizmu gleb ornych Polski

W przedziałach czasowych 2015-2020, objętym programem monitoringu poziom kwasowości hydrolitycznej ulegał wahaniom osiągając wartość w 2015 roku 4,28 cmol(+)*kg⁻¹, a w roku 2020 wyniósł 1,8 cmol(+)*kg⁻¹. Praktyczne zastosowanie parametru kwasowości hydrolitycznej polega na określeniu na jej podstawie dawki wapna, równoważnej dawce czystego CaO w t/ha, niezbędnej do neutralizacji kwasowości związanej z obecnością jonów wodoru obecnych w roztworze glebowym jak i w kompleksie sorpcyjnym. Przyjmuje się, że powstaje konieczność wapnowania gleb, w przypadku których dawka wapna CaO wyliczona na podstawie kwasowości hydrolitycznej przekracza 1 t ha⁻¹, z czego wynika potrzeba wapnowania gleb na badanym terenie.

Wielkość pojemności sorpcyjnej gleby jest cechą rosnącą i nie ulega zasadniczym zmianom o ile nie dochodzi do znacznego nagromadzenia materii organicznej (np. nawożenie organiczne) lub wyraźnej zmiany odczynu. Pewnym zmianom podlegać może proporcja pomiędzy udziałem jonów kwasowych i zasadowych.

Fosfor przyswajalny w glebach w punkcie pomiarowym w miejscowości Kozłowo, w przedziale czasowym objętym programem monitoringu (2005-2020) mieścił się w granicach 14,5-22,9 mg P₂O₅* 100g⁻¹, W 2020 roku nastąpił jego wzrost w porównaniu z latami poprzednimi. Niedobór fosforu jest niekorzystny, ponieważ ogranicza wzrost roślin, obniża wysokość plonu i jego jakość. Zaledwie część fosforu glebowego, obecna w roztworze glebowym w postaci jonowej jest dostępna dla roślin.

Tabela 50. Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin w glebach ornych w punkcie pomiarowym w miejscowości Kozłowo

Zawartość	Jednostka	Rok
-----------	-----------	-----

pierwiastków przyswajalnych dla roślin		1995	2000	2005	2010	2015	2020
Fosfor przyswajalny	mg P ₂ O ₅ * 100g ⁻¹	4,8	5,8	15,9	14,5	16,0	22,9
Potas przyswajalny	mg K ₂ O*100g ⁻¹	12,4	14,4	20,8	14,6	18,0	20,6
Magnez przyswajalny	mg Mg*100g ⁻¹	4,0	5,0	4,1	2,7	3,06	16,6
Siarka przyswajalna	mg S-SO ₄ *100g ⁻¹	0,12	0,2	0,25	1,24	1,83	4,4

Źródło: www.gios.gov.pl, Monitoring chemizmu gleb ornych Polski

Zawartości metali śladowych zostały ocenione w oparciu o Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (t.j. Dz. U. 2016 r. poz. 1395), oraz wytycznych IUNG (1993), opartych na całkowitych zawartościach metali i właściwościach gleby (odczyn, zawartość części spławialnych, zawartość próchnicy). Rozporządzenie określa zawartości progowe dla gleb użytkowanych rolniczo w mg*kg⁻¹. Wynoszą one: cynk - 300, kadm - 4, miedź - 150, nikiel - 100, ołów - 100, chrom - 150. W punkcie pomiarowym w miejscowości Jankowo nie odnotowano przekroczenia zawartości dopuszczalnych pierwiastków śladowych.

Tabela 51. Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin w glebach ornych w punkcie pomiarowym w miejscowości Kozłowo

Całkowita zawartość pierwiastków śladowych	Jednostka	Rok					
		1995	2000	2005	2010	2015	2020
Mangan	Mn mg*kg ⁻¹	460	497	442	468	382	369
Kadm	Cd mg*kg ⁻¹	0,17	0,17	0,12	0,16	0,14	<0,50
Miedź	Cu mg*kg ⁻¹	4,0	4,0	4,1	3,7	4,0	<2,00
Chrom	Cr mg*kg ⁻¹	11,0	10,2	11,5	11,0	8,3	9,77
Nikiel	Ni mg*kg ⁻¹	6,7	5,8	6,6	7,2	6,4	6,14
Ołów	Pb mg*kg ⁻¹	9,1	8,5	10,5	11,1	8,8	8,73
Cynk	Zn mg*kg ⁻¹	23,2	26,5	27,1	31,1	31,5	23

Źródło: www.gios.gov.pl, Monitoring chemizmu gleb ornych Polski

Historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi

Zgodnie z art. 101 d ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.) starosta dokonuje identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, poprzez:

- ustalenie działalności mogącej z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, która była prowadzona na danym terenie przed dniem 30 kwietnia 2007 r.,

- ustalenie listy substancji powodujących ryzyko, których wystąpienie w glebie lub ziemi jest spodziewane ze względu na działalność, o której mowa w art. 101 d ust. 1 pkt 1 ww. ustawy,
- analizę dostępnych informacji na temat zagrożenia zanieczyszczeniem gleby lub ziemi;
- w razie potrzeby - wykonanie pierwszego etapu badań zanieczyszczenia gleby i ziemi przez laboratorium, o którym mowa w art. 147a ust. 1 pkt 1 lub ust. 1a ww. ustawy.

Natomiast w myśl art. 101 d ust. 6 i ust. 7 ww. ustawy starosta sporządza wykaz potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. Wykaz zawiera:

- adres, numery działek ewidencyjnych i informacje o ich powierzchni;
- informacje o aktualnym i, o ile jest to możliwe, planowanym sposobie użytkowania gruntów;
- informacje o działalności prowadzonej na terenie;
- informacje o działalności prowadzonej na terenie w przeszłości, o ile takie informacje są dostępne;
- informacje o właściwościach gleby na terenie;
- nazwy substancji powodujących ryzyko oraz informacje o ich zawartości w glebie i w ziemi;
- informacje o remediacji prowadzonej obecnie i w przeszłości na terenie;
- imię i nazwisko albo nazwę obowiązującego do przeprowadzenia remediacji oraz adres jego zamieszkania lub siedziby;
- imię i nazwisko albo nazwę władającego powierzchnią ziemi oraz adres jego zamieszkania lub siedziby.

Zgodnie z art. 101 d ust. 1 i ust. 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska w roku 2018 na zlecenie Starosty Nidzickiego dokonano identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi i sporządzono „Wykaz potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi dla terenu powiatu nidzickiego”. Przedmiotowy wykaz zgodnie z art. 101 d ust. 9 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska został przekazany Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Olsztynie.

Zgodnie zaś z art. 101 d ust. 8 i ust. 9 ww. ustawy Prawo ochrony środowiska starosta dokonuje aktualizacji wykazu raz na 2 lata i przekazuje aktualizację regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej lub na informatycznych nośnikach danych.

W związku z powyższym w celu wykonania obowiązku wynikającego z art. 101 d ust. 9 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska w roku 2024 Starosta Nidzicki pismem z dnia 3 października 2024 r., znak: BOŚ.602.3.2024 przekazał Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Olsztynie aktualizację „Wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi dla terenu powiatu nidzickiego”.

Tabela 52. Wykaz decyzji o wpisie do rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi z terenu Powiatu Nidzickiego

Lp.	Dane nieruchomości	Data wydania decyzji	Organ wydający	Uwagi
1.	Działka nr 72/6 obręb 6 miasta Nidzica ul. Żeromskiego 24	Decyzja z dnia 13.02.2019 r., znak: WSI.513.23.2018.KPi.JJ.4	Regionalny Dy- rektor Ochrony Środowiska w Olsztynie	Decyzja RDOŚ z dnia 31.05.2021 r. znak: WSI.515.10.2020.KPi.13 o ustaleniu planu remediacji hi- storycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi
2.	Działka nr 65/1 obręb Piątki gmina Nidzica	Decyzja z dnia 13.02.2019 r., znak: WSI.513.24.2018.KPi.JJ.5	Regionalny Dy- rektor Ochrony Środowiska w Olsztynie	
3.	Działka nr 182/28 obręb Muszaki gmina Janowo	Decyzja z dnia 18.03.2019 r., znak: WSI.513.25.2018.KPi.JJ.10	Regionalny Dy- rektor Ochrony Środowiska w Olsztynie	Decyzja RDOŚ z dnia 29.12.2022 r. znak: WSI.513.13.2022.JJ.3 o wykreśleniu z rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi wpisu infor- macji o potencjalnym historycz- nym zanieczyszczeniu na terenie nieruchomości 182/28 obręb Mu- szaki, gm. Janowo
4.	Działka nr 60/2, 62/3 obręb Piątki gmina Nidzica	Decyzja z dnia 05.01.2021 r., znak: WSI.513.38.2020.KPi.3	Regionalny Dy- rektor Ochrony Środowiska w Olsztynie	-
5.	Działki nr 23/3, 307, 308, 309, obręb nr 1 mia- sta Nidzica obręb Piątki gmina Nidzica	Decyzja z dnia 28.10.2022 r., znak: WSI.513.1.2022.JJ.4	Regionalny Dy- rektor Ochrony Środowiska w Olsztynie	Decyzja RDOŚ z dnia 27.12.2024 r. znak: WSI.515.2.2024.JJ.15 o ustaleniu planu remediacji hi- storycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi na terenie części nieruchomości nr 23/3, 307, 308, 309, obręb 0001 Nidzi- ca

Źródło: Starostwo Powiatowe w Nidzicy

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie decyzją znak WSI.515.2.2024.JJ.15 z dnia 27 grudnia 2024 r. ustalił plan remediacji historycznego zanieczyszczenia po-

wierzchni ziemi na terenie części nieruchomości nr 23/3, 307, 308, 309 obręb 0001 Nidzica. Działania remediacyjne będą prowadzone na terenie części działek nr 23/3, 307, 308, 309 obręb 0001 Nidzica o powierzchni całkowitej 9,0236 ha (dz. nr 23/3 – 6,5097 ha; dz. nr 307 – 0,4112 ha; dz. nr 308 – 0,7267 ha; dz. nr 309 – 1,3760 ha). Działki są własnością Skarbu Państwa, w użytkowaniu ISOROC Polska S.A. w likwidacji.

Zanieczyszczenie powierzchni ziemi na ww. działkach występuje w czterech obszarach, w obrębie których wyznaczono 9 terenów remediacyjnych wokół kolejnych punktów, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko:

- zanieczyszczenie 1 na działce nr 23/3, obejmujące otwór N29 i P21, przedział głębokości 2,0-3,6 m ppt, powierzchnię 19,63 m² i objętość 41,22 m³;
- zanieczyszczenie 2 – na działce nr 23/3, obejmujące:
 - otwór N19, przedział głębokości 1,0-3,5 m ppt, powierzchnię 28,26 m² i objętość 70,65 m³;
 - otwór N20, przedział głębokości 0,5-4,5 m ppt, powierzchnię 63,59 m² i objętość 254,36 m³;
 - otwór N21, przedział głębokości 2,0-3,7 m ppt, powierzchnię 63,59 m² i objętość 108,1 m³;
 - otwór P6, przedział głębokości 1,4-1,8 m ppt, powierzchnię 28,26 m² i objętość 36,74 m³;
 - otwór N32, przedział głębokości 1,8-1,9 m ppt, powierzchnię 28,26 m² i objętość 36,74 m³;
- zanieczyszczenie 3 – na działce nr 309, obejmujące otwór N15, przedział głębokości 2,0-3,7 m ppt, powierzchnię 19,63 m² i objętość 35,33 m³;
- zanieczyszczenie 4 na działkach nr 307 i 308, obejmujące:
 - otwór K2, przedział głębokości 1,7-2,7 m ppt, powierzchnię 19,63 m² i objętość 19,63 m³;
 - otwór N12, przedział głębokości 3,0-5, m ppt, powierzchnię 19,63 m² i objętość 39,25 m³.

Remediacja historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi obejmie część działek nr 23/3, 307, 308, 309 obręb 0001 Nidzica, określonego ciągiem wspomnianych powyżej współrzędnych geodezyjnych. Na przedmiotowym terenie w przeszłości funkcjonowała instalacja do produkcji wełny mineralnej i papy. Według dostępnych informacji historycznych, w latach 1965-2000 spółka Izolacja S.A. eksploatowała dwie linie technologiczne produkcji wełny mineralnej: tzw. linię „starą” oraz linię „nową”. Linia „stara” została zlikwidowana w I kwartale 2000 r. Od tego okresu w zakładzie

eksploatowana była jedynie linia technologiczna – „nowa”. 1 lipca 2004 r. rozpoczęty został kapitalny remont istniejącej linii technologicznej. Produkcję wełny mineralnej na odnowionej linii technologicznej rozpoczęto 29 lutego 2005 r. Data ta stanowi jednocześnie rozpoczęcie działalności produkcyjnej ISOROC POLSKA S.A. W skład instalacji wchodziły następujące urządzenia i obiekty: boksy na surowce, zespoły przenośników taśmowych z zasobnikami surowca, podajnik surowca, piec szybowy, rozwłóknarka lawy, komora osadczą, komora polimeryzacyjna, komora chłodzenia, stanowisko pił tarczowych, stanowisko pakowania wyrobów gotowych. W procesie produkcyjnym wykorzystywane były surowce mineralne: gabro lub bazalt, kamień wapienny (wapień) lub dolomit, boksyty oraz koks jako paliwo. Surowce dostarczane były do zakładu transportem samochodowym i składowane w boksach, skąd za pomocą zespołu przenośników taśmowych oraz podajnika trafiały do pieca szybowego. W produkcji wełny mineralnej stosowana była również substancja wiążąca (lepiszcze) włókien mineralnych w postaci emulsji wodnej żywicy fenolowo-formaldehidowej oraz preparatów dodatkowych jak środki do hydrofobizacji, aktywatory i środki impregnujące. Żywica dostarczana była cysternami i przepompowywana do zbiorników dwupłaszczowych naziemnych o pojemności 2 x 25 m², zlokalizowanych na zewnątrz hali produkcyjnej. Zbiorniki usytuowane były w wannie wychwytowej. Pozostałe preparaty dostarczane były w paletopojemnikach typu mauzer i magazynowane w hali, również w wannach wychwytowych. Obecnie zarówno zbiorniki na żywicę, jak i sama hala przemysłowa już nie istnieją, zostały rozebrane. W piecu szybowym (powietrzno-tlenowo-paliwowym) opalanym koksem i chłodzonym wodą w temp. 1500oC dochodziło do stopienia wsadu mineralnego (gablo lub bazalt, dolomit lub wapień, boksyty). Zamiennie stosowane były również brykiety produkowane z wybrakowanej wełny mineralnej i cementu jako spoiwa. Powstała rozgrzana lawa była następnie rozwłókniana w rozwłóknierce i schładzana oraz natryskiwana żywicą i środkami dodatkowymi. Utworzone runo formowano mechanicznie w kobierzec w komorze osadniczej i prasowano. W kolejnym etapie dochodziło do termicznego utwardzenia (polimeryzacji) żywic w temp. około 170-250°C w komorze polimeryzacyjnej. W końcowym etapie produkcji kobierzec cięto i konfekcjonowano w produkt gotowy. Obecnie teren działek nr 307, 308 i 309 jest niezabudowany, posiada utwardzoną nawierzchnię. Na działce nr 23/3 zachowane zostały obiekty i urządzenia, nawierzchnia jest utwardzona betonem, kostką lub prefabrykatami ażurowymi. Działalność została zakończona - 29 listopada 2021 r. o godzinie 14:00 nastąpiło stałe wyłączenie instalacji ISOROC Polska S.A. do wytwarzania materiałów izolacyjnych z wełny mineralnej związane z zaprzestaniem działalności.

Remediacja zostanie przeprowadzona w sposób polegający na usunięciu zanieczyszczenia przynajmniej do dopuszczalnej zawartości w glebie i ziemi substancji powodujących ryzyko (tj. zgodnie z art. 101q ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*). Prace remediacyjne środowiska gruntowego będą prowadzone metodą ex-situ, która polega na kontrolowanym wydobywaniu i usunięciu z terenu wymagającego przeprowadzenia remediacji całości zanieczyszczonych gruntów zalegających na głębokości przekraczającej 0,25 m ppt (maksymalnie do głębokości 5,0 m ppt) i na łącznej powierzchni około 290 m², o objętości łącznej około 642 m³, o łącznej masie oszacowanej na około 1155,64 Mg.

4.8.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Efektem przewidywanych zmian klimatycznych będzie wzrost częstotliwości oraz intensywności susz co będzie miało negatywny wpływ na gleby oraz rolnictwo. Wymagane będzie zintensyfikowane nawadnianie terenów dotkniętych suszami. Do działań adaptacyjnych będzie można zaliczyć wsparcie inwestycyjne gospodarstw oraz szkolenia i doradztwo technologiczne, a także doskonalenie systemu tworzenia i zarządzania rezerwami żywności, materiału siewnego i paszy na wypadek nieurodzaju.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska glebowego zalicza się m.in. awarie w zakładach przemysłowych prowadzące do emisji substancji niebezpiecznych, poważne skażenia wynikające z wypadków komunikacyjnych (np. wycieki paliw), nielegalne odprowadzanie ścieków bezpośrednio do gleby, a także porzucanie odpadów niebezpiecznych na dzikich wysypiskach.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne dotyczące rolnictwa oraz zagospodarowania gleb powinny dotyczyć tematów takich jak dobre praktyki rolnicze, ochrona gleb, bezpieczne stosowanie środków ochrony roślin oraz nawozów oraz ograniczanie erozji gleb. Szkolenia poruszające tematy rolnicze organizowane są przez Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Olsztynie oraz jego oddziały.

Monitoring środowiska

Monitoringiem jakości gleb zajmuje się Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Olsztynie oraz Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach.

4.8.3. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń powiatu w zakresie gleb.

Tabela 53. Analiza SWOT – Gleby

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Występowanie gleb o wysokiej zasobności w przyswajalne formy magnezu. – Znaczny udział gleb wymagających wapnowania i wymagających ograniczonego wapnowania.	– Przewaga gleb o średniej i słabej jakości bonitacyjnej. – Przekształcenia gleb spowodowane antropopresją. – Zagrożenie erozją gleby, – Historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi.
SZANSE	ZAGROŻENIA
– Rozpowszechnianie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej. – Zwiększenie skali rekultywacji gleb, zdegradowanych i zdewastowanych. – Rozwój rolnictwa ekologicznego.	– Zanieczyszczenia gleb pochodzące z transportu drogowego. – Nadmierne stosowanie nawozów chemicznych. – Depozycja zanieczyszczeń z wód opadowych. – Postępująca urbanizacja i fragmentacja terenu.

Źródło: opracowanie własne

4.9. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

4.9.1. Analiza stanu wyjściowego

Gospodarka odpadami komunalnymi na terenie Powiatu Nidzickiego w 2025 roku prowadzona jest zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 733 ze zm.) oraz z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2023–2028, przyjętym uchwałą Nr X/167/25 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 lutego 2025 r.

Znowelizowane przepisy wprowadziły jednolite zasady finansowania, odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych w całym kraju, przypisując gminom pełną odpowiedzialność za organizację systemu gospodarowania odpadami. Gminy są zobowiązane do zorganizowania odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych

od właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Mieszkańcy uiszczają opłatę za gospodarowanie odpadami bezpośrednio na konto gminy. Objęcie systemem nieruchomości niezamieszkałych pozostaje fakultatywne.

Wszystkie gminy należące do Powiatu Nidzickiego wchodzą w skład Ekologicznego Związku Gmin "Działdowszczyzna". Gospodarka odpadami jest zadaniem sędowanym na Związku oraz realizowanym przez Związek. Obszar Związku podzielony jest na 8 sektorów. Miasto i Gmina Nidzica należą do III sektora, Gmina Janowiec Kościelny i Janowo należą do V sektora, Gmina Kozłowo należy do VI sektora. W wyniku ogłoszonych i przeprowadzonych przetargów na odbieranie oraz transport odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych oraz niezamieszkałych w 2024r. obsługą i odbiorem zajmowały następujące firmy:

- Sektor III – Koma Olsztyn, ul. Towarowa 20A, 10-417 Olsztyn;
- Sektor V – Koma Olsztyn, ul. Towarowa 20A, 10-417 Olsztyn;
- Sektor VI – Eko-Trans Sp. z o. o. ul. Przemysłowa 61/1013-200 Działdowo.

Z systemu wyłączony jest odbiór odpadów ze szpitali, przychodni zdrowia, ośrodków wczasowych oraz ogródków działkowych, ze względu na rodzaj prowadzonej tam działalności. Odpady komunalne odbierane są przez przedsiębiorców posiadających odpowiednie zezwolenia i przekazywane do instalacji przetwarzania odpadów zgodnie z przepisami prawa oraz wymaganiami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK), funkcjonujące na terenie gmin, również zobowiązane są do przekazywania zebranych odpadów do odpowiednich instalacji, z zachowaniem hierarchii postępowania z odpadami. System odbioru odpadów działa według ustalonych harmonogramów, a opłaty za gospodarowanie odpadami każda z gmin ustala indywidualnie, w oparciu o lokalne warunki i potrzeby. System jest finansowany z opłat wnoszonych przez mieszkańców lub zarządców nieruchomości. Plan Gospodarki Odpadami nie przewiduje podziału województwa na regiony gospodarowania odpadami komunalnymi, co oznacza, że odpady mogą być przekazywane do dowolnych instalacji spełniających wymagania techniczne i środowiskowe, niezależnie od ich lokalizacji. Cele przyjęte w gospodarce odpadami komunalnymi, w tym bioodpadami, obejmują:

- redukcję ilości powstających odpadów oraz zwiększenie świadomości społecznej,
- osiągnięcie poziomów recyklingu odpadów komunalnych: 55% w 2025 r., 60% w 2030 r., 65% od 2035 r.,
- ograniczenie składowania: do 30% w latach 2025–2029, 20% w latach 2030–2034 i 10% od 2035 r.,

- promowanie kompostowania bioodpadów w gospodarstwach domowych,
- obowiązek selektywnego zbierania bioodpadów m.in. od mieszkańców i gastronomii,
- poprawę jakości i skuteczności selektywnej zbiórki (również tekstyliów i odzieży),
- ograniczenie powstawania dzikich wysypisk i odpadów zmieszanych,
- utrzymanie trendu ograniczania składowania bioodpadów do poziomu nie wyższego niż 35% masy z 1995 r.

Od 1 lipca 2017 r. obowiązuje na terenie całego kraju Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO). Od tego czasu odpady komunalne są zbierane w podziale na cztery główne frakcje i odpady zmieszane:

- papier (kolor niebieski);
- szkło (kolor zielony), jeżeli frakcja zbierana jest w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe, to stosuje się: szkło bezbarwne (kolor biały), szkło kolorowe (kolor zielony);
- metale i tworzywa sztuczne (kolor żółty);
- odpady ulegające biodegradacji ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów (kolor brązowy).

Selektywne zbieranie odpadów komunalnych prowadzone jest również w utworzonym przez Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” PSZOK-u, do których mieszkańcy mogą dostarczać określone w regulaminie PSZOK frakcje odpadów komunalnych. Na terenie Powiatu Nidzickiego PSZOK zlokalizowany jest w Gminie Nidzica – w miejscowości Nidzica, ul. Kolejowa 17. Punkt ten świadczy usługi polegające na przyjmowaniu odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki:

- papier;
- metale;
- tworzywa sztuczne;
- szkło;
- odpady opakowaniowe;
- odpady niebezpieczne;
- przeterminowane leki i chemikalia;
- odpady nie kwalifikujące się do odpadów medycznych, które powstały w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki;
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;

- zużyte baterie i akumulatory;
- meble i inne odpady wielkogabarytowe;
- zużyte opony;
- tekstylia i odzież.

W 2024 roku wyposażono Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Nidzicy w kontener socjalno – biurowy oraz wagę najazdową. Koszt zadania wyniósł: 51 000 zł,

Według danych GUS na terenie Powiatu Nidzickiego w roku 2020 zebrano 8 528,54 t odpadów ogółem. W roku 2021 liczba ta wzrosła do 9 081,58 t odpadów, natomiast w 2024 roku wyniosła 8 953,36 t, co stanowi wzrost o 424,82 t w odniesieniu do roku 2020. W 2020 roku wartość odpadów zebranych selektywnie wynosiła 3 851,70 t, natomiast w roku 2024 wskazywała 3 858,19 t – wzrost odpadów zebranych selektywnie o 6,49 t.

Tabela 54. Odpady komunalne zebrane na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024

Jednostka administracyjna	2020	2021	2022	2023	2024
	Niesegregowane zmieszane odpady komunalne 20 03 01 [Mg]				
Gmina Janowiec Kościelny	265,16	297,34	291,56	312,76	362,27
Gmina Janowo	230,78	267,74	272,70	270,40	322,82
Gmina Kozłowo	606,96	642,52	631,80	610,82	680,76
Gmina Nidzica	3 573,94	3 694,38	3 559,38	3 539,16	3 729,32
Powiat Nidzicki	4 676,84	4 901,98	4 755,44	4 733,14	5 095,17
Jednostka administracyjna					
Odpady zebrane selektywnie [Mg]					
Gmina Janowiec Kościelny	265,16	250,94	242,87	217,06	203,10
Gmina Janowo	300,05	306,06	307,68	270,00	283,50
Gmina Kozłowo	536,68	410,42	359,65	388,66	501,23
Gmina Nidzica	2 775,67	3 212,18	2 715,65	2 566,03	2 870,36
Powiat Nidzicki	3 851,70	4 179,60	3 625,85	3 442,75	3 858,19
RAZEM	8 528,54	9 081,58	8 381,29	8 175,89	8 953,36

Źródło: GUS

W 2024 roku liczba niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych na terenie Powiatu Nidzickiego wyniosła 5 095,17 t. Odpady zebrane selektywnie stanowiły 43,9% wszystkich zebranych odpadów z terenu powiatu. Szczegółowa charakterystyka zebranych odpadów komunalnych w Powiecie Nidzickim została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 55. Zebrane odpady komunalne w gminach Powiatu Nidzickiego w roku 2024

Jednostka administracyjna	Odpady zebrane selektywnie [%]
---------------------------	--------------------------------

Jednostka administracyjna	Odpady zebrane selektywnie [%]
Gmina Janowiec Kościelny	35,9
Gmina Janowo	46,8
Gmina Kozłowo	42,4
Gmina Nidzica	43,5
Powiat Nidzicki	43,9

Źródło: GUS

Miejsca zagospodarowania odpadów

Zgodnie z art. 9e ust. 2 oraz art. 9ea ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 733 ze zm.), a także w związku z uchwałą Nr XIV/261/25 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 czerwca 2025 r. w sprawie uchwalenia zmiany Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028 uchwalonego uchwałą Nr X/167/25 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 lutego 2025 r., a także Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2023-2028, przyjętym uchwałą Nr X/167/25 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 lutego 2025 r., ustalono zasady postępowania z odpadami komunalnymi.

Zmieszane odpady komunalne oraz odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady zielone, odbierane od właścicieli nieruchomości z terenu Powiatu Nidzickiego, jak również odpady zielone zbierane w punkcie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), powinny być przekazywane do instalacji przetwarzania odpadów spełniających odpowiednie wymagania techniczne i technologiczne. Instalacje te muszą zapewniać ochronę życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, a cały proces gospodarowania odpadami musi odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz ustaleniami m.in. wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.

Miejsca zagospodarowania odpadów – stan aktualny:

Na terenie Związku znajduje się Instalacja Komunalna w Działdowie, zlokalizowana przy ul. Przemysłowej 61 w skład której wchodzi: Instalacja Komunalna - Sortownia, Instalacja Komunalna – Kompostownia w Zakrzewie oraz Instalacja Komunalna - Składowisko w Zakrzewie. Wszystkie niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne oraz odpady selektywnie gromadzone odbierane są zgodnie z zawartą umową przetargową i przekazywane do Instalacji Komunalnej w Działdowie. 4. W 2024 roku zrealizowano: - wykonanie budowy dwóch boksów magazynowych na odpady na terenie Instalacji Komunalnej – Sortowni w Działdowie.

Dzikie wysypiska

Na terenie Powiatu Nidzickiego brak jest ewidencji dzikich wysypisk.

Wymagane poziomy recyklingu i odzysku

Jednym z głównych celów wdrażanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi jest zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych, czyli osiągnięcie we wskazanym terminie odpowiedniego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Gminy były zobowiązane osiągnąć w roku 2023 następujący poziom:

- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 45% wagowo.

Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” w 2024 roku uzyskał poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości 36,56 %.

Priorytetowym zadaniem dla Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” na kolejne lata jest: rozwój selektywnej zbiórki szczególnie w zabudowie wielorodzinnej tak na terenie miast jak i obszarów wiejskich, wspólnie z Zarządami spółdzielni mieszkaniowych i Wspólnot mieszkaniowych dalsze wyposażenie osiedli w pojemniki do selektywnej zbiórki, dalsze uświadamianie właścicieli nieruchomości, w tym w szczególności właścicieli działek wykorzystywanych na cele rekreacyjno - wypoczynkowe w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi - w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz dokładniejszego sortowania odpadów komunalnych, osiąganie określonych przez Unię Europejską poziomów odzysku i recyklingu odpadów.

Wyroby azbestowe

Jednym z głównych priorytetów w gospodarce odpadami niebezpiecznymi w Polsce, ze względu na troskę o zdrowie ludzi i ochronę środowiska, jest systematyczne usuwanie, nadal użytkowanych w znacznych ilościach, wyrobów azbestowych. Do roku 2032 z obszaru kraju powinny zostać usunięte wszystkie wyroby zawierające azbest. W dokumencie Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032, przyjętym przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 lipca 2009 roku jako jedno

z zadań samorządu terytorialnego zostało wymienione tworzenie programu usuwania azbestu.

Na terenie Powiatu Nidzickiego według stanu na 31.12.2024 r. w Bazie Azbestowej wpisane jest jako zinwentaryzowane 10 242 310 kg wyrobów azbestowych, a do unieszkodliwienia pozostało 8 559 029 kg wyrobów azbestowych. Najwięcej zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych opisano w: Gminie Nidzica, natomiast najmniej w Gminie Janowo. Analogicznie najwięcej do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych pozostało w Gminie Nidzica oraz w Gminie Kozłowo, natomiast najmniej w Gminie Janowo.

Odpady azbestowe usuwane są co 2 lata częściowo w ramach pozyskiwanego od Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. dofinansowania, pozostałe koszty realizacji zadania pokrywa gmina.

Tabela 56. Masa wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych i pozostałych do unieszkodliwienia na terenie gmin Powiatu Nidzickiego (stan na 31.12.2024 r.)

Masa wyrobów azbestowych		
Jednostka terytorialna	Zinwentaryzowane [kg]	Pozostałe do unieszkodliwienia [kg]
Gmina Janowiec Kościelny	2 549 573	1 822 182
Gmina Janowo	1 505 588	1 231 398
Gmina Kozłowo	2 795 877	2 599 341
Gmina Nidzica	3 391 273	2 906 108
Powiat Nidzicki	10 242 310	8 559 029

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bazy Azbestowej.

4.9.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Wpływ gwałtownych zjawisk pogodowych oraz ich efektów należy mieć na uwadze podczas wybierania lokalizacji oraz projektowania obiektów typu PSZOK oraz składowisk odpadów.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Większość nadzwyczajnych zagrożeń środowiska dotyczących gospodarki odpadami, jest związana ze składowiskami odpadów. Można do nich zaliczyć przedostawanie się odpadów poza miejsce wyznaczone do ich składowania, ruchy masowe ziemi a także samozapłon gazów składowiskach.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne dotyczące gospodarki powinny dotyczyć zagadnień takich jak prawidłowa gospodarka odpadami, znaczenie segregacji odpadów oraz obejmować akcje, takie jak „Sprzątanie Świata”.

Monitoring środowiska

Monitoringiem składowisk odpadów zajmują się jednostki zarządzające takimi instalacjami oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, który zajmuje się działalnością kontrolną.

4.9.3. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń powiatu w zakresie gospodarki odpadami.

Tabela 57. Analiza SWOT - Gospodarka odpadami

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Powiatowe wsparcie gmin w zakresie gospodarki odpadami – działania koordynacyjne i doradcze. – Skuteczne wykorzystanie funduszy zewnętrznych do usuwania wyrobów azbestowych. – Funkcjonujący na terenie powiatu PSZOK. – Programy edukacyjne zwiększające świadomość mieszkańców.	– Brak pełnej koordynacji działań między gminami. – Nierówna realizacja celów recyklingowych przez poszczególne gminy powiatu, ograniczająca skuteczność działań powiatowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
– Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwego postępowania z odpadami. – Zwiększona współpraca między powiatem a gminami w zakresie gospodarki odpadami – mi – poprawa efektywności systemu odpadowego. – Współpraca z WIOŚ w zakresie monitoringu oddziaływania składowisk.	– Ryzyko skażenia wód gruntowych i powierzchniowych w wyniku niewłaściwego funkcjonowania składowisk i zakładów przemysłowych.

Źródło: opracowanie własne

4.10. Zasoby przyrodnicze

4.10.1. Analiza stanu wyjściowego

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478 ze zm.) wyznaczone w niej organy administracji publicznej mogą ustanowić następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe;
- rezerваты przyrody;

- parki krajobrazowe;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- zespoły przyrodniczo – krajobrazowe;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Formy ochrony przyrody, takie jak parki narodowe, rezerваты przyrody czy obszary Natura 2000, są ustanawiane przez organy administracji publicznej określone w ustawie o ochronie przyrody. Każda z form spełnia inną rolę w polskim systemie ochrony przyrody i służy innym celom, dlatego charakteryzuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu. Formy ochrony przyrody tworzą duży i zróżnicowany zespół środków pozwalających realizować ochronę przyrody, powstały w efekcie rozwoju naukowych podstaw ochrony przyrody i jej wieloletniej praktyki.

Obszary Natura 2000

Na terenie Powiatu Nidzickiego znajdują się 2 obszary Natura 2000 (1 Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk Ostoja Napiwodzko-Ramucka, 1 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Napiwodzko-Ramucka). Tabela poniżej przedstawia te obszary wraz z ich charakterystyką.

Tabela 58. Obszary Natura 2000 na terenie Powiatu Nidzickiego

Lp.	Nazwa	Data wyznaczenia w Polsce	Pow. [ha]	Kod	Rodzaj ochrony	Lokalizacja
-----	-------	---------------------------------	-----------	-----	-------------------	-------------

Lp.	Nazwa	Data wyznaczenia w Polsce	Pow. [ha]	Kod	Rodzaj ochrony	Lokalizacja
1.	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE) Data publikacji: 8 lutego 2011r. Oznaczenie Dziennika Urzędowego: L 33 str. 146 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Napiwodzko-Ramucka (PLH280052) Data publikacji: 27 lipca 2018 r. Oznaczenie Dziennika Urzędowego: Dz.U. 2018 poz. 1447 Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 16 lipca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Napiwodzko-Ramucka (PLH280052) Data publikacji: 16 lipca 2024 r. Oznaczenie Dziennika Urzędowego: Dz.U. 2024 poz. 1104,					
	Ostoja Napiwodzko-Ramucka	2018-08-11	32612,780	PLH280052	Dyrektywa siedliskowa	Gminy: Pasym (gmina miejsko-wiejska), Janowo (gmina wiejska), Jedwabno (gmina wiejska), Niedzica (gmina miejsko-wiejska), Szczytno (gmina wiejska), Stawiguda (gmina wiejska), Purda (gmina wiejska), Wielbark (gmina miejsko-wiejska), Olsztynek (gmina miejsko-wiejska)
2.	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Data publikacji: 21 października 2004 r. Oznaczenie Dziennika Urzędowego: Dz. U. Nr 229, poz. 2313 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Data publikacji: 28 września 2007 r. Oznaczenie Dziennika Urzędowego: Dz. U. Nr 179, poz. 1275, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Data publikacji: 4 lutego 2011 r. Oznaczenie Dziennika Urzędowego: Dz. U. Nr 25, poz. 133,					
	Puszcza Napiwodzko-Ramucka	2004-11-05	116604,69	PLB280007	Dyrektywa ptasia	Gminy: Pasym (gmina miejsko-wiejska), Janowo (gmina wiejska), Dźwierzuty (gmina wiejska), Jedwabno (gmina wiejska), Niedzica (gmina miejsko-wiejska), Szczytno (gmina wiejska), Stawiguda (gmina wiejska), Purda (gmina wiejska), Wielbark (gmina miejsko-wiejska), Olsztynek (gmina miejsko-wiejska)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CRFOP

Plany zadań ochronnych

Plany zadań ochronnych są sporządzane i realizowane dla obszarów Natura 2000. Dokument powstaje w ciągu 6 lat od ustanowienia obszaru specjalnej ochrony ptaków lub zatwierdzenia przez Komisję Europejską obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Plan zadań ochronnych można stworzyć także dla obszaru zaproponowanego Komisji Europejskiej jako mający znaczenie dla Wspólnoty. Dokument ten jest sporządzany na okres dziesięciu lat w formie zarządzenia i może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

Plany zadań ochronnych zostały opracowane dla następujących Obszarów Natura 2000:

Puszcza Napiwodzko-Ramucka:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Napiwodzko-Ramucka;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 10 czerwca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Napiwodzko-Ramucka;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 29 grudnia 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Napiwodzko-Ramucka .

Parki Narodowe

Na terenie Powiatu Nidzickiego nie występują parki narodowe.

Parki Krajobrazowe

Na terenie Powiatu Nidzickiego nie występują parki krajobrazowe.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie Powiatu Nidzickiego występują cztery Obszary Chronionego Krajobrazu.

Tabela 59. Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie Powiatu Nidzickiego

L.p.	Nazwa obszaru	Data utworzenia	Powierzchnia	Rodzaj	Gminy jakie obejmuje
1	Dolin Rzek Nidy i Szkotówki	1 stycznia 1998 r.	8 391,90000	-	Nidzica (gmina miejsko-wiejska), Iłowo-Osada (gmina wiejska), Działdowo (gmina wiejska), Kozłowo (gmina wiejska)
2	Doliny Rzeki Orzyc	7 maja 2003 r.	4641,5000	-	Janowo (gmina wiejska), Janowiec Kościelny (gmina

L.p.	Nazwa obszaru	Data utworzenia	Powierzchnia	Rodzaj	Gminy jakie obejmuje
					wiejska)
3	Jeziora Mielno	1 stycznia 1998 r.	10644,8600	-	Dąbrówno (gmina wiejska), Grunwald (gmina wiejska), Kozłowo (gmina wiejska), Olsztynek (gmina miejsko-wiejska)
4	Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej	7 maja 2003 r.	131278,3000	leśny	Pasym (gmina miejsko-wiejska), Janowo (gmina wiejska), Jedwabno (gmina wiejska), Nidzica (gmina miejsko-wiejska), Szczytno (gmina wiejska), Stawiguda (gmina wiejska), Purda (gmina wiejska), Wielbark (gmina miejsko-wiejska), Olsztynek (gmina miejsko-wiejska)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CRFOP

Rezerваты przyrody

Na terenie Powiatu Nidzickiego występuje 5 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 300,0000 ha. Wszystkie rezerваты znajdują się na terenie Gminy Nidzica. Największy z nich - Źródła Rzeki Łyny im. prof. Romana Kobendzy ma powierzchnię 122,22 [ha]. W pozostałych gminach powiatu nie wyznaczono rezerwatów przyrody. Tabela poniżej przedstawia rezerваты przyrody wraz z ich charakterystyką.

Tabela 60. Rezerваты przyrody na terenie Powiatu Nidzickiego

L.p.	Nazwa	Data utworzenia	Powierzchnia	Rodzaj	Gminy jakie obejmuje
1	Jezioro Orłowo Małe	1 stycznia 1958 r.	14,9200	faunistyczny	Nidzica (gmina miejsko-wiejska), Olsztynek (gmina miejsko-wiejska)
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 20 marca 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody, Monitor Polski, Oznaczenie Dziennika Urzędowego M.P. z 1958 r. Nr 38, poz. 225. Cel ochrony: Celem ochrony przyrody rezerwatu jest zachowanie populacji żółwia błotnego <i>Emys orbicularis</i> oraz optymalnych dla tego gatunku siedlisk. Ustanowienie planu ochronnego Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 12 października 2022 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Orłowo Małe”, Oznaczenie dziennika urzędowego: Dz. Urz. Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Oznaczenie Dziennika Urzędowego Dz. Urz. z 2022 r. poz. 4371					
2	Koniuszanka I	1 stycznia 1978 r.	23,9100	przyrody nieożywionej	Nidzica (gmina miejsko-wiejska)

L.p.	Nazwa	Data utworzenia	Powierzchnia	Rodzaj	Gminy jakie obejmuje
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11 października 1978 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody ,Oznaczenie Dziennika Urzędowego M.P. z 1978 r. Nr 33, poz. 126 Cel ochrony: Opis celów ochrony: Celem ochrony jest zachowanie terenu, na którym występują zjawiska sufozji na sandrze. Brak planu ochronnego Brak aktualnie obowiązujących zadań ochronnych					
3	Koniuszanka II	1 stycznia 1978 r.	64,0600	krajobrazowy	Nidzica (gmina miejsko-wiejska)
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11 października 1978 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody ,Oznaczenie Dziennika Urzędowego M.P. z 1978 r. Nr 33, poz. 126 Cel ochrony: Opis celów ochrony: Celem ochrony jest zachowanie i ochrona walorów krajobrazowych przełomowego odcinka doliny rzeki Koniuszanki. Brak planu ochronnego Brak aktualnie obowiązujących zadań ochronnych					
4	Źródła Rzeki Łyny im. prof. Romana Kobendzy	20 października 1959 r.	122,2200	przyrody nieożywionej	Nidzica (gmina miejsko-wiejska)
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 20 października 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody, Oznaczenie Dziennika Urzędowego M.P. z 1959 r. Nr 90, poz. 489 Cel ochrony: Celem ochrony jest zachowanie źródeł rzeki Łyny wykazujących silną erozję wsteczną. Brak planu ochronnego Brak aktualnie obowiązujących zadań ochronnych					
5	Bagno Krzywek	19 grudnia 2024 r.	74,6800	torfowiskowy	Nidzica (gmina miejsko-wiejska), Olsztynek (gmina miejsko-wiejska)
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 4 grudnia 2024 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody "Bagno Krzywek", Data publikacji: 2024-10-21 , Oznaczenie Dziennika Urzędowego Dz. Urz. z 2024 r. poz. 5366 Cel ochrony: Opis celów ochrony: Zachowanie kompleksu torfowisk niskich i przejściowych oraz borów bagiennych. Brak planu ochronnego Brak aktualnie obowiązujących zadań ochronnych					

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CRFOP

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Na terenie Powiatu Nidzickiego znajduje się jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy - Dolina rzeki Szkotówki. Szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego jest ochrona doliny środkowego i dolnego odcinka rzeki Szkotówki wraz z fragmentami ekosystemów skraju doliny, wyróżniających się ze względu na walory

krajobrazowe oraz różnorodność biologiczną i pełniących rolę korytarza ekologicznego. Dolina rzeki Szkotówki znajduje się na terenie Gminy Kozłowo. Zespół ten został utworzony Uchwałą NR XXXVII/300/2017 RADY GMINY W KOZŁOWIE z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie ustanowienia na obszarze gminy Kozłowo Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Dolina rzeki Szkotówki, miejsce publikacji Dz. Urz. Województwa Warmińsko-Mazurskiego, oznaczenie Dziennika Urzędowego Dz. Urz. z 2017 r. poz. 3220, data publikacji 2017-08-01.

Użytki ekologiczne

Według art. 42 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.) użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na terenie Powiatu Nidzickiego brak jest użytków ekologicznych.

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody zgodnie z art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.) są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Na obszarze Powiatu Nidzickiego ustanowiono 21 pomników przyrody. Najwięcej pomników przyrody znajduje się w Gminie Nidzica (14 szt.), natomiast w Gminie Janowiec Kościelny brak jest pomników.

Tabela 61. Pomniki przyrody na terenie Powiatu Nidzickiego

Lp.	Lokalizacja	Liczba pomników przyrody
1	Gmina Janowiec Kościelny	brak

Lp.	Lokalizacja	Liczba pomników przyrody
2	Gmina Janowo	6: 3 głązy narzutowe, 3 drzewa
3	Gmina Kozłowo	1 grupa drzew
4	Gmina Nidzica	14: 10 drzew, 3 głązy narzutowe, 1 inny (leje sufozyczne)
Powiat Nidzicki		21

Źródło: opracowanie własne na podstawie CRFOP

Korytarze ekologiczne

Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) opracował mapę przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce. Wytyczenie odpowiednich map zostało podzielone na 2 etapy:

- etap I – w 2005 roku Ministerstwo Środowiska zleciło opracowanie mapy sieci korytarzy dla obszarów Natura 2000 z uwzględnieniem potrzeb ochrony kluczowych gatunków dużych ssaków,
- etap II – w 2011 roku wspólnie z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot (w ramach projektu ze środków EEA/EOG) została opracowana kompletna mapa korytarzy ważnych dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej.

Na terenie Powiatu Nidzickiego znajdują się pięć korytarzy ekologicznych:

- Lasy Lidzbarskie - Puszcza Ramucko-Napiwodzka GKPnC-9;
- Puszcza Napiwodzko-Ramucka GKPnC-9;
- Puszcza Biała-Dolina Drwecy GKPnC-1B
- Puszcza Napiwodzko-Ramucka-Dolina Drwecy GKPnC-5C
- Puszcza Napiwodzko-Ramucka GKPnC-8C.

Lasy

Wskaźnik lesistości dla Powiatu Nidzickiego wynosił w 2024 roku – 40,2%. Największym wskaźnikiem lesistości w analizowanym roku charakteryzowała się Gmina Janowo – 64,8% oraz Gmina Nidzica – 52,0%, najmniejszym zaś Gmina Kozłowo – 14,8%.

Tabela 62. Lesistość w gminach Powiatu Nidzickiego w roku 2024

Lp.	Jednostka terytorialna	Lesistość	Grunty leśne ogółem
		[%]	[ha]
1	Gmina Janowiec Kościelny	20,2	2 791,19
2	Gmina Janowo	64,8	12 709,62

Lp.	Jednostka terytorialna	Lesistość	Grunty leśne ogółem
		[%]	[ha]
3	Gmina Kozłowo	14,8	3 822,69
4	Gmina Nidzica	52,0	20 281,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego przygotowano zestawienie powierzchni lasów na obszarze Powiatu Nidzicki w latach 2020 – 2024. W roku 2020 ogólna powierzchnia lasów wyniosła 38 558,98 [ha], natomiast w roku 2020 była o 49,7 [ha] większa. Od 2020 roku rośnie powierzchnia lasów publicznych, natomiast powierzchnia lasów publicznych gminnych jest niezmienna od 2020 roku do 2023 roku, w 2024 roku wzrosła o 0,01 ha. Powierzchnia lasów prywatnych ulega lekkim wahaniom. Lasy ogółem obejmują lasy publiczne ogółem oraz lasy prywatne ogółem. Lasy publiczne gminne stanowią jedną z podgrup lasów publicznych. Ponadto na terenie powiatu występują lasy niebędące własnością państwa, nad którymi nadzór sprawuje Starosta Nidzicki.

Tabela 63. Powierzchnia lasów na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020 - 2024

Rok	Lasy ogółem [ha]	Lasy publiczne ogółem [ha]	Lasy publiczne gminne [ha]	Lasy prywatne ogółem [ha]
2020	38 558,98	34 792,79	12,0	3 766,19
2021	38 578,23	34 805,42	12,0	3 772,81
2022	38 574,32	34 822,41	12,0	3 751,91
2023	38 635,51	34 891,00	12,0	3 744,51
2024	38 628,68	34 919,20	12,01	3 709,48

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

W całości Powiat Nidzicki położony jest w zasięgu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie. Na terenie Powiatu Nidzickiego zlokalizowane są następujące nadleśnictwa:

- Jedwabno,
- Nidzica,
- Olsztynek,
- Wielbark.

Nadleśnictwo Jedwabno– Powierzchnia lasów w zarządzie Nadleśnictwa Jedwabno na terenie Powiatu Nidzickiego w poszczególnych latach wynosiła:

- 2020 rok – 11 593,5839 ha;
- 2021 rok – 11 593,5839 ha;
- 2022 rok – 11 593,5918 ha;

- 2023 rok – 11 596,2022 ha;
- 2024 rok – 11 606,8071 ha.

Największy udział w strukturze gatunkowej lasów w zarządzie Nadleśnictwa Jedwabno ma sosna – 77,78%. Udział brzozy brodawkowatej wynosi – 10,07%, świerku pospolitego – 5,10%, dębu bezszypułkowego – 3,43% i olchy czarnej – 2,41%. Struktura wiekowa: klasa wieku I (0-20 l) – 23,94%, II (21-40 l) – 15,63%, III (41-60 l) – 14,25%, IV (61-80 l) – 22,21%, V (81-100) – 10,30%, VI (101-120 l) – 8,90%, VII (121-140 l) – 3,37%, VIII (141 l i wyżej) – 1,40%. Przeważające typy siedliskowe lasów to: bór świeży mieszany – 38,62%, las mieszany świeży – 23,21% oraz bór świeży – 19,76%. Na obszarze Nadleśnictwa działa 6 kół łowieckich:

- Nr 297 - Ośrodek Hodowli Zwierzyny Nadleśnictwa Jedwabno
- Nr 298 - Wojskowe Koło Łowieckie „Dziczy Jar”
- Nr 299 - Wojskowe Koło Łowieckie 203 „Daniel”
- Nr 300 - Ośrodek Hodowli Zwierzyny Nadleśnictwa Nidzica
- Nr 318 - Wojskowe Koło Łowieckie „Jenot”
- Nr 319 - Koło Łowieckie „Bóbr”.

Nadleśnictwo Nidzica:

Powierzchnia lasów w zarządzie Nadleśnictwa na terenie Powiatu w latach 2020-2024 przedstawiała się następująco:

- 2020 – 22 324,50 ha,
- 2021 – 22 331,90 ha,
- 2022 – 22 348,09 ha,
- 2023 – 22 338,29 ha,
- 2024 – 22 403,64 ha.

W strukturze gatunkowej dominuje sosna – 87,68%. Struktura wiekowa: dominują drzewa w wieku od 61-80 lat (IV klasa wieku). Przeważający typ siedliskowy lasów to las bór mieszany świeży – 36,92% oraz las mieszany świeży 36,63%. Na terenie powiatu Nidzickiego znajdują się następujące obwody łowieckie: 340, 358, 337, 356, 342, 319, 321, 339, 323, 336, 318, 322, 325, 343, 320, 324, 302, 341, 299, 326, 300, 338, 301, 268, 297, 26, 132, 29, 164, 2, 357 oraz 14.

Nadleśnictwo Olsztynek:

Powierzchnia lasów w zarządzie Nadleśnictwa na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024 przedstawiała się następująco:

- 2020 – 534,81 ha,
- 2021 – 534,81 ha,
- 2022 – 534,81 ha,
- 2023 – 559,79 ha,
- 2024 – 559,79ha.

W zarządzie Nadleśnictwa Olsztynek są lasy na terenie Gminy Kozłowo i Gminy Nidzica. Największy udział w strukturze gatunkowej ma las mieszany świeży: Gmina Kozłowo (63,84%), Gmina Nidzica (63,84%). Na terenie Nadleśnictwa Olsztynek na terenie Gminy Kozłowo jest jedno Koło Łowieckie nr 324 – Batalion, a na terenie Gminy Nidzica także jedno Koło Łowieckie nr 301 - Mewa.

Nadleśnictwo Wielbark:

Powierzchnia lasów w zarządzie Nadleśnictwa Wielbark na terenie powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024 przedstawiała się następująco:

- 2020 - 1553,08 ha,
- 2021 – 1553,08 ha,
- 2022 – 1553,08 ha;
- 2023 – 1553,08 ha;
- 2024 – 1562,07 ha.

Największy udział w strukturze gatunkowej lasów w Nadleśnictwie Wielbark miała sosna – 95,03% Struktura wiekowa: klasa wieku I (1-20 l) – 10,12 %, II (21-40 l) – 15,38 %, III (41-60 l) – 34,04 %, IV (61-80 l) – 29,90 %, V (81-100 l) – 6,63 %, VI (101-120 l) – 3,33 %, VII (121-140 l) – 0,37 %, KO – 0,23%. W typie siedliskowym lasów dominuje bór świeży - 5,52%. Na terenie Nadleśnictwa Wielbark działają cztery Koła Łowieckie:

- Nr 336 - Koło Łowieckie Warmia;
- Nr 317 - Koło Łowieckie Orzeł;
- Nr 318 - Koło Łowieckie Jenot;
- Nr 319 - Koło Łowieckie Bóbr.

W ramach prowadzonej gospodarki leśnej nadleśnictwa realizują działania z zakresu zalesień oraz odnowień lasu. Zalesienia obejmują wprowadzanie roślinności leśnej na grunty uprzednio nieleśne, co skutkuje powstaniem nowej uprawy leśnej. Zalesienie gruntów zwłaszcza niskich klas bonitacyjnych podnosi ich wartość ekonomiczną, zwiększa udział lasów, a ściśle określone sposoby zakładania upraw leśnych i dobór gatunków drzew, wpływają korzystnie na zwiększenie bioróżnorodności. Przed realizacją zalesień należy przeprowadzić rozpoznanie przyrodnicze terenu w celu wykluczenia

zalesień na obszarach wyróżniających się różnorodnością biologiczną np. murawy kserotermiczne lub stanowiące siedliska gatunków chronionych rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Prace odnowieniowe polegają na ponownym wprowadzeniu roślinności leśnej na gruncie będącym niedawno również lasem. Prognozy zagrożenia pożarowego przygotowuje Laboratorium Ochrony Przeciwpożarowej Lasu Instytutu Badawczego Leśnictwa. Okresowy zakaz wstępu do lasu wprowadza nadleśniczy, przy dużym zagrożeniu pożarowym, jeżeli przez kolejnych 5 dni wilgotność ściółki mierzona o godzinie 9.00 będzie niższa od 10%.

Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa na terenie Powiatu Nidzickiego.

W imieniu Starosty Nidzickiego nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa na terenie Powiatu Nidzickiego sprawowany jest przez Nadleśniczych: Nadleśnictwa Nidzica, Nadleśnictwa Jedwabno, Nadleśnictwa Olsztynek i Nadleśnictwa Wielbark – na podstawie zawartych porozumień. Na realizację powierzonych zadań Starosta Nidzicki przekazuje środki finansowe. Taka forma sprawowania nadzoru wynika z przepisów prawa, a dokładnie z art. 5 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

Zgodnie z zapisami ww. porozumień (jak każdego roku) nadleśnictwa składają w terminie półrocznym, tj. do 15 stycznia i do 15 lipca informację z powierzonego nadzoru. Z przedmiotowych informacji wynika, że stan sanitarny lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa na terenie Powiatu Nidzickiego nie budzi zastrzeżeń, nie odnotowano zagrożeń ze strony czynników biotycznych i abiotycznych mogących wpływać na zachowanie trwałości przedmiotowych lasów.

W roku 2025 obowiązywały Uproszczone Plany Urządzenia Lasu oraz Inwentaryzacje Stanu Lasu dla gmin: Nidzica oraz Kozłowo sporządzone w 2015 roku na okres od 01.01.2016 r. do 31.12.2025 r., zatwierdzone zarządzeniem Starosty Nidzickiego nr Z/44/2015 z dnia 01.12.2015 r. - Janowiec Kościelny i Janowo sporządzone w 2015 roku na okres od 01.01.2017 r. do 31.12.2026 r., zatwierdzone zarządzeniem Starosty Nidzickiego nr Z/25/2016 z dnia 22.11.2016 r.

W związku z powyższym Starosta Nidzicki sporządził w 2025 roku Uproszczone Plany Urządzenia Lasu dla gminy Nidzica i gminy Kozłowo na lata 2026-2035, które zatwierdzone zostały zarządzeniem Starosty Nidzickiego nr Z/63/2025 z dnia 24.11.2025 r.

W roku 2026 planowane jest sporządzenie Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu dla gmin Janowo i Janowiec Kościelny na kolejne 10 lat.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach Plan urządzenia lasu lub uproszczony plan urządzenia lasu sporządzany jest dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych - na zlecenie starosty.

Tereny zieleni urządzonej

W tabeli poniżej przedstawiono charakterystykę zieleni urządzonej w gminach Powiatu Nidzickiego.

Tabela 64. Zieleń urządzona na terenie Powiatu Nidzickiego w 2024 roku

Gmina	parki spacerowo – wypoczynkowe		zieleńce		zieleń uliczna	tereny zieleni osiedlowej	cmentarze	
	obiekty [szt.]	pow. [ha]	obiekty [szt.]	pow. [ha]	pow. [ha]	pow. [ha]	obiekty [szt.]	pow. [ha]
	2024		2024		2024	2024	2024	
Gmina Janowiec Kościelny	brak	brak	brak	brak	brak	brak	2	1,90
Gmina Janowo	brak	brak	1	0,94	brak	brak	4	3,07
Gmina Kozłowo	9	21, 20	6	5,00	1,00	1,50	20	17,30
Gmina Nidzica	3	11,80	79	25,36	11,18	0,54	4	8,70
Powiat Nidzicki	12	33,00	86	31,30	12,18	2,04	30	30,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Łowiectwo

W roku 2024 obowiązywało 7 umów dzierżawy obwodów łowieckich polnych zawartych na wnioski Polskiego Związku Łowieckiego Zarządu Okręgowego w Olsztynie pomiędzy Starostą Nidzickim oraz prezesami i łowczymi kół łowieckich.

Wszystkie umowy zostały zawarte na okres od 1 kwietnia 2022 roku do dnia 31 marca 2032 roku.

Umowy dzierżawy obwodów łowieckich podpisali prezesi i łowczy kół łowieckich:

1. „Knieja” w Nidzicy,
2. „Cietrzew” w Nidzicy,
3. „Wataha” w Nidzicy,
4. „Szarak” w Mławie,
5. „Łyna ” w Nowych Ramukach,

6. „Mewa” w Pułtusk, ,

7. „Tabakiera” w Podkowie Leśnej.

Zgodnie z zawartymi umowami Dzierżawca został zobowiązany, m.in. do prowadzenia gospodarki łowieckiej na zasadach określonych w ustawie Prawo łowieckie i w oparciu o wieloletni plan hodowlany oraz roczny plan łowiecki, zatrudnienia lub powołania co najmniej jednego strażnika, którego zadaniem jest ochrona zwierzyny i prowadzenie gospodarki łowieckiej, współdziałania z właściwym nadleśnictwem w ustalaniu stanów zwierząt łownych, współdziałania z rolnikami, terminowego uiszczenia czynszu dzierżawnego, wynagradzania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny oraz przy wykonywaniu polowania, szacowania szkód na zasadach określonych w ustawie Prawo łowieckie oraz zgłaszania właściwym organom Państwowej Inspekcji Weterynaryjnej lub urzędowi gmin, bądź najbliższemu zakładom leczniczym, o dostrzeżonych objawach chorób zwierząt wolno żyjących.

Następnie, każdego roku, zgodnie z art. 31 ustawy - Prawo łowieckie starosta rozlicza otrzymany czynsz dzierżawny pomiędzy nadleśnictwami i gminami. Nadleśnictwu przypada czynsz odpowiadający powierzchni państwowych gruntów leśnych, a gminom - odpowiadający pozostałej powierzchni obwodu łowieckiego.²

4.10.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu mają także bezpośredni wpływ na florę oraz faunę. Wpływają one na zasięg występowania poszczególnych gatunków, ich cykle rozrodcze i interakcje ze środowiskiem naturalnym, a w przypadku roślin także na okresy wegetacji. Ocieplenie się klimatu spowoduje migracje gatunków – gatunki preferujące chłodniejsze temperatury zostaną wyparte przez gatunki ciepłolubne. Część tych gatunków będzie uznana za gatunki inwazyjne wypierające rodzimą florę i faunę. Przekształcenia siedlisk na skutek zmian klimatycznych mogą dotknąć także warunków wodnych – obniżenie się poziomu wód gruntowych może spowodować stopniowy zanik siedlisk o dużej wilgotności. Najważniejszym elementem adaptacji do zmian klimatycznych będzie, w przypadku siedlisk, zachowanie bioróżnorodności oraz zrównoważona gospodarka leśna uwzględniająca zmiany klimatyczne oraz ich efekty. Kluczowym elementem będzie utrzymanie obszarów wodno-błotnych oraz ich odtwarzanie w miejscach posiadających odpowiednie warunki.

² Raport o stanie Powiatu Nidzickiego za 2024 rok

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, mających wpływ na zasoby przyrodnicze, można zaliczyć pożary lasów, poważne awarie przemysłowe prowadzące do masowego skażenia środowiska, masowe choroby roślin.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak wartościowe są zasoby środowiska występujące na terenie powiatu. Można to osiągnąć poprzez edukację w szkołach oraz tworzenie ścieżek edukacyjnych, zwłaszcza na terenach objętych ochroną. Ponadto celem edukacji przyrodniczej jest zachęcenie ludności do uprawiania aktywnego wypoczynku, przybliżenie problematyki gospodarki leśnej i ochrony przyrody oraz poszerzenie wiedzy z zakresu edukacji przyrodniczej. W Powiecie Nidzickim poszerzanie wiedzy z zakresu edukacji przyrodniczej odbywa się poprzez różnorodne inicjatywy edukacyjne, które angażują zarówno uczniów, jak i lokalną społeczność. Do najważniejszych działań należą tworzenie ścieżek edukacyjnych, realizacja programów szkolnych, działalność kół ekologicznych i przyrodniczych oraz współpraca z Nadleśnictwami, w ramach której organizowane są lekcje terenowe. Dodatkowo, Powiatowy Ośrodek Rozwoju Edukacji w Nidzicy prowadzi szkolenia dla nauczycieli, wspierając ich w efektywnym przekazywaniu wiedzy. Wszystkie te działania mają na celu nie tylko zwiększenie świadomości ekologicznej, lecz także kształtowanie odpowiedzialnych postaw wobec środowiska naturalnego wśród mieszkańców Powiatu Nidzickiego.

Monitoring środowiska

Stan zasobów przyrodniczych monitorowany jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Zintegrowanego Monitoringu Przyrodniczego Środowiska w Polsce. Celem ZMŚP jest dostarczenie danych do określania aktualnego stanu środowiska oraz w oparciu o wieloletnie cykle obserwacyjne, przedstawienie krótko i długookresowych przemian środowiska w warunkach zmian klimatu i narastającej antropopresji. Uzyskane wyniki z prowadzonych obserwacji stanowią podstawę do sporządzenia prognoz krótko i długoterminowych rozwoju środowiska przyrodniczego oraz przedstawienia kierunków zagrożeń i sposobów ich przeciwdziałania.

4.10.3. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w celu wyodrębnienia najważniejszych problemów i zagrożeń powiatu w zakresie zasobów przyrodniczych.

Tabela 65. Analiza SWOT – Zasoby przyrodnicze

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Rozwinięty system ochrony przyrody – obecność różnych form ochrony (obszarowe i punktowe). – Występowanie korytarzy ekologicznych. – Wzrost powierzchni lasów publicznych na terenie powiatu. – Wysoka lesistość powiatu.	– Niski udział terenów zieleni urządzonej w niektórych gminach. – Podatność zasobów przyrody ożywionej na zanieczyszczenia środowiska. – Niska lesistość w niektórych gminach powiatu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
– Powstanie nowych miejsc zieleni miejskiej. – Edukacja ekologiczna mieszkańców i promocja walorów przyrodniczych powiatu. – Pozyskiwanie środków zewnętrznych (np. z UE) na rozwój terenów zielonych i działania ochronne. – Bieżąca pielęgnacja i monitoring stanu zieleni w powiecie, w tym pomników przyrody. – Zwiększenie lesistości poprzez działania zalesiające na gruntach marginalnych	– Wzrost ruchu turystycznego, który może powodować degradację przyrody. – Niska świadomość ekologiczna mieszkańców. – Zmiany klimatyczne wpływające na lokalne ekosystemy. – Urbanizacja i presja człowieka na obszary chronione, zwłaszcza w rejonie Nidzicy.

Źródło: opracowanie własne

4.11. Zagrożenie poważnymi awariami

4.11.1. Analiza stanu wyjściowego

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.) za poważną awarię uważa się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Natomiast przez poważną awarię przemysłową rozumie się poważną awarię powstałą w zakładzie.

Podstawowym aktem prawnym w zakresie poważnych awarii jest ustawa Prawo ochrony środowiska, w której zawarte są przepisy ogólne, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej, obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, obowiązki organów administracji związane z awarią przemysłową oraz zagadnienie współpracy międzynarodowej w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej o charakterze transgranicznym.

Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom

mogącym powodować awarię oraz ograniczanie jej skutków dla ludzi i środowiska. W zakresie przeciwdziałania poważnym awariom do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska zgodnie z art. 29 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 425 ze zm.) należy:

- kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii;
- badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska;
- prowadzenie rejestru zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w tym zakładów o zwiększonym ryzyku i zakładów o dużym ryzyku.

W przypadku wystąpienia poważnej awarii lub zdarzeń o znamionach poważnej awarii Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w akcji ich zwalczania z organami właściwymi do jej prowadzenia (głównie Państwową Strażą Pożarną, ale również OSP) oraz sprawuje nadzór nad usuwaniem skutków tych awarii).

Zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ) oraz informacjami udostępnionymi przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Olsztynie, na terenie Powiatu Nidzickiego nie funkcjonuje zakład klasyfikowany jako Zakład Dużego Ryzyka (ZDR). Na terenie powiatu występuje jeden zakład zakwalifikowany do kategorii Zakładów Zwiększonego Ryzyka (ZZR). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości przez właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2145), każdy zakład zakwalifikowany jako zakład dużego ryzyka ma obowiązek opracowania oraz udostępnienia do wiadomości publicznej instrukcji postępowania mieszkańców na wypadek awarii.

4.11.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu mają wpływ na zagrożenie poważnymi awariami. Ekstremalne zjawiska atmosferyczne takie jak zbyt wysokie temperatury powietrza, burze, wichury czy ulewy mogą doprowadzić do awarii urządzeń na terenie zakładów przemysłowych. Ponadto bodźce te mogą zwiększyć ryzyko wystąpienia wypadków oraz awarii podczas przewożenia substancji niebezpiecznych ciągami komunikacji samochodowej oraz

kolejowej. Aby zmniejszyć ryzyko wpływu zmian klimatycznych na ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych należy zaadaptować procedury przewozu substancji niebezpiecznych oraz funkcjonowania instalacji przemysłowych a także brać czynniki klimatyczne pod uwagę przy budowie dróg oraz instalacji przemysłowych.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, należą w tej kategorii, głównie awarie pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, awarie w zakładach przemysłowych oraz ryzyko zagrożenia gwałtownymi zjawiskami pogodowymi.

Działania edukacyjne

Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak postępować w razie wystąpienia poważnej awarii oraz jak zmniejszyć jej skutki.

Monitoring środowiska

Zakłady o dużym oraz zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej kontrolowane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz przez Państwową Straż Pożarną.

4.11.3. Analiza SWOT

Przeprowadzenie oceny stanu aktualnego obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami pozwoliło na przeprowadzenie analizy SWOT przedstawionej w tabeli poniżej.

Tabela 66. Analiza SWOT – Zagrożenie poważnymi awariami

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Skuteczny nadzór i kontrole WIOŚ minimalizujące ryzyko awarii. – Brak dotychczas zdarzeń noszących znamiona poważnych awarii. – Brak zakładów ZDR.	– Ryzyko Transportu ładunków niebezpiecznych. – Zlokalizowany na terenie powiatu zakład ZZR.
SZANSE	ZAGROŻENIA
– Doposażenie i szkolenia straży pożarnej w zakresie awarii przemysłowych. – Wdrożenie technik BAT (Najlepsze Dostępne Techniki) w przemyśle. – Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem bezpieczeństwa. Poprzez Regulacje ograniczające lokalizację nowych zakładów dużego ryzyka.	– Wypadki podczas transportu niebezpiecznych substancji. – Potencjalne zwiększenie ryzyka poprzez rozwój przemysłu w regionie.

Źródło: opracowanie własne

4.12. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska i adaptacje do zmian klimatu

W ostatnich dziesięcioleciach obserwuje się coraz bardziej widoczne skutki zmian klimatu, polegające m.in. na wzroście temperatury oraz zwiększeniu częstotliwości i skali ekstremalnych zjawisk pogodowych. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski, a proces ten w kolejnych latach będzie się nadal pogłębiał. Wobec tego konieczne i ekonomicznie uzasadnione jest prowadzenie adaptacji do nadchodzących zmian.

Przez adaptacje do zmian klimatu należy rozumieć taki sposób planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji przedsięwzięcia, aby było ono optymalnie przystosowane do postępujących zmian klimatu, jak również by nie powodowało zwiększenia wrażliwości elementów środowiska na zmiany klimatu.

W celu ograniczenia ryzyka gospodarczego i społecznego związanego ze zmianami klimatycznymi, opracowano „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020). Plan ten wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach, takich jak gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

Obecnie trwają prace nad nową Krajową Strategią Adaptacji do Zmian Klimatu, której celem jest zwiększenie odporności miast na negatywne skutki zmian klimatu, zwłaszcza ekstremalne zjawiska pogodowe. Nowa strategia ma na celu dostosowanie społeczeństw, infrastruktury i ekosystemów do obecnych i przyszłych warunków klimatycznych, aby zapewnić zrównoważony rozwój oraz efektywne funkcjonowanie gospodarki i społeczeństwa w zmieniającym się klimacie.

Głównym obszarem narażonym na zmiany klimatu jest gospodarka wodna. Występowania ulewnych deszczy zwiększają zagrożenie wystąpienia powodzi i podtopień. Na terenie Powiatu występują obszary narażone na wystąpienie powodzi. Podczas ulewnych deszczy urządzenia melioracyjne takie jak kanały mogą jednak nie nadążyć z odbiorem wody i może dojść do lokalnych podtopień. Konieczna w związku z tym jest stała kontrola drożności urządzeń melioracyjnych, wykaszanie rowów, usuwanie powalonych drzew i gałęzi itp.

W ostatnich latach występują coraz częstsze i intensywniejsze fale upałów. Okresy, gdy dni upalne trwają przez co najmniej kilka dni stanowią zagrożenie dla zdrowia ludzi. Wysokie temperatury prowadzą do zaburzeń układu krążenia, pracy nerek, układu oddechowego i metabolizmu. Szczególnie narażone na udar słoneczny są osoby starsze oraz dzieci. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej wydaje ostrzeżenie przed upałami. Podczas okresów upałów zaleca się pozostawanie w budynkach zwłaszcza w godzinach największego nasłonecznienia. W celu adaptacji należy rozbudowywać systemy klimatyzacyjne w budynkach użyteczności publicznej oraz prywatnych mieszkaniach. Długo trwające fale upałów powodują występowanie zjawiska suszy. Susza jest skutkiem długotrwałych okresów bez opadów atmosferycznych i upałów, kiedy maksymalna temperatura dobową osiąga wartości wyższe niż 30°C. Ujemny wpływ zjawiska suszy można zaobserwować w różnych dziedzinach gospodarczych i społecznych. Jednym z najbardziej wrażliwych na niedobory wody sektorów jest rolnictwo. Występowanie zjawiska suszy obniża potencjał produkcyjny gleb i utrudnia prowadzenie produkcji rolnej.

Obniżenie wód gruntowych może także doprowadzić do utraty bioróżnorodności oraz bezpośredniego zniszczenia rodzimych siedlisk naturalnych. Zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, potoków i małych cieków) stanowi zagrożenie dla licznych gatunków, które bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich okresowo. Obniżanie się poziomu wód gruntowych negatywnie wpływa na różnorodność biologiczną w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe.

W 2021 roku w Warszawie zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 roku w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 1615) został opracowany plan przeciwdziałania skutkom suszy.

PPSS został sporządzony na podstawie art. 183–185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, zwanej dalej „ustawą – Prawo wodne”. Zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy – Prawo wodne PPSS obejmuje:

- analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych stanowi podstawę do opracowania planów przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy. Jego

głównym zadaniem jest wskazanie propozycji działań, zarówno technicznych, jak i nietechnicznych, mających na celu przeciwdziałanie i łagodzenie skutków suszy.

Zmiany klimatu wpływają także na procesy fizyczne, chemiczne i biologiczne w ciekach wodnych. Z powodu wzrostu temperatury następuje przyspieszenia zjawiska eutrofizacji. W celu jego ograniczenia wymagane jest podjęcie działań ograniczających spływ biogenów z pól uprawnych poprzez ograniczenie wykorzystania sztucznych nawozów przez rolników. Ważną rolę pełnią tu Ośrodki Doradztwa Rolniczego, zachęcające rolników do rolnictwa ekologicznego czy ekstensywnego.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska takie jak min. gwałtowne burze z silnym wiatrem, długotrwałe susze zwiększające ryzyko pożaru w lasach, powodują zagrożenie dla ludzi oraz dóbr materialnych. Ochronę przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska oraz innymi zdarzeniami zagrażającymi zdrowiu lub życiu ludzi zajmuje się Państwowa Straż Pożarna. W związku ze zmianami klimatu liczba zdarzeń zagrażających ludziom i środowisku może wzrastać. Na terenie Powiatu działają liczne jednostki Straży Pożarnej (Państwowa Straż Pożarna oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej), które są wyposażone w specjalistyczny sprzęt dzięki czemu może skutecznie wspomóc w działaniach jednostki PSP.

Skuteczna adaptacja do zmian klimatu nie jest możliwa do przeprowadzenia bez osiągnięcia odpowiedniego poziomu świadomości zagrożeń w społeczeństwie. Konieczne jest zatem wdrożenie działań edukacyjnych zarówno w ramach edukacji formalnej, jak i szerokiej edukacji pozaformalnej przyczyniającej się do podnoszenia świadomości społecznej. Podstawowym celem jest zwiększenie zrozumienia wpływu procesów klimatycznych na życie społeczne i gospodarcze.

4.13. Działania edukacyjne

Edukacja ekologiczna jest zagadnieniem horyzontalnym dotyczącym wszystkich obszarów ochrony środowiska. Głównym jej celem jest podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju, upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, kształtowanie zachowań prośrodowiskowych ogółu społeczeństwa, w tym dzieci i młodzieży.

Konieczność prowadzenia działań z zakresu edukacji ekologicznej wynika z polskich i europejskich aktów prawnych oraz dokumentów strategicznych, w tym z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2024 poz. 647 ze zm.), w ustawie tej zawarto przede wszystkim

obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach kształcenia ogólnego we wszystkich typach szkół. Działania edukacyjne powinny jednak obejmować także dorosłych mieszkańców, ponieważ to oni mają największy wpływ na obecny stan środowiska w gminach.

Bardzo ważne jest planowanie i realizowanie działań w zakresie edukacji ekologicznej na szczeblu lokalnym mającym na celu ukształtowanie świadomości mieszkańców przejawiającej się w ich konkretnych działaniach związanych z troską o otaczające ich najbliższe środowisko.

Poznanie przyrody, odnajdywanie swojego miejsca w ekosystemie, rozwiązywanie wyzwań środowiskowych i codzienne działania zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju mogą wzmacniać różnorodne kompetencje młodych ludzi:

- krytyczne rozumienie świata;
- świadomość środowiskową;
- świadomość globalną;
- kompetencje społeczne;
- kompetencje obywatelskie.

Edukacja ekologiczna na terenie Powiatu prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia. W szkołach przeprowadzane są m.in.: konkursy ekologiczne, pogadanki na temat ochrony środowiska, nawyków żywieniowych, przeciwdziałaniu marnotrawieniu żywności, pogadanki dotyczące zbiórki i utylizacji odpadów czy zajęcia plenerowe.

Gmina Janowiec Kościelny:

Gmina Janowiec Kościelny angażuje się w działania na rzecz ochrony środowiska i podnoszenia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców. Edukacja ekologiczna jest realizowana przez szereg inicjatyw skierowanych do różnych grup wiekowych, w tym dzieci, młodzieży i dorosłych. W ramach działań edukacyjnych w latach poprzednich organizowane były:

- warsztaty w szkołach, podczas których uczniowie poznawali zasady segregacji odpadów, oszczędzania wody, i energii oraz ochrony bioróżnorodności;
- konkursy ekologiczne z nagrodami, które promują dobre praktyki proekologiczne i kreatywne podejście do ochrony przyrody;
- akcje sprzątania terenów zielonych takie jak „Sprzątanie świata”, angażujące lokalną społeczność i integrujące mieszkańców wokół wspólnego celu;

- akcje zakładania i pielęgnacji szkolnych ogródków ekologicznych, które uczą dzieci szacunku do przyrody.

Gmina Janowo:

W realizacji zadań z zakresu zadań związanych z edukacją ekologiczną Gmina Janowo podejmuje szereg cyklicznych i stałych działań mających na celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz wspieranie proekologicznych postaw i zachowań:

- dwa razy w roku organizuje lokalne akcje sprzątania świata, których celem jest nie tylko uporządkowanie przestrzeni publicznej, lecz także zaangażowanie społeczności lokalnej w działania na rzecz ochrony środowiska, wydarzenia te stanowią istotny element edukacyjny, szczególnie dla dzieci i młodzieży, umożliwiające naukę poprzez bezpośrednie zaangażowanie;
- prowadzona jest stała edukacja w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi, ze szczególnym uwzględnieniem zasad selektywnej zbiórki odpadów oraz możliwości ograniczenia ich powstawania, działania te mają na celu kształtowanie świadomych nawyków wśród mieszkańców oraz wspieranie systemu gospodarki odpadami na poziomie lokalnym;
- w ramach wsparcia dla mieszkańców, na terenie gminy Janowo funkcjonuje punkt konsultacyjno-informacyjny programu priorytetowego „Czyste Powietrze”, punkt zapewnia pomoc w zakresie: składania i wypełniania wniosków o dofinansowanie, interpretacji zasad programu i wymogów formalnych, doradztwa w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków i wymiany źródeł ciepła.

Gmina Kozłowo:

W Gminie Kozłowo edukacja ekologiczna obejmuje zarówno placówki edukacyjne, jak i dorosłych mieszkańców. Działania koncentrują się na:

- prawidłowej segregacji odpadów, postępowaniu z odpadami, ograniczaniu niskiej emisji oraz promowaniu odnawialnych źródeł energii,
- organizacji imprez i akcji, takich jak sprzątanie świata, pikniki ekologiczne, akcje zbierania elektrośmieci, sadzenia drzew,
- konkursach ekologicznych dotyczących segregacji odpadów i niskiej emisji,
- spotkaniach z doradcą energetycznym WFOŚGW,
- publikacji informacji ekologicznych na stronie internetowej gminy.

Na mocy porozumienia zawartego pomiędzy Gminą Kozłowo a Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie w Urzędzie Gminy w Kozłowie

w ramach wsparcia dla mieszkańców funkcjonuje punkt konsultacyjno-informacyjny programu priorytetowego „Czyste Powietrze”, punkt zapewnia pomoc w zakresie: składania i wypełniania wniosków o dofinansowanie, interpretacji zasad programu i wymogów formalnych, doradztwa w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków i wymiany źródeł ciepła. rozpoczyna działalność

Gmina Nidzica :

Gmina Nidzica realizuje działania z zakresu edukacji ekologicznej i ochrony środowiska. W ramach tych inicjatyw w Szkole Podstawowej w Nidzicy powstała „EKOPRACOWNIA” dofinansowana ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W pracowni realizowana jest edukacja ekologiczna w ramach nauczanych przedmiotów przyrodniczych oraz na zajęciach dodatkowych w formie kół zainteresowań. Dzięki zakupionym pomocom dydaktycznym możliwe jest m.in. przeprowadzanie ciekawych eksperymentów i obserwacji z dziedziny chemii, fizyki, biologii, geografii i ekologii, zarówno podczas zajęć kameralnych, jak i terenowych. Nowy sprzęt multimedialny pozwala na lepszą jakość przekazu omawianych treści (monitor interaktywny), rozwój umiejętności wyszukiwania i opracowywania informacji. Edukacja w dobrze wyposażonej i estetycznej pracowni przyniesie wiele korzyści, z których najważniejsze to: wzrost wiedzy i świadomości ekologicznej, rozwój pasji przyrodniczych, rozwój różnorodnych umiejętności kluczowych, przyjemność nauki i pracy.

W związku z Porozumieniem z dnia 23 grudnia 2020 r. (zmienionego Aneks nr 1/2021 z dnia 12 lipca 2021 r.) zawartym pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie a Gminą Nidzica uruchomiono Gminny Punkt Konsultacyjno - Informacyjny Programu „Czyste Powietrze”. Działania Gminnego Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego Programu „Czyste Powietrze” obejmują: udzielanie informacji o Programie osobom zainteresowanym złożeniem wniosku o dofinansowanie, podejmowanie działań mających na celu zidentyfikowanie budynków, których właściciele mogliby być potencjalnymi Wnioskodawcami i przedstawienie im korzyści płynących z wzięcia udziału w Programie, wsparcie Wnioskodawców w zakresie przygotowywania wniosków o dofinansowanie, w tym pod kątem spełnienia wymagań określonych w Programie, z zachowaniem należytej staranności, zapewnienie stanowiska komputerowego z dostępem do Internetu, obsługiwanego przez Operatora, stanowisko spełniające wymogi bezpieczeństwa informacji i zachowania poufności oraz ochrony danych osobowych, umożliwiające Wnioskodawcy złożenie wniosku o dofinansowanie oraz jego wydruk, organizacja spotkań informujących o zasadach

Programu dla mieszkańców - minimum jedno spotkanie w kwartale, minimum cztery spotkania w roku (w sytuacji epidemii dopuszczalne spotkania online), wydruk i zapewnienie dostępności przynajmniej w punkcie konsultacyjno-informacyjnym, materiałów informacyjnych i promocyjnych o Programie – udostępnionych Gminie Nidzica przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie w formie elektronicznej, przekazywanie Wnioskodawcom informacji dotyczących Programu, w tym określonych w Programie dopuszczalnych warunkach łączenia dofinansowania przedsięwzięć z innymi programami finansowanymi ze środków publicznych, w tym w ramach regionalnych programów operacyjnych oraz z gminnymi programami ograniczania niskiej emisji (jeżeli Gmina Nidzica takie realizuje), wizyty u mieszkańców, połączone z oceną obecnego źródła ciepła i potrzebą jego wymiany oraz wstępną analizą stanu budynku pod kątem termomodernizacji, rozsyłanie materiałów informacyjnych do potencjalnych wnioskodawców Programu zachęcających do złożenia wniosku o dofinansowanie, przeprowadzanie anonimowych ankiet wśród mieszkańców z zakresu ochrony powietrza i programów pomocowych, w przypadku wystąpienia przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie z taką prośbą do Gminy Nidzica oraz przekazania wzoru ankiety, prowadzenie innych działań mających na celu propagowanie Programu, przekazywanie do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie wniosków o dofinansowanie, składanych przez Wnioskodawców w Gminie Nidzica, niezwłocznie, lecz nie później niż 5 dni roboczych od złożenia w Gminie, pomoc Wnioskodawcom przy rozliczeniu przyznanego dofinansowania, w tym przy poprawnym wypełnianiu wniosku o płatność oraz kompletowaniu wymaganych załączników.

4.14. Najważniejsze sukcesy środowiskowe

W poniższej tabeli przedstawiono największe sukcesy środowiskowe odnotowywane w ostatnich latach na terenie powiatu nidzickiego z podziałem na poszczególne komponenty.

Tabela 67. Najważniejsze sukcesy w ostatnich latach na terenie Powiatu Nidzickiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska.

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
Ochrona klimatu i jakości powietrza		
Prowadzenie strategicznych inwestycji drogowych i usprawnienie ruchu tranzytowego.	Zmniejszenie ruchu tranzytowego i tym samym zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń ze źródeł liniowych.	Kontynuacja inwestycji drogowych w tym budowy ścieżek rowerowych.

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
Stały pomiar zanieczyszczeń występujących w powietrzu.	Zwiększona świadomość społeczna w zakresie problemu zanieczyszczania powietrza.	Budowanie świadomości mieszkańców poprzez kampanie i edukację ekologiczną, kontynuacja działalności kontrolnej
Zagrożenie hałasem		
Wykorzystywanie nowych rozwiązań technicznych do ochrony przed hałasem od źródeł liniowych/ przemysłowych	Sukcesywnie wdrażane w ramach nowych inwestycji lub modernizacji istniejących obiektów.	Kontynuacja działań oraz wykorzystanie potencjału naukowego lokalnych ośrodków naukowych.
Umieszczanie wzdłuż dróg ekranów akustycznych.		
Systematyczne prace związane z ograniczeniem nadmiernego hałasu- remonty,	Występowanie ekranów akustycznych.	Montaż zabezpieczeń akustycznych.
Uchwalone i realizowane Programy ochrony środowiska przed hałasem.		
Pola elektromagnetyczne		
Stały monitoring poziomu pól elektromagnetycznych.	Brak przekroczeń poziomu promieniowania PEM na terenie województwa.	Właściwa lokalizacja urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne (PEM) oraz regularny monitoring poziomu promieniowania elektromagnetycznego są kluczowe dla zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.
Brak przekroczeń poziomu promieniowania PEM na terenie województwa.		
Stopniowo wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie zagrożenia PEM.		
Gospodarowanie wodami		
Rozbudowana sieć hydrologiczna.	Przeważający zadowalający stan wód podziemnych.	Konserwacja urządzeń wodnych, edukacja społeczeństwa dotycząca racjonalnego użytkowania zasobów wodnych.
Stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych.	Uczestnictwo w projektach mających na celu ochronę przed skutkami zmian klimatu.	Kontynuacja monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych
Gospodarka wodno - ściekowa		
Systematyczne prace związane z rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu	Sieć kanalizacyjna jest dostępna w każdej jednostce terytorialnej powiatu	Dalszy rozwój infrastruktury wodno-ściekowej
	Sieć wodociągowa jest dostępna w każdej jednostce terytorialnych powiatu	
Gleby		
Rekultywacje i remediacje gleb.	Większość gleb jest poprawnie użytkowanych.	Rekultywacje i remediacje gleb.

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
Zasoby geologiczne		
Ustalanie kierunków rekultywacji kopalń, w których zakończono eksploatację kopalni.	Istniejące tereny zdegradowane, wymagające rekultywacji.	Określanie kierunków rekultywacji w decyzjach indywidualnych i w ramach planowania przestrzennego powiatu.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
Systematyczne usuwanie wyrobów zawierających azbest.	Punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie powiatu	Kontynuacja usuwania wyrobów zawierających azbest.
Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych.		Edukacja ekologiczna mieszkańców na temat prawidłowej gospodarki odpadami.
Zasoby przyrodnicze		
Występowanie obszarów chronionych na terenie powiatu.	Poziom lesistości na poziomie 40,2%	Dalsze utrzymanie terenów zieleni i terenów cennych przyrodniczo.
Systematyczne działania na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych.	Utrzymywania terenów biologicznie czynnych.	Prowadzenie dalszych prac planistycznych
Występowanie chronionych i zagrożonych gatunków na terenie powiatu.		
Zagrożenie poważnymi awariami		
Systematyczne kontrole podmiotów korzystających ze środowiska.	Brak odnotowanych poważnych awarii.	Dalsze wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt ratowniczy.
Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii.		
Edukacja ekologiczna		
Liczne działania proekologiczne na terenie powiatu	Duży poziom świadomości ekologicznej dla mieszkańców	Kontynuacja kampanii proekologicznych oraz dalszy rozwój bogate zbiorów bibliotecznych dostępnych w katalogu DZB

Źródło: opracowanie własne

4.15. Monitoring Środowiska

Źródłem informacji o środowisku jest w szczególności Państwowy Monitoring Środowiska, utworzony na podstawie ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 425 ze zm.), w celu zapewnienia wiarygodnych danych o stanie środowiska. Państwowy Monitoring Środowiska stanowi system

pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Gromadzone informacje służą wspomaganie działań na rzecz ochrony środowiska, poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska lub innych poziomów określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów lub innych wymagań;
- występujących zmianach jakości elementów przyrodniczych, przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo-skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

Po nowelizacji ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w 2001 r. PMŚ realizowany był na podstawie: wieloletnich programów państwowego monitoringu środowiska opracowanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez ministra właściwego do spraw środowiska, wojewódzkich programów monitoringu opracowanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska i zatwierdzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Nowelizacja ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z 2018 r. (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 1479) zmieniła uwarunkowania realizacji zadań Państwowego Monitoringu Środowiska. W myśl nowych przepisów zasoby i zadania PMŚ realizowane do końca 2018 r. przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska zostały przeniesione do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska i tym samym od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2020 – 2025 z perspektywą do 2026 roku powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5, ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych. Zawarto w nim następujące obszary monitoringu, które mogą dotyczyć Powiatu Nidzickiego:

- Monitoring jakości powietrza,

- Monitoring jakości wód,
- Monitoring gleby i ziemi,
- Monitoring przyrody,
- Monitoring klimatu akustycznego,
- Monitoring pól elektromagnetycznych,
- Monitoring promieniowania jonizującego.

5. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA ORAZ ICH FINANSOWANIE

5.1. Cele ochrony środowiska i kierunki interwencji

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035” ma służyć realizacji przez powiat polityki ochrony środowiska i nawiązywać do polityki ochrony środowiska wyższych jednostek, a sam Program Ochrony Środowiska musi być spójny z założeniami dokumentów strategicznych i programowych wyższego rzędu.

Dokument będzie stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem, spajając wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska w Powiecie. Głównym celem programu jest:

Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców Powiatu Nidzickiego poprzez zrównoważony rozwój oparty na ochronie zasobów naturalnych, adaptacji do zmian klimatu oraz rozwoju zielonej gospodarki.

Pod każdą z charakterystyk dziesięciu obszarów interwencji przeprowadzona została analiza SWOT, mająca na celu określenie największych zagrożeń środowiska, słabych i mocnych stron istniejącego stanu środowiska oraz wskazanie dążeń w tych obszarach i szans na jego poprawę.

Na tej podstawie, zgodnie z wytycznymi Ministra Klimatu i Środowiska z 2015 roku, zaktualizowanymi w 2020 roku, dotyczącymi opracowywania programów ochrony środowiska, wyznaczono cele wraz z wskaźnikami stanu aktualnego i stanu docelowego. Narzędziem osiągnięcia stanu docelowego jest realizacja wyznaczonych w ramach obszarów zadań, które zostały zgrupowane w harmonogramie zadań. Cele, wskaźniki, kierunki interwencji oraz zadania przedstawia tabela nr 68. Zostały w niej określone również źródła finansowania wyznaczonych zadań, którymi będą zarówno środki własne powiatu, jak i dotacje zewnętrzne, środki własne i pozyskane przez inne jednostki realizujące zadania. Do wyznaczonych zadań przypisano orientacyjną kwotę i czas realizacji. Kwoty i czas realizacji w wielu przypadkach zależą od możliwości i wielkości

uzyskanych dotacji. Niektóre z zadań będą realizowane w ramach obowiązków statutowych jednostek samorządowych. W tabeli 69 przedstawiono harmonogram zadań własnych wraz z finansowaniem, a w tabeli 70 przedstawiono harmonogram zadań monitorowanych wraz z finansowaniem.

5.2. Harmonogram rzeczowo-finansowy

Tabela 68. Cele, wskaźniki, kierunki interwencji oraz zadania przewidziane do realizacji na terenie Powiatu Nidzickiego

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	I. Poprawa jakości powietrza	I.1. Rozwój odnawialnych źródeł energii	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budownictwie jednorodzinym na terenie powiatu	Gminy, mieszkańcy	Ograniczone środki finansowe
				Budowa farm fotowoltaicznych i elektrowni słonecznych	Prywatni inwestorzy	Sprzeciw mieszkańców wobec ich negatywnego wpływu na krajobraz przyrodniczy i kulturowy
				Zastosowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach stanowiących własność samorządów	Gminy, powiat	Ograniczone środki finansowe, brak programów dotacyjnych, skomplikowane procedury dotacyjne
				Wsparcie osób fizycznych i prawnych w zakresie instalacji OZE	Gminy	Ograniczone środki finansowe, brak programów dotacyjnych, skomplikowane procedury dotacyjne
				Zapisy antysmogowe w opracowywanych dokumentach planistycznych, w szczególności w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planie gospodarki niskoemisyjnej	Gminy	Ograniczone środki finansowe, przedłużające się procedury opracowywania MPZP, brak aktualnych studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
			I.2. Zmniejszenie	Termomodernizacja budynków placówek oświatowych stanowiących jednostki organizacyjne Powiatu	Powiat Nidzicki	Ograniczone środki finansowe, sprzeciw Konserwatora Zabytków

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			emisji pochodzącej ze spalania paliw podczas ogrzewania budynków	Wymiana urządzeń wykorzystujących paliwa stałe na ogrzewanie ekologiczne niepowodujące nadmiernej emisji zanieczyszczeń	Powiat Nidzicki, Gminy, właściciele budynków	Ograniczone środki finansowe
				Opracowanie i wdrożenie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” oraz „Planów Gospodarki Niskoemisyjnej”	Gminy	Ograniczone środki finansowe, problem z pozyskaniem rzetelnych danych
				Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnego gospodarowania energią	Gminy	Brak zainteresowania ze strony mieszkańców
				Termomodernizacja budynków użyteczności publicznych i wymiana nieefektywnych systemów grzewczych	Gminy	Ograniczone środki finansowe
				Termomodernizacja budynków jednorodzinnych	Gminy, mieszkańcy	Ograniczone środki finansowe
			1.3. Zwiększenie efektywności energetycznej w powiecie	Wymiana oświetlenia tradycyjnego na energooszczędne, wymiana urządzeń gospodarstwa domowego i sprzętów biurowych na energooszczędne	Powiat Nidzicki, gminy, przedsiębiorcy mieszkańcy	Ograniczone środki finansowe, brak chęci mieszkańców do podjęcia działań
				Modernizacja systemu oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Gminy, zarządcy dróg	Ograniczone środki finansowe
				Infrastruktura do ładowania pojazdów elektrycznych	Gminy, przedsiębiorcy	Ograniczone środki finansowe

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
2.	Zagrożenia hałasem	II. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu	II.1. Zmniejszenie emisji hałasu z transportu drogowego/ Poprawa dostępności powiatu	Uwzględnianie standardów akustycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gminy	Ograniczone środki finansowe, przedłużające się procedury opracowywania MPZP, brak aktualnych studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
				Wspieranie realizacji inwestycji wpływających na zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego (budowa obwodnic, budowa i modernizacja dróg, budowa ekranów akustycznych, wymiana taboru na tabor o lepszych parametrach akustycznych)	Zarządcy dróg	Wysoki koszt inwestycji drogowych
				Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 545 w zakresie budowy ścieżki rowerowej od km 11+770,20 do km 17+881,90	ZDW w Olsztynie	Wysoki koszt inwestycji drogowych
				Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 604 w zakresie ścieżki rowerowej od km 0+000 do km 2+0,82,34	ZDW w Olsztynie	Wysoki koszt inwestycji drogowych
				Budowa ścieżki rowerowej w istniejącym pasie drogowym drogi wojewódzkiej nr 538 wraz z budową kanalizacji deszczowej, kanału technologicznego, przepustów pod zjazdami i ścieżką rowerową oraz przebudową istniejących zjazdów	ZDW w Olsztynie	Wysoki koszt inwestycji drogowych
				Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 604 na odcinku Robaczewo – Drogowy Odcinek Lotniskowy – Wielbark (drogi serwisowe DOL)	ZDW w Olsztynie	Wysoki koszt inwestycji drogowych
				Budowa obwodnicy Nidzicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 604	ZDW w Olsztynie	Wysoki koszt inwestycji drogowych
				Budowa obwodnicy Nidzicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 545	ZDW w Olsztynie	Wysoki koszt inwestycji drogowych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
3.	Pola elektromagnetyczne	III. Ochrona środowiska i ludności przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	III.1. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych	Gminy	Wysoki koszt inwestycji drogowych
				Kontrola w zakresie przekroczenia dopuszczalnych norm emisji hałasu	Starosta, GŁOŚ	Ograniczone środki finansowe, brak podstaw prawnych do prowadzenia kontroli
				Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświadczonych ochronie przed polami elektromagnetycznymi	Gminy	Nieefektywny system planowania przestrzennego w gminie
				Prowadzenie ewidencji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	GŁOŚ, Starosta	Ograniczone środki finansowe
4.	Gospodarowanie wodami	IV. Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	IV.1. Zmniejszenie presji rolnictwa na stan wód	Edukacja mieszkańców na temat rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych	Gminy	Brak zainteresowania ze strony mieszkańców
			IV.2. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie	Upowszechnienie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej w zakresie prawidłowego stosowania i przechowywania środków ochrony roślin oraz ograniczanie ich złego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne	ODR, gminy	Brak dotacji
				Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem	Wody Polskie, gminy,	Brak zainteresowania ze strony mieszkańców

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	V. Poprawa systemu gospodarki wodno-ściekowej	V.1. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej			
				ochrony wód		
				IV.3. Utrzymanie wód		Niedokładność pomiarów
					GIOŚ	
					PGW Wody Polskie	Ograniczone środki finansowe
				Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie dotrzymania zapisów decyzji administracyjnych	PGW Wody Polskie	Ograniczone środki finansowe
				Zwiększenie zdolności wód opadowych	PGW Wody Polskie, gminy	Ograniczone środki finansowe
				Ochrona przed powodzią na terenie powiatu realizowana jest poprzez utrzymanie cieków oraz budowli hydrotechnicznych znajdujących się na nich, administrowanych przez PGW WP, we właściwym stanie technicznym	PGW Wody Polskie	Ograniczone środki finansowe
				Przysposobienie retencyjne rzek	PGW Wody Polskie	Ograniczone środki finansowe, klęski żywiołowe, nadzwyczajne zagrożenia środowiska
				Stać kontrola zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych przez mieszkańców	Gminy	Ograniczone środki finansowe i kadrowe
				Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	Ograniczone środki finansowe i kadrowe
				Dotacje celowe na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych	Gminy	Ograniczone środki finansowe
				Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	Gminy	Ograniczone środki finansowe
				Przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	Właściciele oczyszczalni, Gminy	Ograniczone środki finansowe

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
6.	Zasoby geologiczne	VI. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż	VI.1. Nadzór nad zasobami kopalin	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	Gminy	Ograniczone środki finansowe
				Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	Gminy	Ograniczone środki finansowe
				Wydawanie koncesji i kontrola wydanych koncesji	OUG, Starosta, Marszałek Województwa	Wydobywanie niezgodne z koncesją
				Uwzględnianie ochrony złóż kopalin w opracowaniach planistycznych	Gminy	Nieefektywny system planowania przestrzennego w gminie
7.	Gleby	VII. Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	VII.1. Ochrona gleb użytkowanych rolniczo	Minimalizacja negatywnego wpływu działalności rolniczej na stan gleb poprzez wdrażanie Zasad Dobrej Praktyki Rolniczej w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo – szkolenia, pokazy, porady i informacje w zakresie: dostosowania do zmian klimatycznych oraz ochrona wód, gleby i powietrza (uwzględniająca wymagania ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy azotanowej dyrektywy NEC, aktualnych inicjatyw Zielonego Ładu. Technologia produkcji rolnej z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska i klimatu	ODR, gminy, rolnicy	Brak dotacji
				Wspieranie i promocja gospodarstw ekologicznych	ODR, gminy, rolnicy	Brak dotacji
			VII.2. Zapobieganie niekorzystnym	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego konieczności ochrony gleb klasy I-III i racjonalnego gospodarowania ich zasobami	Gminy	Nieefektywny system planowania przestrzennego w gminie

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	VIII. Racjonalna gospodarka odpadami	zmianom środowiska glebowego	Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska glebowego	GIOŚ	Ograniczone środki finansowe
				Ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze	Gminy	Nieefektywny system planowania przestrzennego w gminie, ograniczone środki finansowe
				Rekultywacja obszarów zdegradowanych	Starosta	Brak środków finansowych
			VII.3. Rewitalizacja terenów zdegradowanych	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie wytwarzania, zbierania, transportu i przetwarzania odpadów	Starosta Marszałek Województwa WIOŚ	brak kapitału ludzkiego
				Coroczne opracowanie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi	Gminy	Brak środków finansowych
				Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	Gminy, właściele wyrobów	Brak środków finansowych, niechęć mieszkańców gminy do wymiany pokryć dachowych
			VIII.1. Wzrost ilości zebranych selektywnie odpadów	Utrzymanie PSZOK	Gminy	Brak środków finansowych
				Budowa i modernizacja PSZOK	Gminy	Brak środków finansowych
				Likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Gminy	Brak środków finansowych, problem z inwentaryzacją terenów zaśmieconych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
9.	Zasoby przyrodnicze	IX. Ochrona ekosystemów i walorów przyrodniczych powiatu	IX.1. Rozwój i utrzymanie zieleni urządzonej	Podnoszenie świadomości mieszkańców na temat prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi	Gminy	Brak zainteresowania mieszkańców
				Bieżące utrzymanie zieleni urządzonej na terenie Powiatu	Gminy, Zarządcy dróg	Brak środków finansowych, ekstremalne zjawiska pogodowe
				Sadzenie drzew i roślin miododajnych	Gminy	Ograniczone środki finansowe
				Nowe nasadzenia drzew i krzewów, zakładanie zieleni osiedlowej	Gminy, Zarządcy dróg	Ograniczone środki finansowe
			IX.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	Ochrona i pielęgnacja lasu	Nadleśnictwa, właściciele lasów prywatnych	Ograniczone środki finansowe
				Budowa i utrzymanie infrastruktury leśnej	Nadleśnictwa	Ograniczone środki finansowe, klęski żywiołowe, nadzwyczajne zagrożenia środowiska
				Budowa modernizacja dróg leśnych i pożarowych	Nadleśnictwa	Ograniczone środki finansowe
				Ochrona PPOŻ., budowa dróg pożarowych, oraz monitoring występowania szkodników w lasach	Nadleśnictwa, właściciele lasów	Ograniczone środki finansowe
				Opracowanie projektów Uproszczonych Planów Urządzenia Lasów	Starosta	Ograniczone środki finansowe

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
10.	Zagrożenia poważnymi awariami	X. Ochrona środowiska przed poważnymi awariami	X.1. Zminimalizowanie ryzyka wystąpienia zdarzeń mogących powodować poważną awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska	Uwzględnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej oraz form ochrony przyrody i obszarów cennych przyrodniczo w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gminy	Nieefektywny system planowania przestrzennego w gminie, ograniczone środki finansowe
				Opracowanie projektów planów ochrony dla obszarów Natura 2000	zarządcy obszarów	Ograniczone środki finansowe
				Sukcesywna likwidacja zagrożeń związanych z występowaniem gatunków inwazyjnych	Gminy	Kłęski żywiołowe, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, ograniczone środki finansowe
				Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej	Gminy, przedsiębiorcy	Ograniczone środki finansowe
				Promowanie rozwoju turystyki i rekreacji w obrębie terenów cennych przyrodniczo	Gminy, przedsiębiorcy, Powiat Nidzicki	Ograniczone środki finansowe
				Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych	Gminy, straż pożarna, GŁOŚ	Brak zainteresowania ze strony mieszkańców
				Kontrolę zakładów mogących mieć negatywny wpływ na stan środowiska i bezpieczeństwa mieszkańców	Marszałek, Straż pożarna, WIOŚ	Ograniczone środki finansowe i kadrowe
				Zakup sorbentów i neutralizatorów oraz środków pianotwórczych	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej	Ograniczone środki finansowe
				Utrzymanie jednostek OSP oraz wsparcie w zakresie	Gminy	Brak chętnych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
				wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom środowiska i zdrowia człowieka wynikającym z nadzwyczajnych zdarzeń		do działań w ramach OSP
				Edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia poważnych awarii	Gminy, jednostki ratownicze	Niewystarczające środki finansowe, brak kapitału ludzkiego, brak zainteresowania społeczeństwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankietyzacji jednostek

Tabela 69. Zadania własne Powiatu Nidzickiego do roku 2035

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Środki finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
1.	Ochrona powietrza i klimatu	Termomodernizacja budynków placówek oświatowych stanowiących jednostki organizacyjne Powiatu	Powiat Nidzicki	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne /Budżet UE/Inne
2.		Wymiana urządzeń wykorzystujących paliwa stałe na ogrzewanie ekologiczne niepowodujące nadmiernej emisji zanieczyszczeń	Powiat Nidzicki	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacje
3.		Zastosowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach stanowiących własność samorządów	Powiat Nidzicki	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacje

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Środki finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
4.	Zagrożenie hałasem	Wspieranie realizacji inwestycji wpływających na zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego (budowa obwodnic, budowa i modernizacja dróg, budowa ekranów akustycznych, wymiana taboru na tabor o lepszych parametrach akustycznych)	Zarządcy dróg	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne /Budżet UE/Inne
5.		Kontrola w zakresie przekroczenia dopuszczalnych norm emisji hałasu	Starosta	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
6.	Pola elektromagnetyczne	Prowadzenie ewidencji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Starosta	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
7.	Zasoby geologiczne	Wydawanie koncesji i kontrola wydanych koncesji	Starosta	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Środki finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
8.	Gleby	Prowadzenie rejestru terenów zdegradowanych i osuwisk	Starosta	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
9.		Rekultywacja obszarów zdegradowanych	Starosta	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
10.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie wytwarzania, zbierania, transportu i przetwarzania odpadów	Starosta	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
11.	Zasoby przyrody	Opracowanie projektów Uproszczonych Planów Urządzenia Lasów	Starosta	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacja
12.		Promowanie rozwoju turystyki i rekreacji w obrębie terenów cennych przyrodniczo	Powiat Nidzicki	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankietyzacja jednostek

Tabela 70. Zadania realizowane na terenie Powiatu Nidzickiego do roku 2035 przez inne jednostki

Źródło finansowania				Źródła finansowania					
Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	2026	2027	2028	2029	2030-2035	Źródła finansowania
1.	Ochrona powietrza i klimatu	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budownictwie jednorodzinnym na terenie powiatu	Gminy, mieszkańcy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacje
2.		Budowa farm fotowoltaicznych i elektrowni słonecznych	Prywatni inwestorzy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacje
3.		Zastosowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach stanowiących własność samorządów	Gminy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacje
4.		Wsparcie osób fizycznych i prawnych w zakresie instalacji OZE	Gminy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacje
5.		Zapisy antysmogowe w opracowywanych dokumentach planistycznych, w szczególności w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planie gospodarki niskoemisyjnej	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne, dotacje
6.		Wymiana urządzeń wykorzystujących paliwa stałe na ogrzewanie ekologiczne niepowodujące nadmiernej emisji zanieczyszczeń	Gminy, właściele budynków	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacje

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Źródła finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
7.		Opracowanie i wdrożenie „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” oraz „Planów Gospodarki Niskoemisyjnej”	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne, dotacje
8.		Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie racjonalnego gospodarowania energią	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne, dotacje
9.		Termomodernizacja budynków użyteczności publicznych i wymiana nieefektywnych systemów grzewczych	Gminy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacje
10.		Termomodernizacja budynków jednorodzinnych	Gminy, mieszkańcy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacje
11.		Wymiana oświetlenia tradycyjnego na energooszczędne, wymiana urządzeń gospodarstwa domowego na energooszczędne	Mieszkańcy powiatu	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne mieszkańców
12.		Wybieranie energooszczędnych źródeł oświetlenia i sprzętów biurowych	Gminy, przedsiębiorcy, mieszkańcy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne mieszkańców
13.		Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Gminy, zarządcy dróg	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne mieszkańców
14.		Infrastruktura do ładowania pojazdów elektrycznych	Gminy, przedsiębiorcy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne mieszkańców

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Źródła finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
15.	Zagrożenie hałasem	Uwzględnianie standardów akustycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
16.		Wspieranie realizacji inwestycji wpływających na zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego (budowa obwodnic, budowa i modernizacja dróg, wymiana ekranów akustycznych, wymiana taboru na tabor o lepszych parametrach akustycznych)	Zarządcy dróg	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne, dotacje
17.		Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 545 w zakresie budowy ścieżki rowerowej od km 11+770,20 do km 17+881,90	ZDW w Olsztynie	5 506 685,74	-	-	-	-	Środki własne Województwa, dofinansowanie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg
18.		Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 604 w zakresie ścieżki rowerowej od km 0+000 do km 2+0,82.34	ZDW w Olsztynie	2 991 569,71	-	-	-	-	Środki własne Województwa, dofinansowanie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Źródła finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
19.		Budowa ścieżki rowerowej w istniejącym pasie drogowym drogi wojewódzkiej nr 538 wraz z budową kanalizacji deszczowej, kanału technologicznego, przepustów pod zjazdami i ścieżką rowerową oraz przebudową istniejących zjazdów	ZDW w Olsztynie	7 071 917,95	-	-	-	-	Środki własne Województwa, dofinansowanie z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg
20.		Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 604 na odcinku Robaczewo – Drogowy Odcinek Lotniskowy – Wielbark (drogi serwisowe DOL)	ZDW w Olsztynie	15 133 738,00	-	-	-	-	Budżet Państwa, Województwo Warmińsko - Mazurskie
21.		Budowa obwodnicy Nidzicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 604	ZDW w Olsztynie	27 267 846,00	22 520 333,00	-	-	-	Budżet Państwa, Województwo Warmińsko - Mazurskie
22.		Budowa obwodnicy Nidzicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 545	ZDW w Olsztynie	52 284 972,00	39 784 076,00	500 000,00	-	-	Unia Europejska, Województwo Warmińsko - Mazurskie
23.		Budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych	Gminy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, środki własne
24.		Kontrola w zakresie przekroczenia dopuszczalnych norm emisji hałasu	GIOŚ	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Źródła finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
25.	Pola elektromagnetyczne	Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
26.		Prowadzenie ewidencji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	GIOŚ	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
27.		Edukacja mieszkańców na temat rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
28.	Gospodarowanie wodami	Upowszechnienie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej w zakresie prawidłowego stosowania i przechowywania środków ochrony roślin oraz ograniczanie ich złego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne	ODR, gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
29.		Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniami	PGW Wody Polskie, gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
30.		Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych	GIOŚ	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Źródła finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
31.		Bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych	PGW Wody Polskie	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
32.		Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie dotrzymywania zapisów decyzji administracyjnych	PGW Wody Polskie	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
33.		Zwiększenie zdolności retencji wód opadowych	PGW Wody Polskie, gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
34.		Ochrona przed powodzią na terenie powiatu realizowana jest poprzez utrzymanie cieków oraz budowli hydrotechnicznych znajdujących się na nich, administrowanych przez PGW WP, we właściwym stanie technicznym	PGW Wody Polskie	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
35.		Przysposobienie retencyjne rzek	PGW Wody Polskie	b.d.					brak zapewnionego źródła finansowania
36.	Gospodarka wodno-ściekowa	Stąła kontrola zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych przez mieszkańców	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Źródła finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
37.		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
38.		Dotacje celowe na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych	Gminy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne
39.		Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	Gminy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne
40.		Modernizacja oczyszczalni ścieków	Właściciele oczyszczalni	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacje
41.		Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	Gminy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacje
42.	Zasoby geologiczne	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	Gminy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, dotacje
43.		Wydawanie koncesji i kontrola wydanych koncesji	OUG, Marszałek Województwa	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
44.		Uwzględnianie ochrony złóż kopalin w opracowaniach planistycznych	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Źródła finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
45.	Gleby	Minimalizacja negatywnego wpływu działalności rolniczej na stan gleb poprzez wdrażanie Zasad Dobrej Praktyki Rolniczej w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo – szkolenia, pokazy, porady i informację w zakresie: dostosowania do zmian klimatycznych oraz ochrona wód, gleby i powietrza (uwzględniająca wymagania ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy azotanowej dyrektywy NEC, aktualnych inicjatyw Zielonego Ładu. Technologia produkcji rolnej z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska i klimatu	ODR, gminy, rolnicy				W ramach funkcjonowania jednostki		Środki własne
46.		Wspieranie i promocja gospodarstw ekologicznych	ODR, gminy				W ramach funkcjonowania jednostki		Środki własne
47.		Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego konieczności ochrony gleb klasy I-III i racjonalnego gospodarowania ich zasobami	Gminy				W ramach funkcjonowania jednostki		Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Źródła finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
48.		Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska glebowego	GIOŚ	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
49.		Ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
50.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie wytwarzania, zbierania, transportu i przetwarzania odpadów	Marszałek Województwa WIOŚ	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
51.		Coroczne opracowanie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
52.		Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	Gminy, właściele wyrobów	Koszty zależne od ilości złożonych wniosków i możliwych dotacji					Środki własne
53.		Utrzymanie PSZOK	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
54.		Budowa i modernizacja PSZOK	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
55.		Likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
56.		Podnoszenie świadomości mieszkańców na temat prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Źródła finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
57.	Zasoby przyrody	Bieżące utrzymanie zieleni urządzonej na terenie Powiatu	Gminy, zarządcy dróg	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
58.		Sadzenie drzew i roślin miododajnych	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
59.		Nowe nasadzenia drzew i krzewów, zakładanie zieleni osiedlowej	Gminy, zarządcy dróg	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
60.		Ochrona i pielęgnacja lasu	Nadleśnictwa, właściciele lasów prywatnych	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
61.		Budowa i utrzymanie infrastruktury leśnej	Nadleśnictwa	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
62.		Budowa, modernizacja dróg leśnych i pożarowych	Nadleśnictwa	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
63.		Ochrona PPOŻ. oraz monitoring występowania szkodników w lasach	Nadleśnictwa, właściciele lasów państwowych	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
64.		Uwzględnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej oraz form ochrony przyrody i obszarów cennych przyrodniczo w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
65.		Opracowanie projektów planów ochrony dla obszarów Natura 2000	Zarządcy obszarów	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Źródła finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
66.		Sukcesywna likwidacja zagrożeń związanych z występowaniem gatunków inwazyjnych	Gminy	Koszty zależne od bieżących potrzeb i dostępności środków własnych i zewnętrznych					Środki własne, środki zewnętrzne
67.		Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej	Gminy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
68.		Promowanie rozwoju turystyki i rekreacji w obrębie terenów cennych przyrodniczo	Gminy, przedsiębiorcy	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
69.	Zagrożenie poważnymi awariami	Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych	Gminy, straż pożarna, GIOŚ	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
70.		Kontrola zakładów mogących mieć negatywny wpływ na stan środowiska i bezpieczeństwa mieszkańców	Marszałek, Straż pożarna, WIOŚ	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne
71.		Zakup sorbentów i neutralizatorów oraz środków pianotwórczych	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej	W ramach funkcjonowania jednostki					Środki własne

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Źródło finansowania					Źródła finansowania
				2026	2027	2028	2029	2030-2035	
72.		Utrzymanie jednostek OSP oraz wsparcie w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom środowiska i zdrowia człowieka wynikającym z nadzwyczajnych zdarzeń	Gminy						Środki własne
73.		Edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia poważnych awarii	Gminy, jednostki ratownicze						Środki własne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankietyzacja jednostek

6. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

6.1. Zarządzanie programem

Obowiązek sporządzania Programu Ochrony Środowiska przez Powiat Nidzicki wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 647 ze zm.). Dokument sporządzano w kilku etapach. W pierwszym etapie pracy zgromadzono materiały źródłowe oraz dane dotyczące aktualnego stanu środowiska Powiatu. Pozyskano je głównie z materiałów przekazanych przez Starostwo Powiatowe w Nidzicy oraz opracowań statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego, a także z raportów instytucji zajmujących się problematyką ochrony środowiska, m.in.: Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, z portalu geoportal.gov.pl oraz geoserwis.gov.pl. Podczas opracowywania dokumentu korzystano również z dokumentów strategicznych opracowywanych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Podczas wdrażania programu ochrony środowiska ważna jest kontrola przebiegu realizacji przyjętych w nim zadań oraz osiągnięcia postawionych celów. Opracowano w tym celu system monitoringu, który będzie wykonywany w dwóch zakresach: jako monitoring środowiskowy oraz monitoring programowy. Narzędziem umożliwiającym ilościową i jakościową ocenę realizacji Programu Ochrony Środowiska są wskaźniki monitorowania. W niniejszym Programie Ochrony Środowiska w rozdziale 6 wyznaczono wskaźniki, które będą wykorzystywane do oceny stopnia realizacji celów ochrony środowiska. Po zakończeniu tego okresu Zarząd Powiatu Nidzickiego podsumuje stopień realizacji POŚ oraz jego łączny efekt ekologiczny, wyrażony wartością wskaźników ekologicznych.

Monitoring środowiskowy prowadzony będzie w głównej mierze w ramach Strategicznego Programu PMŚ na lata 2020 - 2028 opracowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Na podstawie wyników tego monitoringu WIOŚ publikuje co roku „Raport o stanie środowiska” oraz roczną ocenę jakości powietrza. Dane z tych dokumentów pozwolą określić zmiany stanu środowiska na terenie powiatu.

Monitoring programowy opierać się będzie na monitorowaniu realizacji poszczególnych zadań i poziomie osiągnięcia wyznaczonych celów. Zgodnie z art. 18 ustawy Prawo Ochrony Środowiska po dwóch latach obowiązywania programu zostanie sporządzony raport stanu realizacji programu, który następnie zostanie przedstawiony Radzie Powiatu Nidzickiego. W przypadku niewykonania zaplanowanych zadań zostanie dokonana analiza sytuacji umożliwiająca poznanie przyczyny takiej sytuacji i dokonanie

ewaluacji celów i zadań. Kolejny raport zostanie wykonany na koniec obowiązywania dokumentu. Po okresie obowiązywania programu wymagane jest opracowanie kolejnej aktualizacji.

6.2. Monitoring POŚ

Zarząd Powiatu Nidzickiego jest zobowiązany do sporządzania co dwa lata raportów z wykonania programów ochrony środowiska, które przedstawia Radzie Powiatu w Nidzicy.

W raporcie zostanie dokonana ewaluacja realizowanych zadań i poziomu osiągnięcia przyjętych wskaźników. Raporty te stanowią syntetyczne zestawienie zadań, które w analizowanym dwuleciu powinny być zrealizowane oraz uwzględnienie tych, które udało się zrealizować wraz z podaniem kosztów ich wykonania. W proces ewaluacji tym samym, zostaną włączeni wszyscy interesariusze, w tym służby i inspekcje działające na terenie Powiatu i odpowiedzialne za realizację zadań zaplanowanych w Programie Ochrony Środowiska.

Tabela 71. Wskaźniki monitoringu Programu Ochrony Środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa w 2024 roku	Wartość docelowa
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Przekroczenie wartości dla PM10 w strefie warmińsko – mazurskiej (w której położony jest powiat nidzicki)	Opis słowny	Brak przekroczeń	↔ Bez zmian w stosunku do zakładanej wielkości
		Przekroczenie wartości benzo(a)pirenu w strefie warmińsko – mazurskiej (w której położony jest powiat nidzicki)	Opis słowny	Przekroczenie	Brak przekroczeń
		Przekroczenie wartości poziomu celu długoterminowego ozonu w strefie warmińsko – mazurskiej (w której położony jest powiat nidzicki) - ochrona zdrowia - ochrona roślin	Opis słowny	Przekroczenie	Brak przekroczeń
2.	Zagrożenie hałasem	Liczba zakładów, w których stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego hałasu w trakcie kontroli WIOŚ	szt.	Brak zakładów z przekroczeniami	↔ Bez zmian w stosunku do zakładanej wielkości
3.	Pola	Procent ogólnej liczby	%	Brak punktów	↔

L.p.	Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa w 2024 roku	Wartość docelowa
	elektromagnetyczne	punktów pomiarowych w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu PEM		z przekroczenia mi	Bez zmian w stosunku do zakładanej wielkości
4.	Gospodarowanie wodami	Liczba jednolitych części wód powierzchniowych w stanie co najmniej dobrym (GIOŚ)	szt.	Brak punktów pomiarowych w stanie co najmniej dobrym	↑ Zgodnie z zakładanym trendem zmian
5.	Gospodarka wodno - ściekowa	Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku	dam ³	1 631,1	↓ Zgodnie z zakładanym trendem zmian
		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności	%	58,1	↑ Zgodnie z zakładanym trendem zmian
6.	Zasoby geologiczne	Liczba obowiązujących koncesji na eksploatację złóż	szt.	13 *	↔ Bez zmian w stosunku do zakładanej wielkości
7.	Gleby	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji - wynikających z decyzji Starosty Nidzickiego - w danym roku- określających stopień ograniczenia lub utraty wartości użytkowej gruntów	ha	2,92	100 % gruntów wymagających rekultywacji
		Powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku - wynikająca z decyzji Starosty Nidzickiego	ha	23,35	100 % gruntów wymagających rekultywacji
8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku	Mg	5 095,17	↓ Zgodnie z zakładanym trendem zmian
		Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	Mg	3 858,19	↓ Zgodnie z zakładanym trendem zmian

L.p.	Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa w 2024 roku	Wartość docelowa
9.	Zasoby przyrody	Udział powierzchni zieleni w powierzchni ogółem	%	0,13	↑ Zgodnie z zakładanym trendem zmian
		Lesistość	%	40,2	↑ Zgodnie z zakładanym trendem zmian
		Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	%	55,0	↔ Bez zmian w stosunku do poprzednie go raportu
10.	Zagrożenie poważnymi awariami	Liczba występowania poważnych awarii (zgodnie z art. 3 pkt 23 ustawy Prawo Ochrony Środowiska)	szt.	Brak poważnych awarii na terenie powiatu	↔ Bez zmian w stosunku do poprzednie go raportu

* 3 koncesje wydane przez Starostę, 10 koncesji wydanych przez Marszałka

Źródło: Opracowanie własne

W tabeli poniżej przedstawiono harmonogram monitoringu realizacji programu.

Tabela 72. Harmonogram monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035

Podjęmowane działania	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Monitoring stanu środowiska	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Monitoring programowy – raport z realizacji programu	+		+		+		+		+	

Źródło: Opracowanie własne

6.3. Źródło finansowania programu

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,

- kredyty i pożyczki udzielane,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

6.3.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją finansującą inwestycje z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w obszarach ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

- Ochrona powietrza,
- Ochrona wód i gospodarka wodna,
- Ochrona powierzchni ziemi,
- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo,
- Geologia i górnictwo,
- Edukacja ekologiczna,
- Państwowy Monitoring Środowiska,
- Programy międzydziedzinowe,
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- Ekspertyzy i prace badawcze.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Misją Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest finansowe wspieranie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości, w oparciu o konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju przy zachowaniu bezpieczeństwa ekologicznego kraju i realizacji programów ekologicznych państwa i województwa w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego. W ramach funkcjonowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowywane są zadania inwestycyjne z zakresu m.in.

- gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód,
- gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi,
- ochrony powietrza (w tym odnawialne źródła energii) i termomodernizacji,
- ochrony przed hałasem;

oraz zadania nie inwestycyjne takiej jak:

- edukacja ekologiczna,
- przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody (np. ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, sporządzenie planów ochrony dla obszarów objętych ochroną, nasadzenia drzew i krzewów, zabiegi pielęgnacyjne pomników przyrody),

- państwowy monitoring środowiska,
- wojewódzkie programy i plany związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

Szczegółowy zakres działalności WFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

6.3.2. Fundusze UE

Fundusz Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Fundusze Norweskie

Głównym celem Funduszu Europejskiego Obszaru Gospodarczego i funduszy norweskich jest zmniejszanie różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami, a państwem beneficjentem. W zamian za udzielaną pomoc finansową, państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego UE mimo że nie są jej członkami. W III edycji Funduszy, Polska z alokacją brutto 809,3 milionów euro (z łącznej puli ponad 2,8 miliarda euro), podobnie jak w poprzednich edycjach, jest największym beneficjentem tych pieniędzy w UE. Za koordynację wdrażania funduszy EOG i funduszy norweskich w Polsce odpowiada Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju. Współpracuje przy tym z Biurem Mechanizmów Finansowych w Brukseli.

Program Badania ma na celu poprawę wyników polskich badań naukowych, zarówno podstawowych, jak i stosowanych jako narzędzia służące rozwojowi społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy. Jest on realizowany w ramach 2 komponentów: wsparcia badań podstawowych (40% alokacji programu), który jest zarządzany przez Narodowe Centrum Nauki (NCN) oraz wsparcia badań aplikacyjnych (60% alokacji programu), którym zarządza Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR). Budżet programu wynosi 110 mln euro.

Z programu mogą skorzystać podmioty podejmujące działania badawcze i prace przygotowawcze do wdrożenia wyników badań – uczelnie wyższe, instytuty naukowe i badawcze, a także przedsiębiorcy i naukowcy. Podmioty te będą mogły otrzymać wsparcie w wysokości do 100% wartości projektu na badawcze projekty partnerskie (w tym wyłonione w ramach nowatorskiej formuły warsztatów Idealab dla badaczy, których celem jest wypracowanie innowacyjnych przedsięwzięć) oraz tzw. małe granty. Program przewiduje wsparcie we wszystkich dziedzinach nauki, w tym między innymi wsparcie na prowadzenie badań polarnych, dotyczących wychwytywania i składowania

dwutlenku węgla oraz w obszarze nauk społecznych. Planowana jest także pomoc w postaci małych grantów dla kobiet-naukowców oraz wsparcie mobilności naukowców, mające na celu umiędzynarodowienie polskiej nauki. Duży nacisk położony jest także na rozwój współpracy badawczej z jednostkami z państw – darczyńców (Norwegii, Islandii i Liechtensteinu).

Operatorem programu Badania podstawowe w III edycji funduszy EOG i funduszy norweskich jest Narodowe Centrum Nauki. Na badania podstawowe przeznaczono 40% środków z obu Mechanizmów Finansowych (48.77 mln Euro), w tym badania polarne oraz nauki społeczne. Partnerem programu Badania po stronie darczyńców jest Norweska Rada Badań (Research Council of Norway).

Program „Horyzont Europa”

Horyzont Europa to kluczowy unijny program finansowania badań naukowych i innowacji.

Przyczynia się do walki ze zmianą klimatu, pomaga w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju ONZ oraz stymuluje konkurencyjność i wzrost gospodarczy UE.

Program ułatwia współpracę i umożliwia lepsze wykorzystanie badań naukowych i innowacji w kształtowaniu, wspieraniu i wdrażaniu unijnej polityki, a jednocześnie przyczynia się do rozwiązywania globalnych problemów. Wspiera tworzenie i skuteczniejsze rozpowszechnianie doskonałej wiedzy i technologii.

Sprzyja tworzeniu miejsc pracy, zapewnia pełne zaangażowanie unijnej puli talentów, pobudza wzrost gospodarczy, promuje konkurencyjność przemysłu oraz optymalizuje wpływ inwestycji w ramach wzmocnionej europejskiej przestrzeni badawczej.

W programie uczestniczyć mogą podmioty prawne z UE i krajów stowarzyszonych.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa

Europejska Współpraca Terytorialna (EWT) zwana inaczej Interreg jest częścią polityki spójności Unii Europejskiej. Jej zadaniem jest rozwiązywanie problemów, które wykraczają poza granice państw i które wymagają podjęcia wspólnych działań. EWT umożliwia również rozwój zróżnicowanych społeczno-ekonomicznie obszarów.

Działania podejmowane w ramach tej współpracy są finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Przyjmują one postać międzynarodowych partnerskich projektów prowadzonych w trzech rodzajach programów.

Są to:

1. programy współpracy transgranicznej – realizowane na obszarach przygranicznych państw ze sobą sąsiadujących. Te programy wspierają zatrudnienie, mobilność pracowników, włączenie społeczne, integrację społeczności ponad granicami, rozwój wspólnych systemów kształcenia i szkolenia zawodowego.
2. programy współpracy transnarodowej – dotyczą większej części terytorium UE, a także państw spoza Unii, np.: Region Morza Bałtyckiego. Wzmacniają one potencjał instytucji i administracji publicznej poprzez opracowanie i koordynację strategii makroregionalnych i morskich.
3. programy współpracy międzyregionalnej - mają na celu wzmocnienie rozwoju regionalnego UE poprzez rozpowszechnianie dobrych praktyk i wiedzy eksperckiej, a także promowanie wymiany doświadczeń.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko

Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) stanowi kontynuację dwóch wcześniejszych programów Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz 2014-2020.

Głównym celem Programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez:

- obniżenie emisyjności gospodarki, transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym,
- budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne,
- dokończenie realizacji odcinków sieci bazowej TEN-T do roku 2030,
- poprawę bezpieczeństwa transportu i zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia,
- wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.

Program ma być realizowany w celu zwiększenia efektywności energetycznej mieszkalnictwa, budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw oraz zwiększyć udział zielonej energii z odnawialnych źródeł energii w końcowym zużyciu energii.

Inwestycje w infrastrukturę energetyczną mają przynieść poprawę jakości i bezpieczeństwa funkcjonowania sieci elektroenergetycznych oraz rozwój inteligentnych

sieci gazowych i wzrost ich znaczenia w nowoczesnym, zielonym systemie energetycznym. Inwestycje w sektorze środowiska mają przyczynić się do większej odporności na zmiany klimatu (w tym na susze i powodzie) oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego (wzrost zdolności retencyjnych oraz poprawę systemów monitorowania i zarządzania kryzysowego).

W Programie będziemy dążyć do poprawy gospodarowania wodą pitną oraz ściekami komunalnymi, a także odpadami komunalnymi.

Realizacja Programu ma wzmocnić ochronę bioróżnorodności i naturalnych ekosystemów; rozwijać systemy monitorowania zasobów przyrodniczych, aby ułatwić ich ochronę.

Dążąc do zmniejszenia emisji w transporcie, program ma rozwijać transport szynowy, w tym w miastach, zwiększać dostępność komunikacji zbiorowej, a także alternatywne wobec dróg łańcuchy logistyczne (porty morskie, drogi wodne śródlądowe, przewozy intermodalne).

W celu poprawy spójności komunikacyjnej i ograniczenia wykluczenia komunikacyjnego program ma koncentrować się na budowie nowych i modernizacji istniejących linii kolejowych oraz dróg krajowych, w tym obwodnic miast.

Program ma służyć podejmowaniu decyzji w zakresie inwestycji dotyczących kluczowych obszarów systemu ochrony zdrowia, które przyczynią się do wzrostu dostępności pacjentów do wysokiej jakości usług zdrowotnych oraz większej ich skuteczności.

W sektorze kultury planowane są działania mające na celu ochronę zabytków o światowym i krajowym znaczeniu zarówno ruchomych i nieruchomych. Jednocześnie będziemy rozwijać instytucję kultury oraz wspierać ich adaptację do nowych funkcji kulturalnych i społecznych.

Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021 - 2027

Program Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 (FEWIM 2021-2027) stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby i wyzwania określone w strategii „Warmińsko-Mazurskie 2030”, będąc przy tym spójnym zarówno z polityką UE jak i strategicznymi kierunkami obranymi przez Polskę. Koncentracja tematyczna interwencji wynika z najważniejszych wyzwań Europy i regionów po roku 2020, do których należy cyfryzacja i przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu, odbudowa gospodarki po pandemii oraz zapewnienie mieszkańcom województwa bezpieczeństwa socjalnego i przestrzeni do rozwoju. Program został przygotowany w taki sposób, by w pierwszej kolejności

likwidować zidentyfikowane luki a jednocześnie tworzyć warunki do wzrostu społecznego i gospodarczego.

Program realizuje pięć celów Polityki Spójności finansowanych środkami EFRR oraz EFS+. Podział środków na cele szczegółowe (CS) jest uwarunkowany przepisami rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz limitami przyjętymi dla programu w Kontrakcie Programowym. Interwencją w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 objęte zostaną następujące obszary:

- Gospodarka i Cyfryzacja,
- Środowisko, Klimat i Energia,
- Transport,
- Edukacja,
- Rynek Pracy,
- Włączenie społeczne,
- Zdrowie,
- Kultura i Turystyka,
- Rewitalizacja Obszarów Miejskich.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2021-2027

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027 został opracowany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Celem głównym Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2021– 2027, a mianowicie:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

7. SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024.....	21
Tabela 2. Liczba ludności zamieszkująca gminy Powiatu Nidzickiego w roku 2024.....	22
Tabela 3. Grupy wieku ekonomicznego w latach 2020-2024 na terenie Powiatu Nidzickiego.....	22
Tabela 4. Bezrobocie na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024.....	22
Tabela 5. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024.....	24
Tabela 6. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność wg sekcji PKD na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024.....	24
Tabela 7. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024 według sektorów własnościowych.....	24
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2021	25
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie gmin Powiatu Nidzickiego w 2024 roku.....	26
Tabela 10. Sieć gazowa na terenie Powiatu Nidzickiego	27
Tabela 11. Zużycie energii elektrycznej oraz ilość odbiorców energii elektrycznej w Powiecie Nidzickim w latach 2020-2024 (dane tylko dla miast, dla części wiejskich brak danych).....	29
Tabela 12. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomu stężeń zanieczyszczenia... ..	35
Tabela 13. Klasyfikacja strefy warmińsko-mazurskiej (PL2803) z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia za rok 2024	38
Tabela 14. Klasyfikacja z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych dla SO ₂ , NO _x oraz O ₃ pod kątem ochrony roślin za rok 2024	39
Tabela 15. Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w Powiecie Nidzickim w latach 2020-2024.....	40
Tabela 16. Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w Powiecie Nidzickim w latach 2020-2024.....	40

Tabela 17. Pozwolenia zintegrowane.....	40
Tabela 18. Liczba pojazdów na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2023	42
Tabela 19. Wyplacone dofinansowania z programu Mój prąd na terenie Powiatu Nidzickiego.....	47
Tabela 20. Wyplacone dofinansowania programu Moje Ciepło na terenie Powiatu Nidzickiego ...	48
Tabela 21. Analiza SWOT – Ochrona klimatu i jakości powietrza	53
Tabela 22. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku	54
Tabela 23. Odcinki dróg krajowych na terenie powiatu Nidzickiego dla których stworzono strategiczne mapy hałasu w 2022r.	57
Tabela 24. Odcinki dróg wojewódzkich na terenie Powiatu Nidzickiego dla których stworzono strategiczne mapy hałasu w 2022r.	58
Tabela 25. Szacunkowa powierzchnia obszarów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem L_{DWN} oraz L_N na terenie Powiatu Nidzickiego [km^2].....	58
Tabela 26. Szacunkowa liczba mieszkańców, w zaokrągleniu do najbliższych stu, zlokalizowanych na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem L_{DWN} oraz L_N	58
Tabela 27. Szacunkowa powierzchnia obszarów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem L_{DWN} oraz L_N na terenie Powiatu Nidzickiego [km^2].....	59
Tabela 28. Szacunkowa liczba mieszkańców, w zaokrągleniu do najbliższych stu, zlokalizowanych na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikiem L_{DWN} oraz L_N	60
Tabela 29. Zadania z zakresu ochrony środowiska zrealizowane na terenie powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024 wraz z kosztami i źródłami finansowania przez ZDW w Olsztynie.....	60
Tabela 30. Wykaz i długość ekranów akustycznych na terenie Powiatu Nidzickiego.....	61
Tabela 31. Analiza SWOT – Zagrożenie hałasem	64
Tabela 32. Wyniki okresowych pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych w 2023 r. w ramach stałej sieci monitoringu na terenie Powiatu Nidzickiego.....	66
Tabela 33. Analiza SWOT – Pola elektromagnetyczne	68
Tabela 34. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Powiatu Nidzickiego – charakterystyka	68
Tabela 35. Charakterystyka JCWP na terenie Powiatu Nidzickiego.....	69
Tabela 36. Klasyfikacja i ocena las i stanu jednolitych części wód powierzchniowych w latach 2014-20219 na terenie Powiatu Nidzickiego	70
Tabela 37. Monitoring operacyjny jakości wód podziemnych dla GW200049 w 2022r.....	75
Tabela 38. Monitoring operacyjny jakości wód podziemnych dla PLGW200050 w 2022 r.....	76
Tabela 39. Monitoring operacyjny jakości wód podziemnych dla PLGW700020 w 2022r.....	76
Tabela 40. Analiza SWOT – Gospodarowanie wodami	80
Tabela 41. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gmin Powiatu Nidzickiego	82
Tabela 42. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gmin Powiatu Nidzickiego w latach	

2019-2023.....	83
Tabela 43. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Powiatu Nidzickiego.....	86
Tabela 44. Analiza SWOT – Gospodarka wodno-ściekowa.....	88
Tabela 45. Wykaz zasobów złóż kopalin w Powiecie Nidzickim.....	89
Tabela 46. Analiza SWOT – Zasoby geologiczne.....	95
Tabela 47. Odczyn gleb ornych w punkcie pomiarowym w miejscowości Kozłowo.....	97
Tabela 48. Zawartość substancji organicznej w glebach ornych w punkcie pomiarowym w miejscowości Kozłowo.....	97
Tabela 49. Właściwości sorpcyjne gleb ornych w punkcie pomiarowym w miejscowości Kozłowo.....	98
Tabela 50. Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin w glebach ornych w punkcie pomiarowym w miejscowości Kozłowo.....	98
Tabela 51. Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin w glebach ornych w punkcie pomiarowym w miejscowości Kozłowo.....	99
Tabela 52. Wykaz decyzji o wpisie do rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi z terenu Powiatu Nidzickiego.....	101
Tabela 53. Analiza SWOT – Gleby.....	105
Tabela 54. Odpady komunalne zebrane na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020-2024.....	108
Tabela 55. Zebrane odpady komunalne w gminach Powiatu Nidzickiego w roku 2024.....	108
Tabela 56. Masa wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych i pozostałych do unieszkodliwienia na terenie gmin Powiatu Nidzickiego (stan na 31.12.2024 r.).....	111
Tabela 57. Analiza SWOT - Gospodarka odpadami.....	112
Tabela 58. Obszary Natura 2000 na terenie Powiatu Nidzickiego.....	113
Tabela 59. Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie Powiatu Nidzickiego.....	115
Tabela 60. Rezerваты przyrody na terenie Powiatu Nidzickiego.....	116
Tabela 61. Pomniki przyrody na terenie Powiatu Nidzickiego.....	118
Tabela 62. Lesistość w gminach Powiatu Nidzickiego w roku 2024.....	119
Tabela 63. Powierzchnia lasów na terenie Powiatu Nidzickiego w latach 2020 - 2024.....	120
Tabela 64. Zieleń urządzona na terenie Powiatu Nidzickiego w 2024 roku.....	124
Tabela 65. Analiza SWOT – Zasoby przyrodnicze.....	127
Tabela 66. Analiza SWOT – Zagrożenie poważnymi awariami.....	129
Tabela 67. Najważniejsze sukcesy w ostatnich latach na terenie Powiatu Nidzickiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska.....	136
Tabela 68. Cele, wskaźniki, kierunki interwencji oraz zadania przewidziane do realizacji na terenie Powiatu Nidzickiego.....	142
Tabela 69. Zadania własne Powiatu Nidzickiego do roku 2035.....	151
Tabela 70. Zadania realizowane na terenie Powiatu Nidzickiego do roku 2035 przez inne jednostki.....	154
Tabela 73. Wskaźniki monitoringu Programu Ochrony Środowiska.....	167
Tabela 72. Harmonogram monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Nidzickiego do roku 2035.....	169

8. SPIS RYCIN

Rycina 1. Powiat Nidzicki na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	16
Rycina 2. Gminy Powiatu Nidzickiego	17
Rycina 3. Róża wiatrów dla stacji Nidzica	33